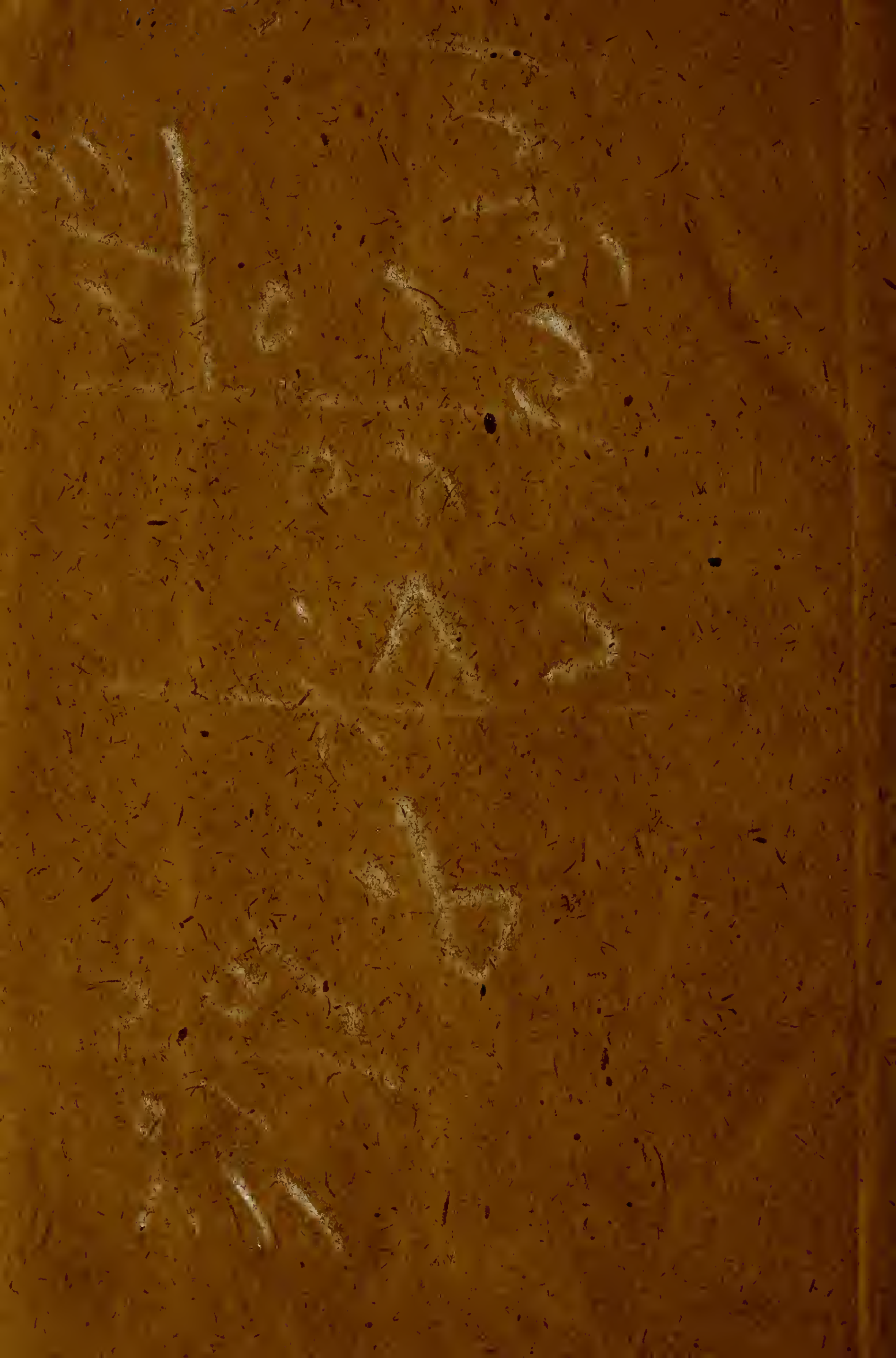

احکام الاوقاف

اثر

محکمهٔ تمییز حقوق رئیس سابقی مرحوم

عمر حلمی افندی

مکتب حقوق شاهانه طرفندن
طبع ایتدیرلمشدر

استانبول

مطبعهٔ عامره

۱۳۰۷

فهرس

اتحاف الاخلاف

— فی —

احکام الاوقاف

اشبو کتاب برمقدمه ایله یکرمی بر بابدر

صحیفه

﴿ افادۀ مخصوصه ﴾

ارباب نهایه خفی اولمدیغی اوزره معابد ومکاتب وکتابخانه وخستهخانه وفقرا خانه کوپری وچشمه کبی دیانت ومدنیتك لوازمندن اولان مؤسسات خیریه اصطلاح فقهاده وقف دینلان معامله ایله وجوده کلمش اولدیغندن معاملۀ مذکوره بالجمله ملل متمدنه عندنده معتبر ومرعی الاجرادر

وقف معاملهسی شرایع سابقهده دخی موجود ایدی دیانت اسلامیهنك ظهورندن مقدم اعاظم امم سالفه بو یولده بر چوق آثار خیریه وجوده کتورمشلردر

بومعامله ك اول انبیاء عظام ورسل فخامدن ابراهیم علیه السلام افندمزدن صدور ایتمشدر شویله که نبی مشار الیه جناب حقك کندویه عنایت واحسان بیوردیغی ثروت و برکتی غربا ومسافرینی اطعام وفقرا ومساکینه انعام یولنده بذل ونثار بیورمقده ایدی ایسهده بوندن انتفاع عصر مشار الیهه ادراك

ایدنلره مخصـوص اولوب عصر مشـار الیهه ادراك ایده میـان اخلافه شـمولی اوله‌میه‌جغندن الی الابد اخلافه دخی شـمولی اولور آثارخیریهٔ مؤبده‌نك انشا واحداثنه نبی مشارالیهه ارشاد بیورمق وسائر اصحاب خیره بر نمونهٔ امتثال اولمق حکمت بالغهٔ صمدانیه‌سنه بناءمعاملهٔ مذکوره‌نك اجراسنه‌دائر نبی‌مشارالیهه وحی الهی نازل‌اولمشدر

نبی مشارالیه‌دخی وحی الهی منطوقنجه برخیلی آثارخیریه‌انشا بیورمشلردر آثارمذکوره‌نك اقدمی واك‌مقدس ومحترمی‌قبله‌کاه عامهٔ موحدین وطوافکاه حجاج مسلمین اولان کعبهٔ علیادر نبی مشار الیهك سائر آثار خیریه‌لری دخی‌الیوم بلاد عربده‌موجود وخلیل‌الرحمن اوقافی دیمکله معروفدر

مؤخراشریعت اسلامیه‌نك‌ظهورنده معاملهٔ مذکوره‌استصحاب وقبول واکا دائر مجتهدین عظام نورالله مراقدهم الی یوم‌القیام حضراتی طرفلرندن دخی ادلهٔ شرعیه‌یه مسـتند اوله‌رق نیجه نیجه مسائل اجتهاد وتدوین‌ایله معاملهٔ مذکوره اصول منتظمه‌یه ربط ایدیله‌رك تقویه وتأیید ایدلمشدر

آثار خیریه انشـاسنه اغنیـاء امتی تشـویق وترغیب ضمننده احادیث شریفه وارد اولمشدر

ازجمله (اذا مات الانسـان انقطع عمله الا من ثلثة من صدقة جارية اوعلم ينتفع به او ولد صالح يدعوله) حدیث‌شریفدر —

حدیث شریف مذکورك ترجمه وتفسیری

انسـان وفات ایتدکده عملی منقطع اولوب آرتق دفتر اعمـالنه مثوبات قید اولنـماز اولور فقط اوچ شـیدن ناشی اولان عملی

منقطع اولميوب اندن طولايى الى الابد دفتر اعمالنه ثواب قيد اولنور
بو اوچ شيدن اولكيسى الى يوم القيام جارى وباقى اولان
صدقه دركه وقف صورتيله انشا اولنان آثار خيريه در چونكه
حياتنده بذل مال ايله آثار خيريه انشاسنه موفق اوله رق وفات
ايدن انسانك آثاريله خلق انتفاع واستفاده ايتدكجه خلق طرفندن
دائما خير ورحمت ايله ياد ايديله جكندن بوصورتله اول انسانك وفاتيله
عملى منقطع اولميوب الى قيام الساعة دفتر اعمالنه مثوبات قيد اولنور
ايكنجيسى كندوسيله انتفاع اولنان عملدر شويله كه بر عالم
علوم نافعه دن برعلمى تشنكان زلال علم ومعرفت اولان طلاب
علومه تعليم وتدريس وياخود علوم نافعه يه دائر بر اثر مفيد
تأليفنه موفق اوله رق وفات ايدرسه حياتنده كندوسندن تلقئ
علم ايتمش اولان شاكردانى اول علمى طالبينه نشر وافاده
وياخود اول عالمك حياتنده تأليف ايتمش اولديغى اثرندن ارباب
مطالعه انتفاع واستفاده ايتدكجه اندن حاصل اوله جق اجور
جزيله دن اول عالم متوفى دخى حصه مند اوله جغى جهتله اويله
بر عالمك وفاتيله عملى منقطع اولمش اولماز
علوم ومعارفك نشرى حقنده بوندن زياده تشويق وترغيب اوله من
اوچنجيسى والدك ارتحالندنصكره اكا خيردعا ايدر ولد صالحدر
زيرا بر انسان حياتنده صلاح اوزرينه تربيه ايتمش اولديغى
ولدينك اعمال صالحه ودعوات خيريه سندن بعد الوفات مستفيد اوله
جغى جهتله خير الخلفه نائل اولان پدرك وفاتيله عملى منقطع اولماز انتهى
منقولدركه بر كون حضرت عمر الفاروق رضى الله عنه حضور

حضرت سيدالانامده يارسول الله بن خيبرده بر ارضه مالك
اولدمكه مدت عمرمده عندمده اعز وانفس اويله بر ماله مالك
اولمامش ايدم انك حقنده نه امر عاليكز اولورديو استفسار ايلدكارنده
جناب رسالتپناه افندمز دخی جواب عاليلرنده يا عمر ديلرسك اول
ارضك عينی حبس ووقف ايدوب ثمره ومنفعتنی فقرايه تصدق
ايله ديو فرمان بيوروب حضرت عمر دخی بر موجب فرمان نبوی
اول ارضی وقف بيورمشدر
جناب رسالتپناه افندمز بوبابده يالكز تشويقات قوليه ايله اكتفا
بيورميوب بطريق الوصية مدينهٔ منورده مالك اولدقلری يدی
قطعه عقارات سنيه لرينی وقف وسكناسنی فقراء مؤمنينه شرط
وبو صورتله فعلاً دخی اجرای تشويقات بيورمشلردر عليه
افضل الصلوات واكمل التحيات
اثر پاك نبوی يه امتثالاً چهار ياركزين وسائر آل واصحاب كرام
ذوی الاحترام دخی بر خيلی آثار خيريه وقف وتأسيس بيورمشلردر
حتی حضرت جابر رضی الله عنه بيورمشكه بن مهاجرين
وانصاردن بركيمسه بيلمم كه مالی اولوبده مالنی وقف وتصدق
ايتمسون رضی الله عنهم وضاعف اجورهم
خلفاء راشديندن صكره ظهوره كلان خلفاء امويه وخلفاء عباسيه
وسائر ملوك اسلاميه ووزرالری طرفلرندن بر خيلی مؤسسات
خيريه وقف وتأسيس اولنمشدر
وباخصوص بو امت مرحومه يه عنايت ربانيه اولەرق ظهور
ايتمش اولان سلاطين آل عثمان ايدالله نسلهم فی مقام الخلافة

الى آخر الزمان حضراتی کثرت خیرات ومبرات ایله ملوك ماضیه‌یی تفوق بیورمشلردر

چونکه سلاطین عدل آیین عثمانیه فتح وتسخیر بیورمش اولدقلری بلاد وامصارده الیوم منظور اعین افتخارمز اولان جوامع ومدارس وعمارات وچشمه وکوپری کبی آثار خیریه‌یی بنا وانشا ایدرك اکمال لوازم دیانت ومدنیت ایله اخلافه بیوك بیوك یادکار کران قیمت براقمشلردر

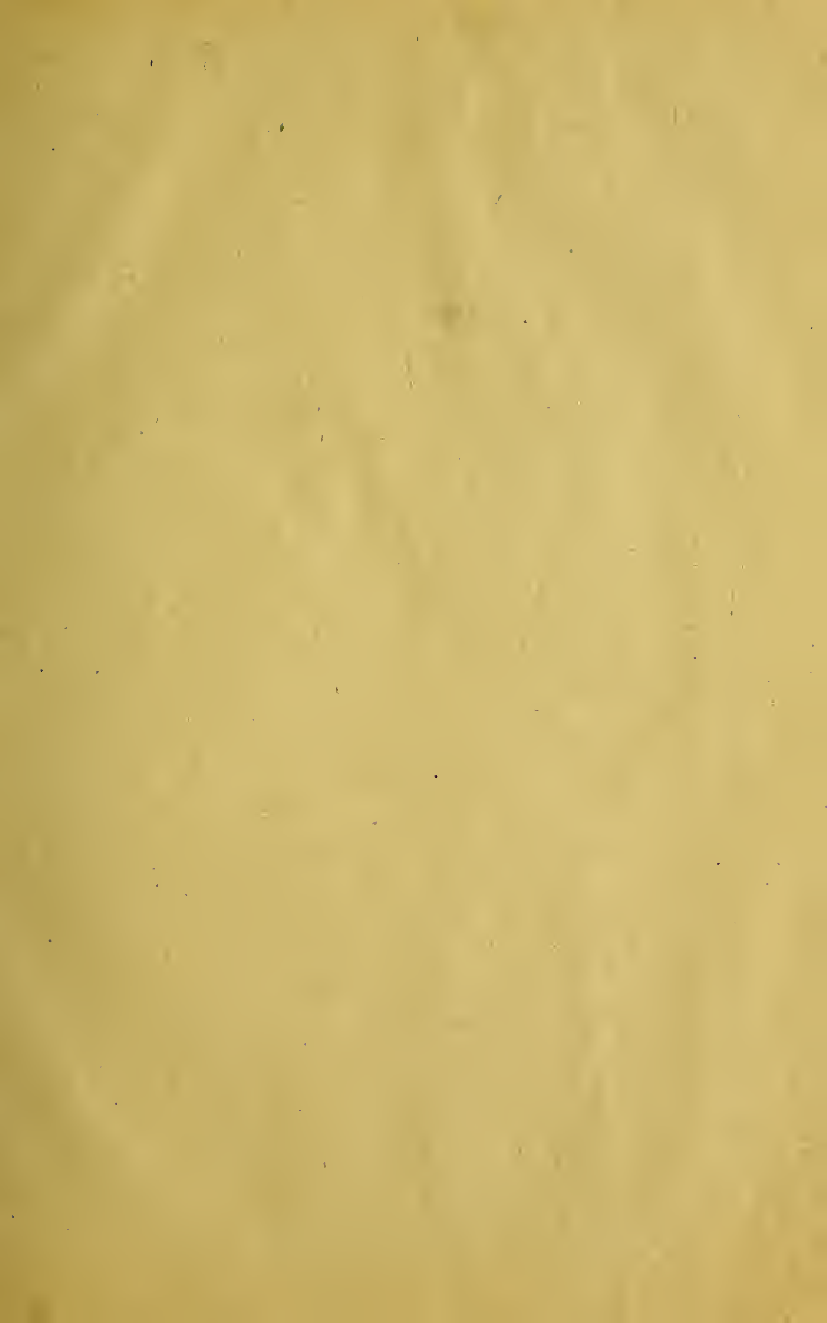
اعصار سابقه‌ده بالجمله اوقاف صرف مسائل فقهیه‌یه توفیقا اداره اولنمقده ایکن بیك یکرمی سنهٔ هجریه‌سندنصکره مهماامکن قواعد شرعیه‌یی توفیقاً اجارتین نامیله برقانون احداث ایدلمشدرشویله‌که بیك یکرمی تاریخنه کلنجه‌یه‌دکین مستغلات اوقاف اجارهٔ واحده ومقاطعهٔ زمین اصول مشروعه‌سنه توفیقاً اداره اولنمقده اولدیغی حالده تاریخ مذکوردنصکره اجارتین بابنك ابتداسنده اجارتین معامله‌سنك زمان وسبب ظهورینه دائر اولان مقاله‌ده بیان اولنه‌جغی وجهله اجارتین اصولی احداث اولنمشدر

وصکره‌لری ذکر اولنان اصولك وضع اصلیسندن خارج برچوق معاملات غیر مشروعه وجوده کلمشدر

اجارتین معاملاتنك نتیجهٔ سیئهٔ طبیعیه‌سی اولمق اوزره تاریخ مذکوردن تقریباً یوز یکرمی سنه صکره تدریجاً کدك اصول نامشروعی احداث اولنه‌رق اوقاف قدیمه‌نك خیلیدن خیلی حقوقی اضاعه ایدلدیکی کبی اصول تصرفیه دخی تشویش واخلال ایدلمشدر

بروجه بالا اجارتین وکدك اصوللرینك ظهورلرندنصکره بونلره

دائر برچوق تعامل وعرفلر حصوله كلوب وتواريخ مختلفه‌ده
ارادهٔ سنیه آلتنه النه‌رق سجلات محاكم ودفاتر اقلامده مقيد
اولوب بونلر تدوين اولنمديغندن اصول وتعامل اوقافه كسب
وقوف مدت وفيره اوقاف ايشلريله اشتغال وسجلات محاكم
وقيود اقلامى تتبع ايتمكه متوقف اولور بوفقير ايسه فتواخانهٔ
جليله‌ده برخيلى مدت استخدام اولندقدنصكره اون‌ايكى سنه‌يه
قريب مدت ايچنده محكمهٔ تفتيش مستشارلغنده ومفتشلكنده
وسندات عموميه شرع مأموريتنده بولنوب اوقاف ايشلريله
اشتغال ايدرك اوقافك قوانين قديمه‌سنى وصكره‌دن ظهورايدن
عرف وتعاملرى ضبط ايلمش اولديغمدن اوقافه دائر كتب فقهيه‌ده
مسطور اولان مسائلدن مفتى به ومعاملات اوقافدن اليوم
معمول به اولنلرينى جمع وتحرير ايده‌رك هم مسائل فقهيه‌يى
وهمده قوانين وتعاملى جامع بر كتاب تحريرينه ابتدار و« اتحاف
الاخلاف فى احكام الاوقاف » اسميله تسميه ايلدم
همان جناب حق ولى نعمت بى امتنان « سلطان عبدالحميد خان »
افندمزك عمر وشوكت پادشاهيلرينى افزون بيورسون آمين

احکام الاوقاف

اثر

محکمهٔ تمییز حقوق رئیس سابقی مرحوم

عمر حلمی افندی

مکتب حقوق شاهانه طرفندن
طبع ایتدیرلمشدر

استانبول

مطبعهٔ عامره

۱۳۰۷

احكام الاوقاف

اشبو كتاب

بر مقدمه ايله يكرمى بر بابى حاويدر

مقدمه

وقفه دائر اصطلاحاتى بياننده اولوب

ايكى مبحثى مشتملدر

مبحث اول

وقفه متعلق اصطلاحات فقهيه بياننده‌در

١ (مسئله)

وقف منفعتى عباد اللهه عائد اولور وجهله بر عينى جناب حقك ملكى حكمنده اولمق اوزره تمليك وتملكدن محبوس وممنوع قيلمقدر

وقف ايدن كيمسه‌يه واقف وقف ايديلان عينه موقوف ومحل وقف دينور

٢ (مسئله)

وقف بالاده بيان اولنيان معناده استعمال اولنديغي كبي عين موقوف معناسنده دخي استعمال اولنه رق فلان مال وقفدر دنيلور جمعي اوقاف كلور

٣ (مسئله)

وقف ارصادى اموال بيت المالدن اولان برمملكتك منفعتي طرف پادشاهيدن شرعاً بيت المالدن استحقاقي اولان كيمسه يه تعيين وتخصيص بيورلمقدن عبارتدر وقف ارصادى ايله وقف اولنان اوقافه تخصيصات اطلاق اولنور

٤ (مسئله)

وقف لازم وغير لازم قسملرينه منقسمدر
وقف لازم قابل فسخ اولميان وقفدر
وقف غير لازم قابل فسخ اولان وقفدر

٥ (مسئله)

غلة وقف وقفك فائده سي ومحصولي ديمكدر
نقود موقوفه نك ربحي وعقار موقوفك اجاره سي ووقف باغچه نك ثمره سي كبي
رانك فتحي وياءك سكونيله ريع وقف غلة وقف معناسنه در

٦ (مسئله)

تسجيل وقف فصل مخصوصنده بيان اولنه جق كيفيت اوزره بر وقفك لازم اولمسنه حكم ايتمكدر

٧ (مسئله)

وقفك منافی واقف طرفندن قنغی جهته شرط وتخصیص ایدلمش ایسه اكا مشروط له وموقوف علیه ومصرف وقف دینور

٨ (مسئله)

متولی شروط وقفیه موجبنجه امور ومصالح وقفی اداره ورؤیت ایتمك ایچون تعیین اولنمش اولان كیمسه‌در

متولی ایكی قسمدر

اولكیسی مشروطیت اوزره متولیدركه انك متولی اولمسی شروط وقفیه مقتضاسندن اوله

ایكنجیسی كندوسنك متولی اولمسی حقنده واقف طرفندن برشرط درمیان اولنیوب مجرد توجیه حاكمله نصب اولنمش اولان متولیدر

٩ (مسئله)

قافك فتحی ویانك تشدید وكسریله قیم وقف متولی وقف دیمكدر جمعی قافك ضمی وواوك تشدیدیله قوام كلور

متولی‌یه متكلم علی الوقف دخی دینلور

١٠ (مسئله)

قائممقام متولی فصل مخصوصنده بیان اولنه‌جق احوالده متولی مقامنه قائم اولمق واكا عائد وظائفی ایفا ایتمك اوزره طرف حاكمدن نصب اولنان كیمسه‌در

١١ (مسئله)

ناظر وقف متولینك وقف حقنده تصرفاتنه نظارت ایلمك وامور وقفده رأیاً متولی‌یه مرجع اولمق اوزره نصب اولنمش اولان ذاتدر

بعض بلده‌لرده نظارت لفظنك تولیت مقامنده استعمالی حقنده عرف جاری اوله‌رق اول بلده‌لرده متولی‌یه ناظر وقف دخی اطلاق اولنور

١٢ (مسئله)

جابیٔ وقف وقفك تحصیلداری دیمکدر

١٣ (مسئله)

رشید امور ومصالحه واقف اولوب شرع وعقلك خلافنه مالنی صرف واسرافدن توقی ایدن کیمسه‌در

١٤ (مسئله)

میمك ضمی وسینك سکونی وتاوغینك فتحی ولامك تشدیدیله مستغل مؤسسات خیریه‌نك اداره‌سیچون اقتضا ایدن غلات وواردانی کتورمك اوزره وقف ایدلمش اولان مالدن جمعی مستغلات کلور

کرك اول مال عقار اولسون باغ باغچه خان حمام کبی وکرك منقول اولسون استرباحی مشروط اولان نقود موقوفه وکدك تعبیر اولنور آلات لازمهٔ صناعیه کبی

١٥ (مسئله)

میمك ضمی وسینك فتحی وقافك تشدیدی وفتحی ایله

مسقف سقفي يعني طواني حاوي ابنيه‌يي مشتمل اولان مستغلدر جمعی مسقفات كلور [*]

١٦ (مسئله)

مؤسسات خيريه معابد ومدارس ومكاتب وعمارات ودارالقراء وزوايا وكتبخانه وفقراخانه ومسافرخانه وكوپرى وخسته خانه ودارالشفاء، وچشمه وسبيلخانه وحوض وقويى وقبرستان كبي اصحاب خيرطرفندن انشا ووقف ايديلان آثار خيريه‌دن

١٧ (مسئله)

مسقفات ومستغلات موقوفه‌ده فراغ بركيمسه‌نك مسقفات ومستغلات موقوفه‌ده اولان حق تصرفنى آخرك عهده‌سنه ترك وتفويض اولنان كمسنه‌يه مفروغ‌له وفراغ اوتان مسقف ومستغله مفروغ به دينلور

وتفويض مقابلنده فارغك مفروغ لهندن الديغى اقچه‌يه بدل فراغ دينلور

[*] مستغل ومسقفك تعريفلرندن مستفاد اولديغى اوزره مستغل اعم ومسقف اخصدر فقط اكثريا مسقفات ومستغلات موقوفه دينله‌رك مستغلات مسقفاته مقابل اوله‌رق ذكر واستعمال اولنه‌يور بوحالده (عام خاصه مقابل ذكر اولندقده عامدن اوخاصك ماعداسي اراده اولنور) قاعدهٔ اصوليه‌سى منطوقنجه مستغلاتدن مسقف اوليان مستغلات اراده ايديلور

نته‌كيم بوكتابك مواضع عديده‌سنده اولوجهله ذكر واراده ايدلمشدر

١٨ (مسئله)

فراغ قطعی بلاشرط وقوعبولان فراغدر

١٩ (مسئله)

مسقفات ومستغلات موقوفه‌ده فراغ بالوفا برکیمسه‌نه آخردن استدانه ایلدیکی مبلغ مقابلنده تصرفنده اولان وقف برشیئی دینی ادا ایتدکده ینه کندویه رد اولنمق شرطیله داینه فراغ ایتمکدر

٢٠ (مسئله)

مسقفات ومستغلات موقوفه‌ده استغلال فارغ مفروغ بری مفروغ لهدن استجار ایتمك شرطیله وقوعبولان فراغ بالوفادر

٢١ (مسئله)

وقفك غله‌سندن ویریلان معاش وتعیینه وظیفه دنیلور جمعی وظائفدر

وبومعاش وتعیینی آلان کیمسه‌لره مرتزقه واهل وظائف دنیلور

٢٢ (مسئله)

احفاد برکیمسه‌نك اولادینك اولادیدر

٢٣ (مسئله)

اولاد صلبیه برآدمك بالذات کندوسندن حاصل اولان اولادیدر بناء علیه برآدمك احفادینه اول آدمك اولاد صلبیه‌سیدر دنیله‌مز

٢٤ (مسئله)

نسل اولاد صلبیه واحفاده شاملدر

ذريت دخی نسل کبیدر

٢٥ (مسئله)

وقفيه وقفه دائر واقفك تقرير و حاكمك تسجيلنى حاوى تنظيم اولنان حجت شرعيه‌در

٢٦ (مسئله)

تبرع بر مالى بلا عوض تمليك ايتمكدر جمعنده تبرعات ديئور

٢٧ (مسئله)

تعامل استعمالا اكثر اولاندر

بناء عليه بر ويا ايكى كشينك استعماليله تعامل حاصل اولماز

٢٨ (مسئله)

فقير نصابه يعنى كندى اوزرينه زكوة واجب اولەجق مقدار ماله مالك اولميان كيمسه‌در

بناء عليه نصابه مالك اولان كيمسه شرعاً اغنيادن عد ايديلور

٢٩ (مسئله)

مرمت مستهلكه ابنيه‌دن تفريق واخذى قابل اوليان ترميماتدر بويا وصيوا كبى

٣٠ (مسئله)

مرمت غير مستهلكه ابنيه‌دن تفريق واخذى قابل اولان ترميماتدر مجدداً علاوه ايديلان بنا كبى

٣١ (مسئله)

استبدال بر وقفى مالك ايله مبادله ايتمكدر

٣٢ (مسئله)
تسجيل استبدال قابل نقض اولمامق ايچون استبدالك صحت ولزوميله حكم ايتمكدر

مبحث ثانی

وقفه متعلق اصطلاحات قانونيه‌يه دائردر

٣٣ (مسئله)
اوقاف مضبوطه طوغريدن طوغری‌يه اوقاف همايون نظارتی طرفندن اداره اولنان اوقافدر

اوقاف مضبوطه ايكی قسمدر

قسم اول سلاطين عظام حضراتيله متعلقات سنيه‌لری اوقاف شريفه‌لريدر

اوقاف مذكورەنك توليتلری مقام معلای خلافتپناهی‌يه مشروطه ايدوكندن امور توليتی اداره ايتمك اوزره طرف اشرف خلافتپناهيدن اوقاف همايون ناظری توكيل بيورلمشدر

قسم ثانی ذريت ومتعلقات واقفدن توليتك مشروط لهی منقرض اولەرق اوقاف همايون خزينه‌سندن ضبط واداره اولنان اوقافدر . [*]

[*] برقسم اوقاف مضبوطه‌دخی واردر كه توليتلری مشروط لهلری عهده‌لرنده اولديغی حالده متوليلرينه معين برمعاش تخصيصيله امور وقفه مداخله ايتديرلميوب طوغريدن طوغری اوقاف همايون نظارتی طرفندن اداره اولنور

بوقسمه اداره‌سی مضبوطه اوقاف دينور
كپرلی وجغال‌زاده وشهيد محمد پاشا وقفلری كبی
بويولده ضبط اوقاف شرع شريف ايله اصلا قابل توفيق دكلدر

٣٤ (مسئله) ٧٦ (مسئله)

اوقاف ملحقه اوقاف همايون ناظرينك تحت نظارتنده اولەرق متولى مخصوصلري معرفتلريله اداره اولنان اوقافدر

اوقاف ملحقەنك اكثريتنك وقتيله نظارتلرى واقفلرى طرفندن صدارت عظمى ومشيخت عليا ودار السعادة الشريفه اغالغى وصدرين محترمين وفتوى امانت جليلەسى واستانبول وبلاد ثلثه قاضيلقلرى كبى مناصب عاليه اربابنه شرط ايديلوب انلر طرفندن اداره اولنمقده ايكن مؤخراً اوقاف همايون نظارتنك تشكيليله اكا احاله ايدلمشدر

اوقاف ملحقەنك امور نظارتنده اوقاف همايون ناظرينك مشروعيت تصرفى ذكر اولنان نظارتلرك مشروط لهلرى بولنان ذوات طرفندن وكالت استحصالنه متوقفدر

٣٥ (مسئله)

مستثنى اوقاف اوقاف همايون ناظرينك نظارتى ومدا خلەسى اولميەرق خودبخود متولى مخصوصلرى طرفندن اداره اولنان اوقافدر

غزاة واعزۀ كرام اوقافى كبى

٣٦ (مسئله)

عوارض وقفى غلەسى برقريه ويامحله اهاليسينك عوارض واحتياجاتنه صرف اولنمق اوزره تأسيس ايديلان وقفدر

برقريه ويامحلهده فقرادن وفات ايدنلرك تجهيز وتكفيننه وخستهه
اولهرق كاروكسبدن عاجز قالانلرك اتفاق واعاشه‌سنه وقريه
ومحله‌نك قالديرم وصويولاري محتاج تعمير اولدقده انلرك
تعميرلرينه صرف اولنمق اوزره تأسيس ايديلان وقفلري كبي

٣٧ (مسئله)

اجارتين اجارهٔ معجله واجارهٔ مؤجله ديمكدر
وبويله ايكي اجاره ايله ايجار اولنه كلان مستغلات ومستغلات
موقوفه‌يه اجارتينلو اوقاف تسميه قلنور

٣٨ (مسئله)

اجارهٔ واحده‌لو اوقاف نصل كه برشخص كندي تصرفنده
اولان عقاري آي وسنه كبي برمدت قصيره تعيينيله موقتاً ايجار
ايدرايسه بعينه اويولده متولئ وقف طرفندن ايجار اولنه
كلان مسقفات ومستغلات موقوفه‌در

٣٩ (مسئله)

مقاطعه عرصه‌سي وقف واوزرنده‌كي ابنيه واشجار وكرومي
ملك اولان عقارده متصرفي طرفندن جانب وقفه ويرلمك
اوزره عرصه ايچون قطع وتعيين اولنمش اولان اجارهٔ سنويه‌در
وبوكا اجارهٔ زمين دخي دينيلور

٤٠ (مسئله)

كدك براصناف وصنعته مخصوص اولوب دائمي صورتده

مستقر اولمق اوزره برعقار درونده وضع اولنمش اولان آلات لازمه‌در [*]

٤١ (مسئله)

كدكات موقوفه‌نك برقسمنه نظاملو ديكر قسمنه عادى كدك تعبير اولنور

٤٢ (مسئله)

نظاملو كدكات موقوفه جد امجد خلافتپناهى جنتمكان سلطان محمود خان عدلى حضرتلرى وحرمين محترمين وقف شريفلرندن اولان كدكلردر

بونلرك غيرى سائر وقفلردن اولان كدكلره عادى كدك تعبير اولنور

نظاملو كدكلر ايله عادى كدكلرك فرقى جارتين بابنك فراغ بالوفا فصلنده كلور

[*] بيك ايكيوز يتمش يدى سنه‌سى ذى الحجة الشريفه‌سنك سكزنجى كونى تاريخنده مجدداً كدك اعتباريله سند اعطاسى باارادهٔ سنيه قطعياً منع اولنديغى مثللو بيك ايكيوز قرق يدى تاريخندن مؤخر تاريخ ايله سند وقيدى اولوبده تاريخ مذكوردن مقدم تاريخ ايله سند ويا اقلام وسجلاتده قيدى بولنميان كدكلره قطعاً اعتبار اولنميه‌جغى نظام مخصوص اقتضاسندندر.

كدك مستقر فيهى اولان عقار وقف اولسه بيله عرفده اكا ملك تعبير اولنور

ملكى محتوق اولمش اولان كدكه عرفده كدك مستخلص دنيلور

كدكلرك بعضيلرى بيك ايكيوز يتمش يدى سنه‌سندن مقدم اصحابى طرفندن وقف ايديلوب بعضيلرى ملكيتده قالمشدر.

باب اول

وقفك انعقاد وسببى وشرائط صحتى وبعض احكامى
حقنده اولوب بش فصلى حاويدر

فصل اول

وقفك انعقاد وسببى حقنده‌در

٤٣ (مسئله)

وقفك انعقادى وقفك حكمنى قابل اولان محله مضاف اوله‌رق
ركن وقفك اهلندن صدور ايتمسنه توقف ايدر

٤٤ (مسئله)

وقفك ركنى مالمى وقف ايتدم وياخود صدقهٔ مؤبده ايله صدقه
ايتدم كبى انشاء وقفه دلالت ايدن سوزلردر

٤٥ (مسئله)

دلسزك اشارت معلومه‌سيله دخى وقف منعقد اولور

٤٦ (مسئله)

وقفك حكمنى قابل اولان محل مال متقومدر
مال متقوم كندوسيله انتفاع مباح اولان مال معناسنده
استعمال اولنديغى كبى مال محرز معناسنده دخى استعمال
اولنور
بو مقامده شو ايكى معنادن هر قنغيسى مراد اولنسه جائزدر

٤٧ (مسئله)

موقوف عليه اشخاص غير معينه ايسه وقفك انعقادنده موقوف عليهمك قبولى شرط دكلدر

بناءعليه بوصورتده يالكز واقفك ايجابيله وقف منعقد اولور مثلا بركيمسه مالنى وقف ايتديكده منافعنى بر بلده نك غيرمعين اولان فقراسنه شرط ايلسه وقفك انعقادى اول بلده فقراسنك قبوللرينه متوقف دكلدر

اما موقوف عليه اشخاص معيندن عبارت ايسه اوصورتده وقفك انعقادى انلرك قبوللرينه متوقفدر

موقوف عليه وقفى رد ايتديكى تقديرده ردى انجق كندى حقنده وقفك انعقادينه مانع اولور يعنى كندوسى اول وقفك منفعتندن محروم اولور

ديكر موقوف عليهلر حقلرنده وقفك انعقادينه مانع اولماز مثلا بركيمسه مالنى وقف وغلهسنى اوغلنه بعده برزاويه نك فقراسنه شرط ايتدكده واقفك اوغلى اول وقفى رد ايتسه يالكز كندوسى اول وقفك غلهسندن محروم اولوب غلهٔ وقف زاويه فقراسنه عائد اولور

٤٨ (مسئله)

موقوف عليهك سكوتى دلالةً قبول عد اولنور

بناء عليه موقوف عليه وقفى رد وياقبول ايتديكنه دائر برسوز سويلهميوب سكوت ايلسه سكوتى دلالةً قبول عد اولنهرق منفعت وقفه مستحق اولور

٤٩ (مسئله)

بعد الرد قبول وبالعكس بعد القبول رد معتبر دكلدر بناء عليه موقوف عليه وقفی رد ایتدكدنصكره ردينه نادم اولوب وقفی قبول ایاسه منفعت وقفه مستحق اولماز كذلك موقوف عليه وقفی قبول ایتدكدن صكره رد ایاسه ردی معتبر اولمادیغندن شرط واقف موجبنجه كندويه عائد اولان منفعتدن محروم اولماز

٥٠ (مسئله)

وقفك حكمی مال موقوفك عينی محبوس ومنفعتی عباداللهه عائد اولمقدر

٥١ (مسئله)

وقفك اهلی حر وعاقل وبالغ اولان كمسه‌در

٥٢ (مسئله)

وقفك مبنی امور خيريه يه بذل مال ايله جناب حقه تقرب وعبادت قصديدر

٥٣ (مسئله)

وقفك افضلی ناسك كندويه اشد احتياج ايله محتاج اولديغی برشئی وقف ايتمكدر

مثلا اهاليسنك احتياجی دفعه كافی چشمه‌سی اولان برمحله‌نك مكتبی اولمسه اوراده وقف اوله‌رق مكتب یاپمق چشمه یاپمقدن افضلدر ودها خيرلودر

٥٤ (مسئله)

بر كيمسه وقف ايتمك نيتيله برمال اشترا ايدوب فقط بعدالاشترا اول مالى وقف ايتديكنه دائر بر سوز سويلمسه مجرد نيتله اول مال وقف اولمش اولماز

٥٥ (مسئله)

بر وقفك متوليسى اول وقفك غله سيله وقف ايچون برمال اشترا ايلسه مجرد غله وقف ايله اشترا اولنمغله اول مال وقف اولمش اولماز

بناء عليه متولى اول مال حقنده بايع ايله بالتراضى عقد بيع اقاله وياخود اول مالى آخره بيع ايده بيلور

شوقدر واركه متولى بعد الاشترا اول مالى اصول مشروعه سنه توفيقاً حكم حاكمله وقفه تصحيح ايدر ايسه اول مال وقف اولمش اولور

اما متولى غله وقف ايله اشترا ايتميوب ده اصل مال وقف ايله اشترا ايدر ايسه اوصورتده مجرد اشترا ايله مال مشترا وقف اولمش اولور

مثلا عقاره تبديلى مشروط اولان نقود موقوفه ايله متوليسى بر عقار اشترا ايلسه مجرد اشترا ايله اول عقار وقف اولمش اولور

بونده حكم حاكمله وقفه تصحيح معامله سنه حاجت يوقدر

فصل ثانی

وقفك صحتنده شرط اولوب اولمیان شیلر حقنده‌در

٥٣ (مسئله)

واقفك تملیك وتبرعه اهل اولمسی شرطدر .

بناءعلیه صبی ومجنون ومعتوهك وقفلری صحیح اولماز .

فقط انلره دیكری برمال وقف ایده‌رك انلرك موقوف علیه اولملری صحیحدر .

كذلك حر اولمیان كیمسه‌نك وقفی صحیح دكلدر .

فقط برمال وقف ایتمكه مولاسی طرفندن مأذون اولان برعبد مملوك اول مالی وقف ایتسه صحیح اولور [*]

٥٤ (مسئله)

واقفك رضاسی شرطدر.

[*] چونكه عبد ویدنده اولان مال شرعاً مولاسنك ملكی اولمغله بوعبد كندی یدنده اولان مالی مولاسنك اذنیله وقف ایتدیكی تقدیرجه اول مالی مولاسی طرفندن انابة وقف ایتمش عداولنه‌رق وقف صحیح من القدیم دولت علیه‌ده دارلسعاده الشریفه اغالغی مسندعالیسیله شرفیاب اولوب سلاطین عظام حضراتنك عادتا آزاد قبول ایتمز بندكاندن بولنان ذوات كرامك وقفلری بو قبیلدندر
ذوات مشار الیهك علی العموم وقفیه‌لرنده كندولرینك اجرای وقفیه طرف اشرف ملوكانه‌دن مأذون بیورلدقلری تحریر اولنمسنك سببی اشبو مسئله‌دن ظاهر ونمایان اولور .

بناءً عليه اكراه معتبر ايله وقوع بولان وقف صحيح اولماز .

٥٥ (مسئله)

واقفك دين ویاسفه سببیله محجور اولمامسی شرطدر .

بناءعليه سفيه محجور ويامديون محجور فك حجر ايدلمكسزين مالنى وقف ايلسه صحيح اولماز

٥٦ (مسئله)

وقفك تبعهٔ دولت اسلاميه‌دن اولمسى شرط دكلدر

بناء عليه مستأمن داراسلامده برمالنى وقف ايلسه وقف صحيح اولور .

٥٧ (مسئله)

واقف ايله موقوف عليهك ديناً اتحادلرى شرطدكلدر

بناء عليه برمسلم وقف ايتديكى مالك منفعتنى تبعهٔ غيرمسلمه فقراسنه وياخود بر غير مسلم وقف ايتديكى مالك منفعتنى فقراء مسلمينه شرط ايلسه وقف صحيح وشرط معتبردر

٥٨ (مسئله)

مال موقوفك عقار اولمسى شرطدر

بناء عليه منقولك اصالة وقفى صحيح دكلدر

شوقدر واركه برمنقولك وقف اولنمش حقنده بربلده‌ده عرف وعادات جريان ايتمش ايسه اول بلده‌ده اومقوله منقولك وقفى صحيح اولور مثلا آرزو ايدنلر مطالعه ايتمك اوزره كتب ورسائل وقرائت ايتمك اوزره مصحف شريف ودلائل واسترباح اولنه‌رق برنجى برجهت خيره صرف اولنمق اوزره اموال نقديه مكاتب

ومدارس كبي اما كن خيريه ده استعمال اولنمق اوزره مفروشات واوانئ نحاسيه ووليمه جمعيتلرنده كلينلره اعاره اولنمق اوزره البسه وحيات ومحصولاتی بر جهت خيره عائد اولمق اوزره برقيون بركچی واينك كبي حيوانات وفقراء زراعدن تخمی اولميانلره اقراض اولنمق اوزره حبوبات وقف ايتمك عادتی جاری اولان بلده لرده اونوع منقوللرك وقفی صحيحدر .

٥٩ (مسئله)

عقاره تبعاً منقولك وقفی صحيح اولور

يعنی برعقار وقف اولندقده اول عقاره تابع اولان منقولك دخی اول عقار ايله برابر وقف اولنمسی صحيحدر

كرك او منقولك وقفيتی حقنده عرف وعادات جاری اولسون وكرك اولمسون

مثلا بر چفتلك وقف اولندقده آلات زراعت وتخم وحيوانات واوانی كبي اول چفتلك درونننده بولنوب اكا تابع اولان منقولات چيفتلك ايله برابر وقف اولنسه چفتلكه تبعاً منقولات مذكوره ده وقف صحيح اولور [*]

٦٠ (مسئله)

موقوفك عين اولمسی شرطدر

بناء عليه ذمتده اولان دينك قبل القبض وقف اولنمسی صحيح دكلدر

---

[*] چونكه مجله نك الى دردنجی ماده سنده ذكر اولنان قاعدهٔ فقهيه موجبنجه بالذات تجويز اولنه ميان بالطبع تجويز اولنور .

بناء على هذا بر كيمسه ديكرك ذمتنده شوقدر غروش آلاجغنى
بر جهته وقف ايدوب بعده انى مديوندن قبض ايتدكده كندى
امورينه صرف ايده بيلور ومبلغ مزبوردن مديونك ذمتى ابرا
ايلسه ابراسى صحيح اولور .
وقبل القبض والابرا واقف وفات ايدرايسه ورثه‌سى مبلغ
مزبورى مديوندن قبض ايدوب بينلرنده اقتسام ايتمك اوزره
تركه‌يه ادخال ايده بيلورلر .
بو صورتده اول جهت متوليسى مجرد بر وقف ايدلدى
ديو مبلغ مزبورى دعوى ايده‌مز
شوقدر واركه بر كيمسه ديكرك ذمتنده اولان آلاجغنى بر جهت
خيره وقف اولمق اوزره وصيت ايلسه صحيح اولور
بوصورتده اوكيمسه آلاجغنى مديوندن قبض ايتمكسزين وفات
ايدوب ثلث مالى اووصيته مساعده اولسه دين مذكورمديوندن
قبض اولندقده تعيين اولنان جهته عائد اولمق اوزره وقف
اولمش اولور .
كذلك بر عقارك عينى وقف اولنميوب يالكز منافعى وقف اولنمق
صحيح دكلدر
مثلا بر كيمسه ملكى اولان بر خانك رقبه‌سنى ملكنده ابقاايدەرك
يالكز غله واجاره‌سنى بر جهت خيره وقف ايلەسه وقف صحيح
اولماز
فقط بر كيمسه فلان عقاريمك غله‌سنى مؤبداً فقرايه صدقه ايتدم

دیسه بطریق الاقتضا اول عقاری فقرا ایچون وقف ایتمش اولور.

۶۱ (مسئله)

مال موقوفه غیرك حقی تعلق ایتمامك شرطدکلدر

بناءعلیه برکیمسه آخره رهن ویاایجار ایتمش اولدیغی عقاری برجهته وقف ایلاسه صحیح اولور .

وبووقت سببیله عقد ورهن وعقد ایجاره منتقض اولماز صورت اولاده مدت اجاره منقضی ویاخود احد عاقدینك وفاتیله اجاره منفسخ اولدقده ویاخود بالتراضی عقداجاره فسخ اولندقده وصورت ثانیه‌ده اداء دین‌اولنه‌رق‌رهن فك ایدلدکده اول عقارقنغی جهته وقف ایدلمش‌ایسه اورایه‌عائداولور فقط واقف مرتبه اولان دیننی ادا ایتمسکسزین وفات ایدرسه نظر اولنور

اکر واقفك ادای‌دینه وافی‌دیکر مالی‌وارایسه اول مال‌ایله‌مرتبنه اولان دینی ایفا اولنه‌رق اول‌عقاروقفیت اوزره قالور .

واکر وقفك‌دیکر مالی‌یوغیسه اوصورتده‌مال موقوف‌صاتیله‌رق مرتبنه اولان دینی‌ادا اولنور

۶۲ (مسئله)

موقوفك مشغول‌اولمامسی شرط دکلدر

بناءعلیه برعین کرك وقفك وکرك‌دیکرك مالیله‌مشغول بولندیغی حالده وقف اولنسه وقف صحیح اولور .

مثلا بر كيمسه درونده كندى اشياسى بولنان بر خانه‌سنى اول اشيادن تخليه ايتمكسزين وقف ايلسه وقف صحيح اولور
كذلك بر كيمسه‌نك خانه‌سنده ديكر كمسه‌نك اشياسى بولنديغى حالده او كيمسه قبل التخليه اول خانه‌يى وقف ايلسه وقف صحيح اولور

٦٣ (مسئله)

موقوفك حين وقفده واقفك مالى اولمسى شرطدر
بناء عليه بر كيمسه ديكر كمسه‌نك مالنى بلا اذن فضولاً وقف ايتسه صحيح اولماز
فقط بروجه محرر فضولاً وقف ايتدكدن صكره مال صاحبى اووقفى مجيز اولسه اوصورتده وقف صحيح اولور [*]
مال صاحبى مجيز اولمقسزين فضولاً وقف ايدن كيمسه اول ماله مالك اوليورسه‌ده اول مال وقف اولمش اولماز مثلا بر كيمسه اقرباسندن برشخصك مالنى فضولاً وقف ايدوب بعده اوشخص وقفى مجيز اولمقسزين وفات ايدوبده وراثتى او كيمسه‌يه منحصر اولسه وياخود غاصب غصب ايتمش اولديغى مالى فضولاً وقف ايتدكدن صكره قبل الاجازه اول مالى مغصوب منهدن اشترا ايديويرسه بروجه مشروح وقوعبولمش اولان عقد فضولى‌يه بناء اول مال وقف اولمش اولماز
كذلك بر كيمسه بالاجارتين تحت تصرفنده اولان وقف عقارى مؤسسات خيريه‌دن برينه وقف ايلسه صحيح اولماز [*]

[*] چونكه اجارت لاحقه وكالت سابقه كبيدر
[*] چونكه بالاجارتين مستأجر اولان كيمسه مستأجر فيه اولان مال ووقفك يالكز منفعتنه مالكدر رقبه‌سنه مالك دكلدر

كذاديونى تركه‌سنده ازيداولديغى حالده وفات ايدن كيمسه‌نك ورثه‌سى تركه‌دن بر عقارك قيمتنى غرمايه ادا ايله اول عقارى استخلاص وتملك ايتمكسزين برجهته وقف ايلسه‌لر وقف صحيح اولماز

بناء عليه غرما بروجه مشروح وقوعبولان وقفى طوتميوب اول عقارى قسمت غرمايه ادخال ايده بيلورلر

٦٤ (مسئله)

موقوفك مفرز اولمسى شرط دكلدر

بناء عليه كرك شيوع اصلى وكرك شيوع طارى وقفك صحتنه مانع اولماز

مثلا بر كيمسه برعقاردن نصف ويا ربع كبى حصۀ شايعه‌سنى وقف ايلسه كرك اول عقار قابل تقسيم اولسون وكرك اولمسون هرحالده وقف صحيح اولور

كذلك بر كيمسه ملكى اولمق اوزره بر عقارك مجموعنى وقف ايتدكدنصكره اول عقارك نصف ويا ثلث كبى بر مقدار شايعه مستحق چيقوب بعدالاثبات والحلف اول مقدار مستحقه حكم اولنسه ذكر اولنان عقارك اول مقداردن ماعداسنده وقف منتقض اولميوب على حالا قالور

شوقدر واركه مسجد ويا مقبره اولمق اوزره بر ملكك حصۀ شايعه‌سنى وقف ايتمك اولماز

كرك او ملك قابل تقسيم اولسون وكرك اولمسون

٦٥ (مسئله)

موقوفك معين ومعلوم اولمسی شرطدر

بناءعليه بر كيمسه لاعلى التعيين مالمدن برشی وقف ايتدم وياخود لاعلى التعيين شو ايكی دكاندن برينی وقف ايتدم وياخود شو زيتونلقده مالك اولديغم زيتون اشجارندن لاعلى التعيين اون عددينی وقف ايتدم وياخود ملكم اولان عرصه‌دن لاعلى التعيين شوقدر زراع محلنی وقف ايتدم ديسه وقف صحيح اولماز فقط بر كيمسه ديكريله على الاشتراك مالك اولديغی برعقاردن حصهٔ شايعه‌سنك نه مقدار اولديغنی بيان ايلميه‌رك اول عقاردن حصهٔ شايعه‌سنی وقف ايلسه صحيح اولور

٦٦ (مسئله)

موقوفك حدودينی بيان ايتمك وقفك صحتنده شرط دكلدر

بناءعليه بر كيمسه اشارت ويا توصيف ايله معلوم اولان برعقارينی وقف ايتدكده حدودينی بيان ايلماسه وقف صحيح اولور

٦٧ (مسئله)

وقفك منجز اولمسی شرطدر

بناءعليه وقفده موجود ومحقق اولميان برشيئه تعليقاً وقوعبولان وقف صحيح اولماز

مثلا بر كيمسه آخر دياره اولان اوغلم كلورايسه وياخود مبتلا اولديغم مرضدن افاقت بولور ايسه‌م فلان مالم وقف اولسون ديوبده بعده صورت اولاده اوغلی اول دياردن كلسه وصورت ثانيه‌ده مبتلا اولديغی مرضدن افاقت بولسه بيله وقف صحيح اولماز

٦٨ (مسئله)

موجود ومحقق اولان بر شیئه تعلیق تنجیزدر

بناء علیه حین وقفده موجود ومحقق اولان بر شیئه معلق اوله‌رق وقوع بولان وقف صحیح اولور

مثلا بر کیمسه کندوسنك تحت تملکنده اولان برعقاره اشارت ایدرك اکر شوعقار بنم ملکم ایسه وقف اولسون دیسه‌وقف صحیح اولور

کذلك زمان مستقبله مضاف اوله‌رق وقوع‌بولان وقف صحیح اولماز

مثلا بر کیمسه فلان عقاریمی کله‌جك فلان سنه‌نك ابتداسندن اعتباراً وقف ایتدم دیوب بعده وقت مذکور حلول ایتسه بیله وقف صحیح اولماز

کذلك بر کیمسه فلان عقارم وفاتمدنصکره وقف اولسون‌دیسه فی‌الحال وقف صحیح ومنعقد اولماز

فقط بوصورتده اوکیمسه اوعقارك وقف اولنمسنی وصیت ایتمش اوله‌جغندن او وصیت اوزرینه ثابت ومصر اوله‌رق وفات ایدوبده ثلث مالی وقفه مساعد ویاخود ورثه مجیزاولدیغی تقدیرده اول‌عقارك تمامی وقف صحیح ایله وقف اولمش اولور نتکیم باب ثانینك فصل اولنده تفصیلاً بیان اولنه‌جقدر

٦٩ (مسئله)

وقفده خیار شرط اولماق شرطدر

بناء علیه خیار شرطله وقوع‌بولان وقف صحیح اولماز

مثلا بر كيمسه بر مدت ايچنده وقفى نقض ايتمك وياخود انفاذ ايتمك خصوصلرنده مخير اولمق اوزره بر مال وقف ايتسه كرك اومدت معلوم اولسون وكرك اولمسون على الاطلاق وقف صحيح اولماز

شوقدروار كه واقفك مخيراولماق اوزره بر ملكنى مسجداولهرق وقف ايلسه خيار باطل ووقف صحيح اولور

٧٠ (مسئله)

وقفك مؤبد اولمسى لازمدر

بناء عليه موقت اولان وقف صحيح اولماز

مثلا بر كيمسه ملكى اولان برعقارى اون سنه مدتده وقف اولمق وآندنصكره ينه كندى ملكنه رجوع ايتمك اوزره وقف ايلسه وقف صحيح اولماز

كذلك واقف وقفنك مؤبد اولمسنه منافى بر شرط ذكر ايدرك وقف ايلسه وقف صحيح اولماز

مثلا بر كيمسه ملك عقارينى وقف ايدر اولدقده حين اقتضاده اول عقارى بيع وثمنى كندى مصرفنه صرف ايتمك شرطيله وقف ايلسه وقف صحيح اولماز

فقط عقار موقوف ايلروده بيع اولنوب ثمنيله وقف ايچون دها فائده لو بر عقار اشترا اولنمسنى شرط ايدرايسه اوصورتده وقف صحيح وشرط معتبر اولور

شوقدر واركه شرط مذكور موجبنجه عقار موقوف بيع اولنه جق اولدقده حاكمك انضمام رأيى لازمدر

٧١ (مسئله)

وقفك مشروط لهى ذكراولندقده قطعى صورتده تعيين ايدلمك لازمدر

بناء عليه مشروط له تشكيك وترديد ايديله رك برمال وقف اولنسه وقف صحيح اولماز

مثلا بركيمسه مالنى وقف ايتدكده اول مالى يافلان معبده ويافلان مكتبه وقف ايتدم ديوبده انلردن برينى قطعى صورتده تعيين ايتميه رك مشكوك ومردد اوله رق وقف ايلسه وقفى صحيح اولماز

شوقدر واركه غله يى صرف خصوصنده واقفك متولى يى برقاچ جهت بيننده مخير براقسى وقفك صحتنه خلل ويرمز

مثلا واقف وقفمه متولى اولان ذات وقفمك غله سنى ديلرسه فلان مكتبك لوازمنه وديلرسه فلان خسته خانه نك مهماتنه صرف ايتسون ديو شرط ايدرك وقف ايلسه وقف صحيح اولور

كذلك واقف وقفمه متولى اولان ذات وقفمك غله سنى وجوه خيردن مناسب كور ديكى محله صرف ايتسون ديوشرط ايدرك وقف ايلسه وقف صحيح اولور

٧٢ (مسئله)

وقف ايديله جك ابنيه واشجارك مستحق القلع اولماسى شرطدر

بناء عليه مستحق القلع اولان ابنيه واشجارك وقفى صحيح اولماز

مثلا بركيمسه يدغصبنده اولان برعرصه اوزرينه نفسيچون بنا احداث ايدوب بعده اول بنايى برجهته وقف ايلسه وقف صحيح اولماز

كذلك بر كيمسه اراضئ اميريه‌دن طاپو ايله تصرفنده اولان تارلايه بلااذن صاحب الارض ابنيه احداث ويا اشجار غرس ايدوب بعده اول ابنيه ويا اشجاری وقف ايلسه صحيح اولماز

كذلك بر كيمسه اجاره ايله تصرفنده اولان وقف عرصه اوزرينه بلااذن المتولی نفسيچون ابنيه احداث ويا اشجار غرس ايتدكدن صوكره اول ابنيه ويا اشجاری بر جهته وقف ايلسه وقف صحيح اولماز. اما اذن صاحب ارضله ارض ميری اوزرينه احداث ايلديكی بنايی ويا غرس ايلديكی اشجاری وياخود عرصهٔ موقوفه اوزرينه اذان متولی ايله نفسيچون احداث ايلديكی بنايی وياخود غرس ايلديكی اشجاری وقف ايلسه وقف صحيح اولور

(مسئله) ٧٣

بر كيمسه اراضئ اميريه‌دن طاپو ايله تصرفنده اولان تارلايه صاحب ارضدن اذن استحصال ايتمكسزين اشجار غرس ايتدكدن صكره اوچ سنه مرور ايدوب اول اشجاردن انتفاع اولنمق درجه‌سنه كلدكدنصكره اول اشجاری وقف ايلسه وقف صحيح اولور [*]

[*] چونكه اراضی قانوننك يكرمی بشنجی ماده‌سنده ارض ميری اوزرينه مأمورينك اذنی اولمقسزين متصرفی طرفندن اشجار مثمره غرسيله باغچه اتخاذ اولديغی حالده اوچ سنه‌يه قدر جانب ميرينك اول اشجاری قلع ايتديرمكه صلاحيتی اولمسی واوچ سنه تجاوز ايدوبده اول اشجاردن انتفاع اولنمق درجه سنه كلمش ايسه على حاله ترك اولنمق لازم كله‌جكی مصرح اولمسنه نظرا بلااذن غرس اولوبده اوزرينه اوچ سنه مرور ايدرك انتفاع اولنمق درجه‌سنه كلمش اولان اشجار مستحق القلع اولمقدن چيقار بناء عليه اول اشجارك وقفی صحيح اولور

٧٤ (مسئله)

موقوف عليهك هم حد ذاتنده وهم ده واقفك اعتقادنده قربت وعبادت نوعندن اولمسى شرطدر

بناءً عليه نه حد ذاتنده ونه ده واقفك اعتقادنده قربت وعبادت اولميان بر جهته وقف صحيح اولماز

كذلك حد ذاتنده قربت وعبادت اولوبده واقفك اعتقادنده قربت وعبادت اوليان وبالعكس واقفك اعتقادنده قربت وعبادت اولوبده حد ذاتنده قربت وعبادت اولميان جهتلرده وقف صحيح اولماز

٧٥ (مسئله)

موقوف عليهك ذكر وتعييني شرط دكلدر

بناء عليه بر كيمسه مالنى وقف ايتدكده موقوف عليهى ذكر وبيان ايلماسه وقف صحيح اولور

بو صورتده اول وقفك غله‌سى مطلقا فقرايه صرف اولنور

٧٦ (مسئله)

موقوف عليهك معدود ومحصور اولمسى شرط دكلدر

مثلا بر كيمسه عقارينى وقف ايتدكده غله‌سنى على الاطلاق فقرايه شرط ايلسه وقف صحيح اولور

٧٧ (مسئله)

حين وقفده موقوف عليهك موجود اولمسى شرط دكلدر

مثلا هنوز اولادى اولميان بر كيمسه عقارينى وقف ايدوب غله‌سنى اولادينه شرط ايلسه وقف صحيح اولور

بوصورتده واقفك بعدالوقف تولد ايدن اولادى شرط مذكوره بناءاول عقارك غلهسنه مستحق اولور

كذلك بركيمسه معبد ومكتب كبى براثر خير بنا ايتمك ايچون برمحل تهيئه ايدوب فقط اول محله اثرمذكورى هنوزبنا ايتمكسزين بعض عقاراتنى وقف وغلهسنى اثرمذكوره شرط ايلسه وقف صحيح اولورلر

مؤخراثرمذكور بنا اولندقده عقار موقوفك غلهسى اكا عائداولور

صورت اولاده واقفك اولادى تولد ايدنجيه وصورت ثانيهده اثرمذكور بنا اولننجيه دكين عقار موقوفك غلهسى فقرايه صرف اولنور

بومثللو ابتداء مشروط لهى موجود اولميان وقفه منقطع اولان دينور

استطراد

۷۸ (مسئله)

بروقفك مشروط لهى ابتداء موجود اولوبده صكرهدن منقطع ومنقرض اولسه اول وقفه منقطع الآخردينور

مثلا وقف واقفك غلهسنى ذريتنه شرط ايدوب بعده واقفك ذريتى برمدت غلهٔ وقفه متصرف اولدقدن صوكره بلاد اول وفات ايدرك ذريت واقف بالكليه منقرض اولسه اول وقفه منقطع الآخردينور

٧٩ (مسئله)

بر وقفك مشروط لهى ابتداء موجود اولديغى حالده برارالق منقطع اولوب بعده ينه ظهور ايلسه اولوقفه منقطع الوسط دينور

مثلا واقف وقفنك غلهسنى ذريتنك ذكورينه شرط ايدوب بعده ذكور بر مدت غلهٔ وقفه متصرف اولدقدنصكره انجق اولاد اناثنى ترك ايدرك وفات ايدوب بووجهله مشروطله منقطع اولدقدن بر مدت مرورنده واقفك اولاد اناثندن اولاد ذكور تولد ايتسه اول وقفه منقطع الوسط دينور

وقف منقطعك جميع انواعنده مشروط لهك وجودى تقديرنده آكا مشروطه اولان غله مشروط لهك انقطاع وفقدانى زماننده فقرايه صرف اولنور .

لاحقه

٨٠ (مسئله)

مشروط لهى منقرض اولمق احتمالى اولان وقفده واقف طرفندن بر جهت مؤبده ذكر و علاوه ايدلميدر .

مثلا بر كيمسه وقفنك غلهسنى ذريتنك فقراسنه شرط ايلدكده اكر ذريتم منقرض اولوبده بو شرطك اجراسى متعذر اولور ايسه غلهٔ وقف مطلقا فقرايه مشروطه اوله ديو بر جهت مؤبده ذكر و علاوه ايتمليدر .

فصل ثالث

صحيح اولوب اولميان وقفلر حقنده‌در

٨١ (مسئله)

بر كيمسه آخردن اشترا ايتديكى بر مالى قبل القبض وقف ايلسه نظر اولنور اكر اول مالك ثمنى بايعه ادا ايتدكدن صكره وقف ايتمش ايسه وقف صحيح اولور .

و اكر ثمنى ادا ايتمكسزين ايسه او صورتده ثمنى ادا ايدنجيه دكين وقف معلق و موقوف قالور .

اداء ثمن ايتدكده وقف صحيح و نافذ اولور .

٨٢ (مسئله)

شراء فاسد ايله اشترا اولنان برمالى مشترينك بعدالقبض وقف ايتمسى جائزدر .

بر وجه محرر وقف اولندقده آرتق بايعك حق فسخى قالماز فقط مال موقوفك قيمتنى واقفك بايعه ضامن اولمسى لازم كلور اما شراء فاسد ايله اشترا اولنان بر مالى قبل القبض مشترينك وقف ايتمسى جائز دكلدر .

هبهٔ فاسده بو حكمده بيع فاسد كبيدر .

٨٣ (مسئله)

شراء باطل ايله اشترا اولنان مال ولو بعدالقبض مشترى طرفندن وقف اولنسه وقف صحيح اولماز .

مثلا بر كيمسه بر يتيمك عقارينی ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله ولی ويا وصيسندن اشترا ايدوب بعده اول عقاری بر جهته وقف ايتسه وقف باطل اولور

بناء عليه يتيم بالغ اولدقده اول عقاری وضع اليد اولان متوليدن استرداد ايدر

كذلك بر كيمسه وقف لازم ايله وقف ايدلمش بر مالی اشترا ايدوب بر جهته وقف ايتسه وقف ثانی باطل اولور .

كذا بر كيمسه بيت الماله عائد اولان برعقاری ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله امين بيت المالدن اشترا ايدوب بعده بر جهته وقف ايتسه وقف باطل اولور

٨٤ (مسئله)

بر كيمسه مدت معينه ايچنده مخير اولمق اوزره اشترا وقبض ايتديكی برمالی مدت خيار منقضی اولمقسزين وقف ايلسه وقف صحيح وخيار باطل اولور

كذلك بايع مدت معينه ايچنده مخير اولمق اوزره بيع ايتديكی بر مالی مدت خيار مرور ايتمكسزين وقف ايلسه بيع باطل ووقف صحيح اولور

٨٥ (مسئله)

بر كيمسه برجهته مشروطه اولان وقف عرصه اوزرينه متوليسی اذنيله بنا احداث ايدوب بعده اول بنايی بشقه بر جهته وقف ايتسه بيله وقف صحيح اولور

اما بر كيمسه عرصه وبناسى ملك اولان بر عقارك عرصه‌سنى ملكنده ايفا ايدرك يالكز بناسنى بر جهته وقف ايلسه وقف صحيح اولماز

اشجار ايله كروم بوحكمده بنا كبيدر

٨٦ (مسئله)

بر كيمسه برعقارينى وقف ايتدكده كندوسى مدت حياتنده اول عقاره ديلديكى كبى متصرف اولمق وبعدالوفات اول عقار بيع اولوب ثمنى وجوه خيره صرف اولنمق اوزره وقف ايلسه وقف صحيح اولماز (٦٨) مسئله‌نك فقرهٔ ثالثه‌سنه مراجعت اولنه

فقط بو وقف ضمننده اول عقارك بيعيله ثمننك فقرايه صرف اولنمسنى وصيت ايتمش اولديغى جهتله آنده احكام وصيت جريان ايدر

٨٧ (مسئله)

بر كيمسه آخره وصيت ايتمش اولديغى بر مالى وقف ايلسه وصيتدن رجوع ايتمش اولور

بناء عليه وقف صحيح ووصيت باطل اولور

مثلا بر كيمسه ملك منزلنى ديكر كمسنه‌يه وصيت ايتدكدنصكره اولى منزلى بر جهت خيره مسجلاً وقف ايتسه وقف صحيح ووصيت باطل اولور

بو صورتده واقف وفات ايتدكده اول كمسنه مجرد واقف اول منزلى وقف ايتمزدن مقدم بكا وصيت ايتمش وثلث مالى وصيته

مساعد بولنمش اولمغله اول منزلی بحکم الوصیه بن ضبط ایدرم دیه‌مز

۸۸ (مسئله)

یالکز کتابتله وقف صحیح اولماز

بلکه اعلان واشهاد لازمدر

بناءعلیه برکیمسه بر وقف انشا ایتدیکنده دائر بر وقفنامه تحریر وتنظیم ایدوب فقط اول وقفنامه‌یی محضر شهوده قرائتله مضمونی اعلان واشهاد ایتماسه وقف صحیح اولماز

۸۹ (مسئله)

منفعت وقفی واقفك کندویه ویا اولادینه شرط ایتمه‌سی وقفك صحتنه خلل ویرمز

مثلا برکیمسه بر خانه وقف ایتدکده انك غله ویا سکناسنی حیاتده اولدقجه نفسنه بعدالوفاة اولادینه واولاد اولادینه شرط ایلسه وقف صحیح شرط ومعتبردر

کذلك برکیمسه مالنی وقف ایتدکده ایلروده ظهور ایده‌جك دیننك اول وقفك غله‌سندن ادا اولنمسنی شرط ایلسه وقف صحیح وشرط معتبردر

۹۰ (مسئله)

استبدال شرطیله وقوعبولان وقف صحیح اولور

مثلا برکیمسه ملك خانی وقف ایتدکده ایلروده لدی‌الحاجه اول خانك دیکر بر عقار ایله استبدال اولنمسنی شرط ایلسه وقف صحیح اولور

فقط وقف ایلدیکی عقاری ایلروده صاتیلوبده ثمننك فقرایه تصدق اولنمسنی شرط ایلسه بو شرطله اولان وقف صحیح اولماز

٩١ (مسئله)

ارضه تبعا حق شربك وقنواته تبعاً صويك وقفی صحیح اولور

٩٢ (مسئله)

برکیمسه مسجد اولمق اوزره خانه سی درونندده برمحل بنا ایدوب فقط اکا خارجدن جماعت دخول ایتمك ایچون طریق افراز وکشاد ایتماسه اول محله مسجد حکمی ویرلمز.

بناء عليه اول محلی خانه نك مشتملاتندن معدود اوله رق کندوسنده انواع ملکیت اوزره تصرف جائزدر

٩٣ (مسئله)

فوقانی اوله رق بر مسجد بنا ایدوب تحتنه اول مسجدك مصالحیچون بعض عقارات انشا ووقف ایتمك جائزدر

اما تحتانی اوله رق بنا اولنمش بر مسجدی هدم ایله یرینه عقار وانك فوقنه مسجدی بنا ایتمك جائز دکلدر

فصل رابع

من غیر ذکر وقفده داخل اولوب اولمیان شیلر حقنده در

٩٤ (مسئله)

برکیمسه برعقار وقف ایتدکده اول عقارك طریق خاصی وحق شرب وحق مسیل کبی حقوق ومرافقنی وقف ایتدیکنی ذکر ایلماسه بیله اول عقاره تبعاً انلر دخی وقفده داخل اولمش اولور

٩٥ (مسئله)

بر عرصه وقف اولندقده حين وقفده اوزرنده بولنان ابنيه واشجار وكروم بن غير ذكر وقفده داخل اولور

٩٦ (مسئله)

حين وقفده اشجار اوزرنده ظهور ايتمش اولان ميوه وقفده داخل اولميوب واقفك ملكي اولەرى قالور

كذلك بر بستان وقف اولندقده درونده بولنان سبزه وقفده داخل اولميوب واقفك ملكي اولەرق قالور

٩٧ (مسئله)

حدود ومشتملاتى بيان اولنەرق وقف ايدلمش اولان برعقارك مشتملاتي حين وقفده نقصان ذكر اولنسه شرعاً اعتبار حدوده اولديغندن حدود داخلنده بولنان مشتملاتك جملەسى وقفده داخل اولمش اولور

مثلا يكرمى اوطەيى مشتمل بر خان وقف اولنوركن اون بش اوطەيى مشتملدر ديو توصيف وحدودى بيان اولنسه بيان اولنان حدود داخلنده بولنان يكرمى اوطه تماميله وقفده داخل اولمش اولور فقط بركيمسه حدودينى بيان ايدرك برعقارينى وقف ايتدكدن اول عقارك بعض مشتملاتى وقفدن استثنا وملكندن ابقا ايلسه اول حالده استثنا ايلديكى بعض مشتملات وقفده داخل اولماز مثلا بركيمسه حرم وسلاملق دائرەلرينى مشتمل اولان برقوناغى حدودينى بيان ايدرك وقف ايدەجك اولدقده سلاملق دائرەسنى

ملکمده ابقا ایدوب یالکز حرم دائره‌سنی وقف ایتدم دیسه سلاملق دائره‌سی وقفدن خارج اولور

٩٨ (مسئله)

بر کیمسه دیکریله شریك اولدیغی بر عقارده حصهٔ شایعه‌سنی شومقدارده دیو برمقدار معین بیان ایدرك وقف ایتدکدنصکره کندوسنك اول عقارده حصهٔ شایعه‌سی بیان ایلدیکی مقداردن زیاده اولدیغی ظاهر اولسه وقف صحیح وظهور ایدن زیاده دخی وقفده داخل اولمش اولور

مثلا بر عقار مشترکده حصهٔ شایعه‌سی ربع مقداری اولدیغنی بیان ایدرك وقف ایتدکدن صکره اول عقارك نصف حصهٔ شایعه‌سی کندوسنك ملکی اولدیغی ظاهر اولسه وقف صحیح وظهور ایدن زیاده دخی وقفده داخل اولمش اولور

فصل خامس

وقف مریضه دائردر

٩٩ (مسئله)

مدیونك مرض موتنده غرمانك حقوقنی ابطاله مؤدی اولان تصرفاتی نافذ دکلدر

بناءعلیه دیونی اموالندن ازید اولان کیمسه مرض موتنده بعض اموالنی وقف ایتدکدنصکره وفات ایلسه داینلر وقفی طوتمیوب مال موقوفی قسمت غرمایه ادخال ایتدیره بیلورلر

١٠٠ (مسئله)

وارثی اولمیان کیمسه‌نك مرض موتنده تبرعاتی جمع مالندن معتبردر

بناءعلیه اصلا وارثی اولمیان کیمسه مرض موتنده جمیع اموالنی بر جهت خیره وقف ایلسه وقف صحیح ونافذ اولور

بو صورتده بعدالوفاة امین بیت المال اموال موقوفه‌یه مداخله ایده‌مز

١٠١ (مسئله)

وارثی اولان کیمسه‌نك مرض موتنده تبرعاتی انجق ثلث مالندن معتبردر

مگر ورثه ثلثدن زیاده‌ده تبرعی مجیز اولمش اوله

بناءعلیه بر کیمسه مرض موتنده بر مالنی مسجلاً وقف ایدوب بعده ورثه‌سنی ترك ایدرك وفات ایلسه نظر اولنور

اگر ثلث مالی وقفه مساعد ایسه گرك ورثه مجیز اولسون وگرك اولمسون هر حالده وقف صحیح اولور

واگر ثلث مالی وقفه مساعد دگل ایسه ورثه مجیز اولسون اول مالك جمله‌سی وقف اولمش اولور

ورثه مجیز اولمز ایسه اوصورتده ثلث مال مقداری وقف اولوب اندن زیاده‌سنی ورثه میراثه ادخال ایده‌بیلورلر

ورثه‌نك بعضیسی مجیز اولوب بعضیسی مجیز اولمدیغی تقدیرجه ثلث مال مقداریله برابر مجیز اولان ورثه‌نك حصه‌لری دخی وقف اولمش اولور

بو صورتده مجيز اولميان وارث مال موقوفدن حصه‌سنی آخره
بيع ايتدكدنصكره واقفك ديكر مالی ظهور ايده‌رك ثلث مالك
وقفه مساعد اولديغی تبين ايتسه اول بيع نقض اولنه‌ميوب
علی حاله قالور
فقط صاتيلان حصه اول وارثه تضمين ايديلوب ضماناً النان
مبلغ ايله بيع اولنان حصه يرينه وقف اولمق اوزره ديكر بر
مال اشترا اولنور
١٠٢ (مسئله)
ثلث مقدارندن زياده ورثه‌نك وقفه اجازتی واقفك وفاتندنصكره
اولمق شرطدر
بناءعليه قبل الوفات ورثه‌نك اجازت ويردكلرينه اعتبار يوقدر
١٠٣ (مسئله)
بر كيمسه مرض موتنده ملكی اولان بر عقاری وقف ايتدكدنصكره
ايكی نفر وارثنی ترك ايده‌رك وفات ايتدكده متوفانك ثلث مالی
اووقفه مساعد اولمامغله او وارثلردن بری ثلثدن زياده‌ده وقفی
مجيز اولوب ديكری مجيز اولمقسزين وفات ايدوبده انك وراثتی
مجيز اولان وارثه منحصر اولسه ثلثدن زياده‌ده وارث
متوفانك حصه‌سنده وقفك صحتی مجيز اولان وارثك تكرار
او حصه حقنده دخی اجازتنه متوقفدر اجازت سابقه كفايت
ايتمز
١٠٤ (مسئله)
زوجه‌سندن ماعدا وارثی اولميان بر كيمسه مرض موتنده جمع

اموالنی مسجلاً وقف ایدوب وفات ایتسه زوجه‌سی وقفی مجیز اولدیغی تقدیرجه متوفانك جمیع اموالی وقف اولمش اولور مجیز اولمدیغی تقدیرجه ترکه‌نك سدسی زوجه‌یه عائد اولوب ماعداسی وقف اولمش اولور .

١٠٥ (مسئله)

زوجندن ماعدا وارثی اولمیان بر قادین جمله مالنی مسجلاً وقف ایتدکدن صکره وفات ایتسه زوج وقفی مجیز اولدیغی تقدیرجه متوفانك جمله مالی وقف اولمش اولور. مجیز اولمدیغی تقدیرجه ترکه‌نك ثلثی زوجه ویریلوب آندن ماعداسی وقف اولمش اولور .

١٠٦ (مسئله)

مرض زائل صحت حکمنده‌در .

بناء علیه برکیمسه خسته واسیر فراش اولدقده بعض املاکنی مسجلاً وقف ایدوب بعده مرض مذکور زائل اوله‌رق بر مدت سالماً کزدکدن صکره وفات ایلسه ورثه‌سی مجرد خسته ایکن وقف ایتمکله ثلثدن زیادده وقفی طوتمایز دیه‌مزلر .

١٠٧ (مسئله)

بر سنه‌دن زیاده ممتد اولان مرض مزمن مریضك حالی تغیر ایتمدکجه صحت حکمنده‌در .

بناء علیه بر سنه‌دن زیاده‌مدت بر مرض مزمنه مبتلا اولان کیمسه حالی تغیر ایتمزدن اول بعض املاکنی مسجلاً وقف ایدوب بعده

برقاچ كون مروروندە حالى متغير ومرضى مشتد اولەرق وفات ايلسە اول وقف متوفانك جميع مالندن معتبر اولور

بو صورتدە متوفانك ورثەسى ثلثـدن زيادەدە وقفى طوتمايز ديەمزلر

اما حالى تغير ايتدكدن صكرە وقف ايدرسە اوصورتدە ثلثدن معتبر اولور

بناءً عليه بو صورتدە ورثە ثلثـدن زيادەدە وقفى طوتمايز ديە بيلورلر

١٠٨ (مسئلە)

بر كيمسە مرض موتندە بر مالنى وقف و منفعتنى ورثەسـندن برينە وبعد وفاتە بر جهت خيرە شرط ايتدكدن صكرە واقف وفات ايدرك ثلث مالى وقفە مساعد اولسە وقف صحيح اولور

بو صورتدە سـائر ورثە مجيز اولور ايسە منفعت وقفە يالكـز مشروط لە اولان وارث متصرف اولور

مجيز اولمديغى تقديرجە منفعت وقفە يالكـز مشروط لە اولان وارث متصرف اولميوب بلكە انك حياتندە انكلە برابر سـائر ورثە دخى مسئلۀ ميراثيەلرى وجهلە متصرف اولورلر

مشروط لە اولان وارثك حياتندە سائر ورثەدن بريسى وفات ايتسە متوفانك حق انتفاعندە ورثەسى انك مقامنە قائم اولور

مشروطلە اولان وارث وفاتايتدكدە منفعت وقف تماماً ايكنجى درجەدە مشروط لە بولنـان جهت خيرە عائد اولوب آرتق سائر ورثەنك بر وجە محرر تصرفە حق و صـلاحيتلرى قالماز

اما بر كيمسه مرض موتنده برمالنى وقف ومنفعتنى بعض ورثه سنه شرط ايدوب مشروطله اوله رق بشقه برجهت خير بيان ايتماسه او صورتده سائر ورثه وقفى مجيز اولمديغى تقديرده ثلث مساعد اولسه بيله وقف باطل اولوب اول مال جمله ورثه يه موروث اولور

١٠٩ (مسئله)

بر كيمسه بر عقارينى مسجد اولمق اوزره مرض موتنده وقف ايتدكدنصكره وفات ايدوب ثلث مالى وقفه مساعد اولماسه ورثه ثلثدن زياده ده وقفى مجيز اولمديغى تقديرجه اول عقارك كايسنده وقف باطل اولور

بناءعليه اول عقار تماماً ورثه يه موروث اولور (١٠٨) مسئله نك فقرهٔ اخيره سنه مراجعت اولنه

١١٠ (مسئله)

وقف صحتده وتسجيل مرض موتده وقوعبولسه اعتبار حال وقفه در يوقسه حال تسجيله دكلدر

بناءعليه بر كيمسه حال صحتنده ملكى اولان بر عقارى بدون التسجيل وقف ايدوب بعده اول وقفى مرض موتنده تسجيل ايتديدوب وفات ايتسه اول وقف متوفانك جميع مالندن معتبردر يوقسه ثلث مالندن معتبر دكلدر

بناءعليه بوصورتده واقفك ورثه سى مجرد تسجيل مرض موتده وقوعبولمش اولمغله وقف ثلثدن معتبر اولمش اولور ديو ثلثدن زياده ده وقفى طوتمايز ديه مزلر

باب ثانی

وقفك لزوم وعدم لزومنه دائر مسائل حقنده اولوب
ایکی فصلی حاویدر

فصل اول

وقفك کیفیت لزومنه دائردر

١١١ (مسئله)
وقف منعقد اولدقدنصکره انك لازم اولمسی ذکری آتی ایکی طریقك برینه متوقفدر
طریق اول تسجیل یعنی برحاکمك لدی المرافعه وقفك لزومیله حکم ایتمسیدر
شویله که باب اولك فصل ثانیسنده بیان اولنان شرائط صحته توفیقاً بر کیمسه مالی اولان برعین وقف ولاجل التسجیل نصب ایلدیکی متولی یه تسلیم ایتدکدنصکده وقفندن رجوع ایدوب اول عینی کالاول مالکی اولمق اوزره متولیدن کیرو آلمق مراد ومتولی دخی انك رد واعادهسندن امتناع ایدوب بووجهله واقف ایله متولی بیننده نزاع واختلاف وقوعبولوبده برحاکم حضورنده مرافعه اولدقلرنده حاکم دخی وقف لزوم وعدم لزومی حقنده بین المجتهدین جریان ایدن اختلافاته عالم اولدیغی حالده جانب وقفی ترجیح ایدوب لزوم وقفه قائل اولان مجتهدك رأیی

موجبنجه اول وقفك لزوميله حكم ايلسه وقف لازم اولور [*]

بروجه مشروح مرافعه جريان ايتمكسزين يالكز واقفك ويامتو ليدن برينك مراجعتی اوزرينه حاكم وقفك لازم اولمسنی رأی ايتدم

[*] وقفك جوازی متفق عليهدر فقط عقد لازم اولوب اولمامسنده مجتهدين بيننده اختلاف وقوعبولمشدر .

امام ابی حنيفه حضرتلری وقفك اعاره كبی برعقد غير لازم اولمسنه وامام محمد حضرتلری تسليم الی المتولی شرطيله وقفك لازم اولمسنه وامام ابی يوسف حضرتلری علی الاطلاق وقفك عقد لازم اولمسنه قائل اولمشلردر

امام ابی حنيفه حضرتلرينك رأينه كوره بركيمسه برمالی وقف ومتولی يه تسليم ايتسه بيله مال موقوف واقفك ملكندن خروج ايتمديكی جهتله وقفدن رجوع ايدوب انواع ملكيت اوزره مال موقوفده تصرف ايده بيلور واقفك وفاتنده ورثه سی ايچون دخی بوصلاحيت واردر

امام محمد حضرتلرينك رأينه كوره متولی يه تسليم اولنميان وقفده حكم بويله جه در امام ابی يوسف حضرتلرينك اجتهادينه كوره واقف مجرد وقف ايتدم ديمسيله مال موقوف ملك واقفدن خروج ايدوب آرتق اندن رجوع ايله ملكيت وجهله تصرف باطل اولور

بين المجتهدين اختلاف وقوعبولان برمسئله يه متعلق برخصوصده قاضی مجتهدين دن برينك رأينی ترجيح ايدوب انك موجبنجه حكم ايتسه اختلاف مرتفع اولهرق اول خصوصده قاضينك حكمنك نفاذنده بين المجتهدين اتفاق واردر .

بناء علی هذا وقفه متعلق برخصوصده قاضی لزومه قائل اولان مجتهدك رأينی ترجيح ايدوب حكم ايتسه بالاتفاق المجتهدين اول وقف لازم اولوب اندنصكره ديكر قاضی ايچون عدم لزومه قائل اولان مجتهدك رأينه تمسك ايله اول وقفی ابطاله طريق قالمديغی جهتله اول وقف نقض وابطالدن مصون قالمش اولور ايشته تسجيل بوندن عبارتدر

دیسه مجرد حاکمك بویله دیمسیله تسجیل حاصل اولمش اولماز

۱۱۲ (مسئله)

حکمك حکمیله وقف لازم اولماز

شویله که واقف ایله متولی لاجل التسجیل بو کیمسه‌یی حکم نصب ایدوبده او کیمسه وقفك لزومیله حکم ایتسه وقف لازم اولماز بلکه وقفك لازم اولمسی طرف سلطاندن منصوب بر حاکمك حکم ایتمسنه متوقفدر

واقف قبل التسجیل وفات ایدوبده ورثه‌سی مال موقوفی ترکه‌یه ادخال وبینلرنده تقسیم ایتمك اوزره متولیدن حضور حاکمده طلب ومتولی دخی تسلیمدن امتناع ایتدکده حاکم وقفك لزومیله حکم ایدوب متولی‌یه معارضه‌دن ورثه‌یی منع ایلسه وقفك تسجیلی حاصل اولمش اولور

کذلك بر کیمسه اصلا مدیون دکل ایکن صحتنده بعض اموالنی بر جهته بلاتسجیل وقف ایدوب بعده زمان دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی حالده وفات ایتمکله داینلر قسمت غرمایه ادخال ایتمك اوزره اموال موقوفه‌یی حضور حاکمده متولیدن طلب ودعوی ومتولی دخی تسلیمدن امتناع ایتدکده حاکم وقفك لزومیله حکم ایدوب متولی‌یه معارضه‌دن داینلری منع ایلسه وقف تسجیل اولنمش اولور

۱۱۳ (مسئله)

طریق ثانی وقفك وصیت صورتیله اولمسیدر

شویله که برکیمسه بن وفات ایلدیکمده فلان مالم فلان جهت خیره

وقف اولسون دیو وصیت ایدوب بعده اول وصیت اوزرینه
ثابت ومصر اوله‌رق وفات ایدوبده ثلث مالی مال موصی بهـه
مساعد اولسه اول مال وقف لازم ایله وقف اولمش اولور
واکر ثلث مالی مال موصی بهه مساعد دکل ایسه او صورتده
انجق ثلثك مساعد اولدیغی مقدار وقف لازم ایله وقف اولمش
اولور

اولمقداردن زیاده‌سی ورثه‌یه موروث اولور

مکرکه ورثه ثلثدن زیاده‌ده وصیتی مجیز اولمش اوله اوصورتده
مال موصی بهك تمامی وقف لازم ایله وقف اولمش اولور

بروجه مشروح وصیت ایدن کیمسه‌نك اصلا وارثی یوغیسه
اول حالده ینه مال موصی بهك تمامی وقف لازم ایله وقف اولمش
اولور (۱۰۱) و (۱۰۳) و (۱۰٤) و (۱۰٥)
مسئله‌لرده بیان اولنان تفصیلات بومسئله‌ده دخی جاریدر [*]

۱۱٤ (مسئله)

بالاده بیان اولنان ایکی طریقدن هیچ بری بولنمدقچه وقف لازم
اولماز

فقط ذکری آتی ایکی مسئله مستثنادرکه انلرده وقفك لازم اولمسی
بالاده بیان اولنان طریقلردن هیچ برینه متوقف دکلدر

اولکیسی بر مسجد بنا وطریقیله برابر ملکندن افراز ایدوب

---

[*] وصیته دائر دها زیاده تفصیلات دردست ترتیب اولان احکام
وصایاده بیان اولنه‌جقدر

درونده ایفای صلات ایتمك اوزره ناسه اذن ویروبده ناس دخی اوراده جماعتله جهداً ایفای صلات ایلسه‌لر اول مسجد وقف لازم ایله وقف اولمش اولور

ایکنجیسی برکیمسه مالکی اولان عرصه‌یی مقبره اولمق اوزره وقف ایدوب دفن موتایه اذن ویرمکله اورایه میت دفن اولنسه اول عرصه وقف لازم ایله وقف اولمش اولور

١١٥ (مسئله)

مجرد الحاق ایله وقف لازم اولماز

شویله که برکیمسه بعض عقاراتنی مسجلاً وقف ایدوب بعده دیکر بعض عقارتنی دخی بلا تسجیل وقف ایتدکده اشبو عقارتمی مقدما مسجلاً وقف ایتمش اولدیغم عقاراته الحاق ایلدم ایسه واقفك مجرد بویله دیمسیله صکره‌کی وقف ایتدیکی عقارات وقف لازم ایله وقف اولمش اولماز

بلکه انلرك لازم اولمسی ایریجه تسجیله متوقفدر

١١٦ (مسئله)

برکیمسه عقارینی بر جهته وقف ایدوب لکن تسلیم الی المتولی وتسجیل شرعی وقوعبولمقسزین آندن رجوع ایدرك اول عقاری بشقه بر جهته وقف ایدوب تسجیل ایتدیرسه وقف اول باطل ووقف ثانی صحیح ولازم اولور

١١٧ (مسئله)

مدیونك وقفنی تسجیلدن حکام با ارادهٔ سنیه ممنوعدر

بناءعلیه مدیون اولان کیمسه ولو حال صحتنده املاکنی وقف ایتدکدن صکره وفات ایدوب اداء دینه وافی دیکر مالی اولمسه دائنلر وقفی حاکمه نقض ایتدیروب اول املاکدن استیفاء دین ایده بیلورلر

بو صورتده حاکم وقفی نقض ایتمیوب اول وقفك لزومیله حکم ایدوب وقفی تسجیل ایلسه حکمی نافذ وتسجیلی معتبر دکلدر [*] اما برکیمسه مدیون دکل ایکن حال صحتنده بعض املاکنی مسجلاً وقف ایدوب بعده مدیون اولەرق اصلا ترکەسی اولمدیغی حالده وفات ایتسه بیله دائنلر املاك موقوفەیه مداخله ایدەمزلر

۱۱۸ (مسئله)

کذلك وقفی تسجیلدن حکام بالارادۂ سنیه ممنوعدر

بناءعلیه بر کیمسه مالك اولدیغی برکدیکی وقف ایتدکده حاکم اول وقفك لزومیله حکم ایدوب وقفی تسجیل ایلسه حکمی نافظ وتسجیلی معتبر دکلدر [**]

---

[*] مدیونك وقفنی تسجیلدن حکامك ممنوعیتنه دائر اولان ارادۂ سنیه طقوز یوزاللی تاریخنده شیخ الاسلام ابوالسعود افندی مرحومك عرضی اوزرینه صادر اولمشدر

[**] اشبو ممنوعیتك ارادۂ سنیه‌سی ایکیوز یتمش یدی سنه‌سی ذی الحجة الشریفه‌سنك سکزنجی کونی شرفصدور ایتمشدر

فصل ثانی

وقف لازم وغیر لازمه متعلق بعض احکام ومسائل بیانندەدر

١١٩ (مسئله)

بر مال وقف لازم ایله وقف ایدلدکده آرتق آنده بر وجه ملکیت تصرف اولنەمز تصرف اولنمش اولسه اول تصرف باطل اولور

مثلا بر کیمسه وقف لازم ایله وقف ایلدیکی برمالی آخره بیع ویا هبه ویا رهن ایلسه عقد مذکورلر باطل اولور

کذلك وقف لازم ایله وقف اولنان مال ورثه‌یه موروث اولماز

فقط وقف لازم ایله وقف اولنان برمال فصل مخصوصندەبیان اولنەجق مسائله توفیقاً دیکر بر مال ایله استبدال اولنور ایسه بدل اولەرق آنەجق دیکر مال انك یرینه قائم ووقف اولوب مستبدل اولان مالموقوف ملکیته عودت ایدەرك آنده احکام ملك جریان ایدر

کذلك بر کیمسه‌نك آخردن اشترا ایتدیکی عقاردەدیکر کیمسه‌نك اسباب شفعه‌دن بریله حق شفعه‌سی ثابت اولدقدنصکره اول کیمسه اول عقاری مسجلاً وقف ایتسه بیله شفیعك طلب ودعواسی اوزرینه وقف فسخ ایدیلوب اول عقار ملك اولمق اوزره شفیعه تسلیم اولنور

کذا وقف لازم ایله وقف اولنمش بر مسقفك ابنیه‌سی بالکلیه

منهدم اولوب وقفنده قدرت اولمامغله او مسقفی مجدداً بنا ایله انقاضك بنایه صرفی ممکن اولمسه متولیسی اول انقاضی ثمن مثلیله وقف ایچون بیع ایتمك جائزدر

کذلك وقف لازم ایله وقف اولنمش برباغچه‌نك قورییان اشجار مثمره‌سنی متولیسی بعدالقلع ثمن مثلیله وقف ایچون بیع ایتمك جائزدر

١٢٠ (مسئله)

برکیمسه آخردن اشترا ایتدیکی مالی ولو مسجلاً وقف ایتدکدن صکره بر مستحق ظهور ایدوب اول مال ثمن ملکمدر دیو دعوی ومدعاسنی بر نهج شرعی اثبات ایدوب بعد الحلف اول مال مستحق ایچون حکم اولنسه وقف منتقض اولوب اول مالی مستحق ضبط ایدر

بو صورتده اول کیمسه بایعه ویردیکی ثمنی بحق المراجعه بایعدن استرداد ایتدکده ثمن مذکور کندوسنك مالی اولور

بوقسه اول ثمن ایله استحقاقاً ضبط اولنان مال یرینه دیکر بر مال اشترا ووقف ایتمك کندو اوزرینه لازم اولماز

١٢١ (مسئله)

وقف غیر لازم ایله وقف اولنان مالك وقفیتی حاکم طرفندن فسخ ایدلدیکی تقدیرده آنك وقفیتی باطل اولوب مالکیت وجهله تصرف اولنور

مثلا بر کیمسه ملك دکانی بر جهت خیره وقف ایدوب فقط تسلیم الی المتولی و تسجیل شرعی بولنمقسزین مؤخرا اوکیمسه

دوچار فقر وضرورت اولمغله اول دكانك بر وجه ملكيت تصرفنه محتاج اولوبده وقفندن رجوع مراد ايلسه وقفی فسخ ايتديرمك ايچون اول امرده حاكمه مراجعت ايدر حاكم دخی وقفی فسخ ايتديكی حالده واقف اول مالده ملكيت وجهله تصرف ايدر واقفك ورثه‌سی دخی وقفنی حاكمه فسخ ايتديرسه حكم بو منوال اوزره‌در

وقف غير لازم ايله وقف اولنان مال حاكم طرفندن وقفيتی فسخ ايدلمكسزين آخره صاتيلوبده لدی المرافعه حاكم اول بيعك صحتيله حكم ايتسه وقف باطل اولور

١٢٢ (مسئله)

بر كيمسه مابعد موتنه اضافتله علی طريق الوصيه بر مالنی وقف ايلسه واقف او وصيت اوزرينه مصر اوله‌رق وفات ايتمدكجه اول مال واقفك ملكندن خروج ايتمز

بناءعليه واقف حياتنده اول ماله بروجه ملكيت تصرف ايدر ومرض موتنده اولسه بيله اول وصيتدن قولاً ويافعلاً رجوع ايده‌بيلور

قولاً رجوع وصيت ايدن كيمسه‌نك بن وصيتدن رجوع ايتدم وياخود وصيتدن صرف نظر ايتدم كبی وصيتدن واز كچديكنه دلالت ايدر بر سوز سويلمسيدر

فعلاً رجوع وصيت ايدن كيمسه‌نك وصيت ايتمش اولديغی مالك اسمنی دكشديره‌جك وياخود آندن ملكی ازاله ايده‌جك بر صورتله آنده تصرف ايلمسيدر

مثلا بر كيمسه بن وفات ايتديكمده مالكم اولان فلان عرصه وقف اولسون ديو وصيت ايتدكدن صكره اول عرصه اوزرينه منزل ويا دكان بنا ايلسه وياخود كروم واشجار غرسيله اول عرصه يى باغ ويا باغچه اتخاذ ايلسه وياخود اول عرصه يى آخره بيع وهبه وتسليم ايله ملكندن اخراج ايتسه فعلاً وصيتدن رجوع ايتمش اوله جغندن وصيتك اصلا حكمي قالماز
بو مقوله وصيتدن رجوعده حاكمه مراجعت لازم دكلدر

استطراد

١٢٣ (مسئله)
وقف ايچون وقوعبولان تبرعدن رجوع صحيح اولماز
مثلا بر كيمسه وقف عرصه اوزرينه كندى ماليله تبرعاً للوقف بنا انشا ايتدكدن صكره تبرعدن رجوع ايدوب اول بنايي ملكى اولمق اوزره ضبط ايدهمز
كذلك بر كيمسه بر وقفك متوليسنه اول وقفك امورينه صرف ايتمك اوزره تبرعاً بر مقدار اقچه ويروب متولى دخى مبلغ مزبورى وقفك امورينه صرفله استهلاك ايتدكدنصكره او كيمسه تبرعدن رجوع ايدوب مبلغ مزبورى متوليه تضمين ايديرهمز

باب ثالث

اراضئ موقوفه يه دائردر

١٢٤ (مسئله)
اراضئ موقوفه ايكى قسمدر

قسم اول اوقاف صحیحه‌دن اولان اراضیٔ موقوفه‌در

قسم ثانی اوقاف غیر صحیحه‌دن یعنی تخصیصات قبیلندن اولان اراضیٔ موقوفه‌در

۱۲۵ (مسئله)

اراضیٔ عشریه ویا خراجیه مالکی طرفندن وجه مشروع اوزره وقف اولنسه اول وقف اوقاف صحیحه‌دن اولور

۱۲۶ (مسئله)

بر کیمسه اراضیٔ مواتدن بر محلی کندی ملکی اولمق اوزره اذن سلطانی ایله احیا ایدوب بعده اول یری بر جهت خیره وقف ایلسه اول وقف اوقاف صحیحه‌دن اولور

۱۲۷ (مسئله)

اراضیٔ امیریه‌دن بر قطعهٔ مفرزه طرف سلطنت سنیه‌دن بر کیمسه‌یه تملیك صحیح ایله تملیك اولنوبده او کیمسه دخی اول قطعه‌یی بر جهت خیره وقف ایلسه اول وقف اوقاف صحیحه‌دن اولور

۱۲۸ (مسئله)

تملیکك صحتی متملکك شراء صحیح ایله اشتراسنه متوقفدر شویله‌که اراضیٔ امیریه‌دن بر قطعه طرف سلطنت سنیه‌دن طالبنه تملیك اولندقده نظر اولنور

اگر وقت تملیکده بیت المالده مضایقه وار ایسه تملیکك صحتی متملکك اول قطعه‌یی جانب بیت المالدن ثمن مثلی ایله اشترا وثمنی بیت الماله ادا ایتمسنه متوقفدر

بو صورتده ثمن مثلندن نقصان فاحشله اشترا اولنسه تملیك صحیح حاصل اولمش اولماز

واگر وقف تمليكده بيت المالده مضايقه يوق ايسه اول حالده تمليكك صحتى متملكك اوقطعه‌يى ايكى قات قيمتيله جانب بيت المالدن اشترا ايتمسنه متوقفدر

بوصورتله ايكى قات قيمتندن نقصان فاحشله اشترا اولنسه تمليك صحيح حاصل اولمش اولماز

١٢٩ (مسئله)

اراضئ اميريه‌نك تمليكى مصلحت عامه ايله مقيد ومشروطدر بناءعليه اراضئ اميريه‌نك تمليكى مصلحت عامه‌يى اخلال ايتديكى تقديرجه اصلا تمليك جائز و مشروع دكلدر

١٣٠ (مسئله)

مجرد تمليكنامه ايله تمليك صحيح حاصل اولماز

شويله كه بر كيمسه اراضئ اميريه‌دن بر قطعه‌يى مسائل سابقه‌ده بيان اولنديغى وجه اوزره شراء صحيح ايله جانب بيت المالدن اشترا ايتمكسزين اول قطعه كندويه مجاناً تمليك ويدينه تمليكنامه اعطا اولنسه تمليك صحيح حاصل اولمش اولماز

١٣١ (مسئله)

سلاطين عظام حضراتنك اراضئ اميريه‌دن بدون التملك مصارف بيت المالدن اولان جهات خيريه‌يه تعيين بيوردقلرى اوقاف تخصيصات قبيلندن اولمش اولور

« ١٢٨ » و « ١٢٩ » و « ١٣٠ » مسئله‌لره مراجعت اولنه

١٣٢ (مسئله)

بر كيمسه اراضئ اميريه‌دن بر قطعه‌يى تمليك صحيح ايله تمليك

ایتمکسزین اذن سلطانی ایله مصارف بیت المالدن اولان بعض جهات خیریه‌یه وقف ایلسه اول وقف تخصیصات قبیلندن اولمش اولور

١٣٣ (مسئله)

برکیمسه اراضیٔ امیریه‌دن طاپوایله تصرفنده اولان بر تارلایی تملك صحیح ایله تملك ویاخود اذن سلطانی ایله استحصال ایتمکسزین بر جهته وقف ایلسه او وقف نه اوقاف صحیحه‌دن ونه‌ده تخصیصات قبیلندندر

بلکه کالاول صرف اراضیٔ امیریه‌دن معدوددر

بناءعلیه اوکیمسه کالاول اول تارلایه متصرف اولوب عشرینی بیت الماله ادا ایدر ودیلدیکی حالده اول تارلایی اذن صاحب ارضله آخره فراغ ایدر ووفاتی وقوعنده اول تارلا اراضی قانوننامه‌سی موجبنجه اصحاب انتقالدن ورثه‌سی وار ایسه انلره یوغیسه محلولا بیت الماله عائد اولوب طاپوی مثلیله طالبنه تفویض اولنور بروجه محرر وقوعبولان وقفك اصلا حکمی یوقدر .

١٣٤ (مسئله)

اشخاصك تحت تملکلرنده اولان ارضیٔ عشریه وخراجیه‌نك بیت الماله عائد اولان عشر وخراجلری طرف سلطانیدن مصرف بیت المال اولان بر جهته وقف وتخصیص بیورلمش اولسه اول وقف تخصیصات قبیلندن اولمش اولور

۱۳٥ (مسئله

اصلی اراضیٔ امیریه‌دن اولدیغی حالده قدیماً وقف ایدلمش اولان بر مزرعه‌یی واقفك قبل الوقف جانب بیت المالدن اشترا ایتدیکی معلوم اولسه اول مزرعه‌نك اوقاف صحیحه‌دن اولدیغنه حکم اولنور

کرك اول شرائطك ۱۲۸ ه مسئله‌ده بیان اولنان صورت مشروعه‌یه موفق اوله‌رق وقوع بولمش اولدیغی معلوم اولسون و کرك اولماسون

اما واقفك اول مزرعه‌یی قبل الوقف جانب بیت المالدن اشترا ایتدیکی اصلا معلوم اولماسه اول مزرعه‌نك اوقاف صحیحه‌دن اولدیغنه حکم اولنه‌مز

۱۳٦ (مسئله)

سنده مستند اولمیان بر احتماله التفات اولنماز

بناء علیه فی الاصل اراضیسی عشریه ویاخراجیه اولان بر مملکتده قدیماً وقف ایدلمش اولان بر مزرعه حقنده احتمال که اول مزرعه‌نك مالکی بلاوارث وفات ایدوبده مزرعهٔ مذکوره جانب بیت الماله عائد اولان اراضیٔ امیریه حکمنی اکتساب ایتدکدنصکره بدون التملك واقفی طرفندن وقف ایدلمش اولسون دیوسنده مستند اولمیان بر احتمال مجرداً یله اول مزرعه‌نك اوقاف غیر صحیحه‌دن اولدیغنه حکم اولنه‌مز

۱۳۷ (مسئله)

اراضی امیریه‌دن ایکن بروجه محرر تخصیصات قبیلندن اوله‌رق

وقف غیر صحیح ایله وقف ایدلمش اولان یرلر اوچ قسمدر
قسم اول رقبه‌سی کبی حقوق تصرفیه‌سی دخی کماکان جانب بیت المال عائد اولدیغی حالده یالکز اعشار ورسوماتی طرف سلطنت سنیه‌دن برجهته وقف و تخصیص بیورلمش اولان اراضیدر

قسم ثانی اعشار ورسوماتی کالاول بیت المال عائد اولوب یالکز حقوق تصرفیه‌سی طرف سلطنت سنیه‌دن برجهته وقف و تخصیص بیورلمش اولان اراضیدر

قسم ثالث هم حقوق تصرفیه‌سی و هم اعشار ورسوماتی طرف سلطنت سنیه‌دن بر جهته وقف و تخصیص بیورلمش اولان اراضیدر

قسم اولدن اولان اراضیده اعشار و خرج فراغ انتقال وبدل محلولات کبی رسوماتی طرف وقفه عائد اولور

بو قسمدن اولان اراضینك حقوق تصرفیه‌سی بیت المال عائد اولدیغندن سائر اراضی امیریهٔ صرفه کبی طرف بیت المالدن باطابو زراعه احاله وتفویض اولنور

قسم ثانی وثالثدن اولان اراضی طرف وقفدن زراعت وحراثت ویاخود آخره ایجار ویاخود عقد مزارعه صورتیله تصرف اولنور

فقط قسم ثانیدن اعشاری بیت المال ادا اولنوب قسم ثالثدن ادا اولنماز بو اوچ قسمدن انجق قسم اولده اراضی قانوننامه‌سی احکامی جاری اولور

دیکر ایکی قسمده حقوق تصرفیه طرف وقفه عائد اولدیغندن آنلرده قانوننامهٔ مذکور احکامی جاری اولماز

استطراد

۱۳۸ (مسئله)

تخصیص ایکی نوعدر

نوع اول تخصیص صحیحدر که بیت المااله عائد بر قسم وارداتی مصارف بیت المالدن اولان بر جهته تخصیصدن عبارتدر

نوع ثانی تخصیص غیر صحیحدر که بیت المااله عائد بر قسم وارداتی مصارف بیت المالدن اولمیان برجهته تخصیصدن عبارتدر

نوع اولده واردات مخصصه مخصص لها اولان جهته صرف اولنوب انك نقض وابطالی جائز دکل ایسه‌ده ایکنجی نوع رأی ولی الامر ایله نقض وابطال اولنور

۱۳۹ (مسئله)

اراضیٔ عشریه ویا خراجیه‌دن بر یر مالکی طرفندن وقف ایدلمکله اول یرك عشر و خراجی ساقط اولمیوب کالاول بیت الماله اداسی لازم کلور

کذلك اراضیٔ امیریه‌دن بر مزرعه طرف سلطنت سنیه‌دن بر کیمسه‌یه تملیك صحیح ایله تملیك اولنوبده اوکیمسه دخی اول مزرعه‌یی مسجلاً وقف ایتسه بیله انك اعشار شرعیه‌سی کما فی الاول بیت الماله ادا اولنمق لازم کلور

بناء علیه بر محلده وقف صحیح ایله تخصیصات قبیلندن اولان وقف غیر صحیح اجتماع ایده بیلیور

شویله که بالاده ذکر اولنان اراضیٔ مملوکه‌دن بری مالکی طرفندن وقف صحیح ایله وقف اولندقده نصکره انك بیت الماله عائد اولان حاصلاتی دخی طرف سلطانیدن بر جهته وقف وتخصیص بیورلسه برمحلده وقف صحیح ایله تخصیصات قبیلندن اولان وقف غیر صحیح اجتماع ایتمش اولور

باب رابع

وقفلر ذکر ایده کلدکاری شروطه دائر اولوب اوچ فصلی حاویدر

فصل اول

اولاد واقربا وجیران حقنده اولان شروط وقفه دائردر

۱٤٠ (مسئله)

اولاد لفظی بردفعه ذکر اولندقده اولان صلبیه‌یه محمولدر بناء علیه احفاده شامل اولماز

مثلا واقف وقفمك غله‌سنی اولادمه شرط ایلدم دیو اولاد لفظنی بر دفعه ذکر ایدوب تکرار ایتماسه مشروطله یالکز واقفك اولاد صلبیه‌سنه مخصوص اولوب احفاده شامل اولماز شو قدر وارکه واقفك عباره‌سنده اولاد لفظنك احفاده دخی شموله دلالت ایدر بر قرینه موجود ایسه او صورتده اولاد لفظی احفاده دخی شامل اولور

مثلا واقف وقفمك غله‌سنی نسلاً بعد نسل اولادمه شرط ایلدم دیسه نسلاً بعد نسل کلامی قرینه‌سیله اولاد لفظی اخفاده دخی شامل اوله‌رق واقفك کرك اولادصلبیه‌سی وکرك اخفادی غله‌ٔ وقفه مستحق اولورلر

١٤١ (مسئله)

اولاد لفظی ایکی دفعه ذکر اولندقده کرك قریب و کرك بعید بالجمله بطونه شامل اولور

یوقسه یالکز بطن اول وثانی‌یه منحصر قالمز

بناء علیه غله‌سی وقفك اولادینه و اولاد اولادینه مشروطه اولان وقفك غله‌سنه وقفك بطن اول و ثانیده موجود اولان اولادی متصرفلر ایکن واقفك بطن ثالثده دخی‌اولادی حادث اولسه انلر دخی غله‌ٔ وقفده بطن اول وثانیدن بولنان اولاده مشارکت ایدرلر

بوصورتده بطن‌اول وثانیده بولنان اولاد (واقف‌اولاد لفظنی ایکی کره ذکرایتمکله بطن ثالثده بولنان‌اولاده شمولی اولمز بناء علیه غله‌ٔ وقفدن سزه حصه‌ویرمیز) دیو بطن ثالثده بولنان اولادی کندولرینه مشارکتدن منع ایدمز

کذلك واقف‌وقف ایتدیکی منزلك سکناسنی اولادینه واولاد اولادینه وبعدالانقراض برمسجدك امامنه شرط ایاسه واقفك بالکلیه ذریتی‌منقرض اولمدقچه نوبت سکنی اول مسجدك امامنه کلمز

يوقسه يالكز بطن اول وثانيده بولنان اولادك انقراضيله اول
مسجدك امامى منزل مذكورك سكناسنه مستحق اوله من

١٤٢ (مسئله)

اولاد واولاد اولاده مشروط اولان وقفده واقف بطونك
ترتيبنه دلالت ايدر بر لفظ ذكر ايدر ايسه او صورتده بطن
اول موجود ايكن بطن ثانى يه حصه ويرلمز

مثلا واقف وقفك غله سنى بطناً بعد بطن اولادمه واولاد اولادمه
شرط ايلدم ديسه بطن اولده اولاد صلبيه موجود ايكن بطن
ثانيده بولنان اولاده غله وقفدن حصه ويرلمز

كذلك بطن ثانيده اولاد موجود ايكن بطن ثالثده بولنان اولاده
حصه ويرلمز

بطون سائره دخى بو قياس اوزره در

١٤٣ (مسئله)

واقفك كلاملرنده مفهوم مخالفت معتبردر

بناءعليه واقف موقوف عليهمى بر وصف ايله توصيف ايدر ايسه
اول وصف مدار استحقاق اولوب اول وصف ايله موصوف
اولميان كيمسه منفعت مشروطه يه مستحق اولماز

مثلا واقف وقفنك غله سنى ذريته شرط ايتدكده وقفمك
غله سنه فلان بلده ده متوطن اولان اولادم واولاد اولادم
متصرف اولسونلر ديسه اول بلده ده متوطن اوليان اولاد
واولاد اولادى وقفك غله سنه مستحق اولمازلر

کذلك علمادن اولان اولاد واحفادم متصرف اولسونلر دیسه واقفك جهله‌دن بولنان اولاد واحفادی غله‌ٔ وقفه مستحق اولمازلر

کذا فقرادن اولان اولاد واحفادم متصرف اوله‌لر دیسه اغنیادن اولان اولاد واحفادی غله‌ٔ وقفه مستحق اولمازلر سائر اوصاف دخی بو قیاس اوزره‌در

١٤٤ (مسئله)

زوجی اغنیادن اولان قادین اصلا مالی اولماسه بیله غنیه عد اولنور

بناءعلیه زوجی غنی اولان زوجه فقرایه مشروط اولان وقفده داخل اولماز

وبالعکس زوجه‌سی غنیه اولوب کندوسنك مالی اولمیان زوجی غنی عد اولنماز

بناء علیه زوجه‌سی غنیه اولوب کندوسنك مالی اولمیان زوج فقرایه مشروط اولان وقفده داخل اولور

١٤٥ (مسئله)

واقف وقفنك غله‌سنی بطناً بعد وبطن اولادینه شرط ایدوب فقط بطن اولده اولادن بری فوت اولدقده حیاتده اولدیغی تقدیرجه غله‌دن کندویه اصابت ایده‌جك حصه انك اولادینه ویراسون دیوب بعده اولی وقفك غله‌سندن بطن اولده اولاد واقفدن بر قاچ کشی متصرفلر ایکن ایچلرندن بری بر قاچ نفر

ولدینی ترك ایدەرك وفات ایلسه متوفی حیاتده فرض اولنەرق غلهٔ وقف بطن اولده متوفی ایله برابر سائر بر حیات بولنان اولاده مساوات اوزره تقسیم اولنەرق متوفایه اصابت ایدن برحصه آنك اولادینه ویریلور بطن اولده دیكری دخی اولادینی ترك ایدرك وفات ایتدكده تا بطن اول منقرض اولنجیه دكین بو منوال اوزره معامله اولنور

بطن اول بالكلیه منقرض اولدقده قسمت مذكوره نقض اولنەرق غلهٔ وقف بطن ثانیده بولنان اولادك جملەسنه مساوات اوزره توزیع اولنور

١٤٦ (مسئله)

اولاد لفظی عرفاً واحده دخی شامل اولور

بناءعلیه واقف وقفنك غلەسنی اولادینه شرط ایدوب فقط واقفك برنفر ولدی بولنسه اول ولد وقفك مجموعنه مستحق اولور

١٤٧ (مسئله)

اولاد لفظندن بعض كره مجازاً احفاد مراد اولنور

آیه یعنی كندوسندن ولد تولد ایتمسی عادةً ممتنع اولان برسنه واصل اولمش بر قادینك بالجمله اولاد صدریەسی وفات ایدوب یالكز احفادی برحیات اولدیغی حالده اوقادین بروقف احداث ایتدكده اول وقفك غلەسنی اولادیمه شرط ایتدم دیسه بو كلامده اولاد لفظندن معنای حقیقیسی اولان اولاد صدریه یی اراده ممكن اولمدیغندن معنای مجازیسی اولان احفاد اراده ایدیلەرك غلەنك مشروط لهی احفاد اولور

۱٤۸ (مسئله)

بعيده صرف ايدر بر قرينه اولمدقجه كنايه اقرب مكنياته منصرف اولور .

مثلا واقف وقف ايلديكى عقارك عربى العباره اولان وقفيه سنده (جعل الواقف توليته لنفسه ثم الى ولده يحيي ثم الى اولاده) ديو تحرير ايتديرسه (ثم الى اولاده) عباره سنده كنايه اولان ضمير قريب اولان يحيايه منصرف اولور يوقسه بعيد اولان واقفه منصرف اولماز

بناءعليه بوصورتده واقف واوغلى يحيي وفات ايدوب توليته يحيانك اولادى متصرف اولسه لر واقفك ديكر اوغلنك اولادى مجرد عبارهٔ مذكورهده كى ضمير واقفه منصرفدر بناءعليه بز دخى توليتده يحيانك اولادينه مشاركت ايدرز ديه مزلر

تركى العباره اولان بر وقفيه ده واقف وقفك توليتى اولا كندويه وبعده اوغلى سليمانه وبعده اولادينه شرط ايلدى ديو محرر بولنسه حكم ينه بو منوال اوزره در

۱٤۹ (مسئله)

تفاضل شرط قلنمدقجه باب وقفده اصل اولان بالسويه قسمتدر بناء عليه غله سى على الاطلاق اولاد واقفه مشروطه اولان وقفك غله سنى واقفك اولاد ذكوريله اولاد اناثى مساوات اوزره اقتسام ايدرلر

اولادك ذكورينه اناثندن زياده حصه ويرلمز

مكر غـله‌نك بين الاولاد ارث ترتيبي اوزره توزيعى واقف طرفندن شرط قلنمش اوله اوصورتده غله وقف اولاد بيننده للذكر مثل حظ الانثيين توزيع اولنور

١٥٠ (مسئله)

واقف وقفمك غله‌سنى اولاد ذكورمه واولادمك اولاد ذكورينه شرط ايلدم ديسه واقفك بناتنك اولاد ذكورى دخى شرط مذكورده داخل اولور

١٥١ (مسئله)

عبارهٔ واقفده اولاد لفظى مطلق ذكر اولندقـده بعد الوقف حادث اولان اولاده دخى شامل اولور

بناءعليه واقف وقفمك غله‌سنى اولاديمه شرط ايلدم ديسه واقفك كرك حين وقفده موجود اولان وكرك بعدالوقف حادث اولان بالجمله اولادى شرط مذكورده داخل اولور

(٧٧) مسئله‌يه مراجعت اولنه

اما واقف اولادى موجود وصفيله توصيف ويا اسملرينى تعداد ايدرك تخصيص بالذكر ايدر ايسه اوصورتده بعدالوقف حادث اولان اولاد مشروط لهده داخل اولماز

مثلا واقف وقفمك غله‌سنى اليوم موجود اولان اولادمه شرط ايلدم وياخود وقفمك توليتنى اولادم فلان وفلان وفلانه شرط ايلدم ديسه بعدالوقف حادث اوله‌جق اولاد مذكور شرطلرده داخل اولمازلر

احفاد دخى بو حكمده اولاد كبيدر

١٥٢ (مسئله)

اولاد اولاد لفظی اولاد ذکورك اولادینه مخصوص اولمیوب اولاد اناثك اولادینه دخی شاملدر

بناءعلیه غله‌سی واقفك اولاد اولادینه مشروطه وقفك غله‌سنی واقفك اوغلنك اولادیله قزینك اولادی برابر اقتسام ایدرلر بروجه بالا غله حقنده جاری اولان تفصیلات تولیت حقنده دخی جاری‌در

١٥٣ (مسئله)

بر کشینك صلبی اولادی و ابوینی اوکشینك قرابتنده داخل اولماز

بناءعلیه منافعی واقفك قرابتنه مشروطه اولان وقفده واقفك اولاد صلبیه‌سی وابوینی مشروط لهده داخل اولماز

١٥٤ (مسئله)

بر واقف مسلم وقفنك منفعتنی مطلقا اقرباسنه شرط ایلسه واقفك غیر مسلم بولنان اقرباسی دخی شرط مذکورده داخل اولور کذلك بر واقف غیر مسلم وقفنك منفعتنی مطلقا اقرباسنه شرط ایلسه واقفك مسلم بولنان اقرباسی دخی شرط مذکورده داخل اولور (٧٦) مسئله‌یه مراجعت اولنه

اما واقف منفعت وقفی کندی ملتندن اولان اقرباسنه شرط ایدر ایسه او صورتده دیکر ملتدن بولنان اقرباسی مشروط لهده داخل اولماز (١٤٣) مسئله‌یه مراجعت اولنه

١٥٥ (مسئله)

بر كيمسه وفاتندنصكره ثلث مالنى بر جهت خيره وقف اولنمق اوزره وصيت ووقفك تعيين شروطنى دخى وصى مختارينه تفويض ايتدكدن صوكره مصراً على ايصائه وفات ايتدكده وصى تركه‌نك ثلثنى اخذ واول جهته وقف ايدوب توليتنى كندويه واولاد واحفادينه شرط ايلسه وصينك بروجه محرر وقف وشرطى صحيح ومعتبر اولوب موجبنجه عمل اولنور

١٥٦ (مسئله)

واقفك اقرب اقرباسنه مشروط اولان وقفده اقربدن مراد رحم ودرجه جهتندن وقفه اك زياده قريب اولاندر

يوقسه ارث وعصبه جهتندن اك زياده قريب اولان دكلدر

بناءعليه واقفك اقرباسندن برى رحم ودرجه جهتندن ديكرى ارث وعصبه جهتندن واقفه اقرب اولسه رحم ودرجه جهتندن اقرب اولان ترجيح ايديلور

مثلا واقفك قيزينك قيزيله اوغلنك اوغلنك اوغلى اجتماع ايتسه قزينك قزى ترجيح ايديلور

يوقسه اوغلنك اوغلنك اوغلى ترجيح ايدلمز

چونكه بر آدمك قزينك قزى رحم ودرجه‌ده اول آدمه اوغلنك اوغلنك اوغلندن دها زياده قريبدر

هر نه‌قدر اوغلنك اوغلنك اوغلى اكا وارث وعصبه اولوب قزينك قزى وارث اولمز ايسه‌ده اما اوغلنك اوغلى ايله قزينك قزى اجتماع ايتسه‌لر واقفه نسبتله ايكيسى بر درجه‌ده بولندقلرندن ايكيسى دخى بالفعل مشروطه اولورلر

خال ايله عم دخى بويله‌جه‌در

١٥٧ (مسئله)

اقربيتده اعتبار قرب درجه‌يه‌در

يوقسه قوت قرابته دكلدر

بناءعليه واقفك اقرب اقربانه مشروطه بر وقفده واقفك اقرباسندن ايكى كيمسه بر درجه‌ده بولنوب فقط برينك قرابتى قوى ديكرينككى ضعيف بولنسه ايكيسى دخى مشروط لهده داخل اولورلر يوقسه قرابتى قوى اولان ترجيح ايديلوبده ديكرى محروم ايدلمز

مثلا واقفك لابوين قرنداشى ايله لام قرنداشى اجتماع ايتسه‌لر انلرك ايكيسى دخى منفعت وقفه برابر متصرف اولورلر

يوقسه لابوين قرنداش قوت قرابتنه بناء لام قرنداش اوزرينه ترجيح ايدلمز

١٥٨ (مسئله)

بر كيمسه وقف ايتديكى منزلك سكناسنى بعدوفاته نفسنى آخره تزويج ايتامك اوزره زوجه‌سنه‌شرط ايتدكدن‌صوكره او كيمسه وفات ايدوب بعده زوجه‌سى نفسنى آخره تزويج ايلسه اول منزلك سكناسنده اولان حقى منقطع اولور

بو صورتده زوجك وفاتى وياخود تطليقى ايله زوجه‌يه حق سكنا عودت ايتمز

مكر واقف زوجك وفات وياخود تطليقى وقوعنده سكنانك عودتنى تصريح ايتمش اوله اوصورتده عودت ايدر

١٥٩ (مسئله)

واقف وقفنك غله‌سنی فقراء جیرانته شرط ایلسه واقف غله‌نك ظهوری زماننده قنغی محلده اقامت ایتمکده ایسه اوراده‌کی جیراننك فقراسنه صرف اولنور

یوقسه حین وقفده مقیم بولندیغی محلك جیرانته مخصوص دکلدر

شوقدر وارکه واقف بر محلده مقیم ایکن وفات ایدر ایسه الی الابد اول محلده‌کی فقراء جیرانته صرف ایدیلور

مثلا بر کیمسه استانبولده بر محله‌ده مقیم ایکن بر مالنی وقف وغله‌سنی فقراء جیرانته شرط ایتدکدنصکره آخر محله‌یه نقل ایدوب اوراده مقیم ایکن غلهٔ وقف ظهور ایلسه غلهٔ مذکوره محلهٔ ثانیه‌ده‌کی قومشولرینك فقراسنه صرف اولنور یوقسه محلهٔ اولاده اولان قومشولرینك فقراسنه صرف اولنمز

محلهٔ ثانیه‌دن آخر محله‌یه نقل ایتدیکی صورتده دخی حکم بومنوال اوزره‌در فقط واقف حین وقفده غله‌یی مقیم بولندیغی محله‌ده‌کی فقراء جیرانته تخصیص ایدر بر سوز سویلر ایسه او صورتده مشروطله منحصراً محلهٔ اولاده‌کی فقراء جیرانی اولمش اولور

مثلا واقف وقف ایدر ایکن وقفمك غله‌سنی الحالةهذه ساکن بولندیغم محله‌ده بولنان فقرا قومشولرمه شرط ایلدم دیسه واقف دیکر محله‌یه نقل ایتسه‌بیله غلهٔ وقف محلهٔ اولاده بولنان فقراء جیرانته صرف ایدیلور

١٦٠ (مسئله)

عتقا واولاد عتقایه مشروط وقفده عتیقات واولاد عتیقات دخی داخل اولورلر

فصل ثانی

شروط واقفك تبدیل وتغییرینه دائر مسائل حقنده در

١٦١ (مسئله)

بر وقف صحیح لازمك موافق شرع شریف اولان شروطنی واقفی بیله تبدیل وتغییر ایده مز ایتمش اولسه صحیح ومعتبر اولماز [*] شوقدر وارکه ایلروده وقفنك شروطنی تبدیل ایتمك صلاحیتنی حین وقفده واقف کندی یدنده ابقا ایتمش ایسه اوصورتده تبدیل شروط ایده بیلور

فقط بر دفعه تبدیلك وقوعیله صلاحیت مذکوره منتهی اولور آرتق اندنصکره تبدیل شروط ایده مز

مکرکه واقف حین وقفده تبدیل شروط صلاحیتنك مرةً بعد اخری کندی یدنده اولمسنی شرط ایتمش اوله او حالده بردفعه ایله صلاحیت مذکوره منتهی اولمیوب دفعات عدیده یه شامل اولور

واقف کندودنصکره وقفه متولی اوله جقلره دخی حین وقفده

[*] تولیت حقنده اولان شرط بو حکمدن مستثنادر تفصیلی قریباً بیان اولنه جقدر

صلاحیت مذکوره‌یی شرط ایتمش ایسه آنلر دخی بروجه
مشروح تبدیل شروط ایده‌بیلورلر

۱٦۲ (مسئله)

وقفك شروطنی تبدیل ایتمك صلاحیتنی حین وقفده کندی یدنده
ابقا ایتمش اولان واقف مرض موتنده وقفنك شروطنی تبدیل
ایلسه تبدیلی صحیح ومعتبردر

۱٦۳ (مسئله)

واقف حین وقفده وقفنك شروطنی تبدیل ایتمك صلاحیتنی یدنده
ابقا ایتماسه بیله تولیت حقنده اولان شروطنی تبدیل وتغییر
ایده‌بیلور فقط حاکمك رأیی منضم اولملیدر

مثلا واقف وقفنك تولیتنی اجانبدن برکیمسه‌یه شرط ایتدکدنصکره
رأی حاکمله او شرطندن رجوع ایدوب تولیتی اولادینه شرط
ایلسه صحیح اولوب ایکنجی شرطی موجبنجه عمل اولنور

۱٦٤ (مسئله)

برکیمسه برعقارینی وقف ایتدکده وقفمك تبدیل وتغییری یدمده
اولسون دیسه بو کلام شروط وقفی تبدیل وتغییره محمولدر
یوقسه اصل وقفی تبدیل وتغییره محمول دکلدر

فصل ثالث

شرط واقفه مخالفت جائز اولوب اولمیان مواد حقنده در

۱٦٥ (مسئله)

اوقاف صحیحه‌ده موافق شرعشریف اولان شرط واقفه مخالفت
جائز دکلدر

شـوقدر واركه وقف حقنده انفعيت وياخود ضروريت تحقق ايدن بعض خصوصـاتده متولينك رأى حاكمله شرط واقفـه مخالفت ايتمسى جائزدر

مثلا بر وقف نقودك اونى اونبر غروشه استرباح اولنمسى واقف طرفندن شرط ايدلمش اولسه متوليسى نقود مذكوره‌يى رأى حاكمله اونى اونبر بچق غروشه‌استرباح‌ايدرك شرط واقفه‌مخالفت ايده‌بيلور

كذلك اجارهٔ واحده‌لو بر وقف عقـارك برسـنه‌دن زياده مدتله ايجاراولنمامسى واقف طرفندن شرط ايديلوب فقط اول‌عقارك بر سنه مدتله استيجارينه طالب بولنميوب ايكى وياخود اوچ‌سنه مدتله استيجارينه طالب بولنسه متولى رأى حاكمله اول‌عقارى ايكى ويا اوچ سـنه مدتله ايجـار ايدرك شرط واقفه مخـالفت ايده‌بيلور

والحاصل حاكمك اوقاف حقنده تصرفى نظريدر يعنى مصلحته منوطدر

بنـا عليـه حاكمك اوقاف حقنده موافق مصـلحت وموجب منفعت اولان رأيى شرط واقفه مخـالف اولسـه بيـله صحيـح ونافذدر

اما منافئ مصلحت وموجب مضرت اولان رأيى صحيـح ونافذ دكلدر

مثلا بر سـنه‌دن زياده مدتله ايجـار اولنمامسى مشروط اولان بر وقف عقارك برسنه مدتله استيجارينه طالب بولنوب برسنه‌دن

زياده مدتله ايجارندن وقف حقنده بركونه منفعت موجود اولمديغى حالده حاكم اول عقارك برسنه‌دن زياده مدتله ايجار اولنمسنى رأى ايلسه حاكمك بو رأيى صحيح ونافذ دكلدر

١٦٦ (مسئله)

تخصيصات قبيلندن اولان وقاف غير صحيحه‌ده واقفلرك شروطنه رعايت واجب دكلدر

يالكز امام المسلمين حضرتلرى مصلحت عامه ملاحظهٔ عادلانه‌سنه بناء اومقوله وقفلرك شروطنى تبديل وتغيير بيوره بيلورلر فقط اوقاف مذكوره‌نك مشروط لهلرى مصارف بيت المالدن ايسه اوصورتده اوقاف مذكوره‌نك نقض وابطالى جائز دكلدر مثلا تخصيصات قبيلندن اولان بروقفك مشروطلهى برمدرسه‌ده ساكن اولوب اوقاتنى علوم نافعه‌نك اكتساب وتحصيلنه حصر ايدن فقراء طلبهٔ علوم اولسه طلبهٔ مومى اليهم مصارف بيت المالدن اولدقلرى جهتله اول وقفك نقض وابطالى جائز اولمماز

١٦٧ (مسئله)

موافق شرع شريف اولميان شرط واقف عمل و اعتباردن ساقطدر

مثلا واقف وقفى حقنده متولينك خياتى حس اولنسه بيله حكام طرفندن وقفك محاسبه‌سنه باقلمامسنى وشروط وقفيه موجبنجه وقفنه متولى اولنلرك وقف حقنده خيانتلرى ظهور ايلسه بيله توليتدن عزل واخراج اولنماملرينى شرط ايلسه بو شرط ايله عمل اولنماز

بناء علیه لدی الایجاب حکام طرفندن اول وقفك محاسبه‌سی کورلیلور

ومتولینك وقف حقنده برکونه خیانتی تبین ایلدیکی حالده حاکم آنی تولیتدن عزل واخراج ایدر [*]

١٦٨ (مسئله)

شرط واقف معلوم اوله‌میان یرده تعامل قدیمه کیدیلور شویله که وقفه متعلق بر خصوص حقنده شرط واقف بیلنه‌مدیکی تقدیرجه اول وقفك متولئ سابق واسبقلری اوخصوص حقنده من القدیم نه وجهله عمل ایده کلمشلر ایسه‌ینه اول وجهله عمل اولنمق واجبدر

بناء علیه بو صورتده تعامل قدیمك خلافنه عمل جائز دکلدر مثلا بروقفك تولیت ویامصرفنده نزاع واختلاف وقوعبولوبده طرفین منازعینك تحت تصدیقلرنده اوله‌رق وقفیهٔ معمول بهاسی موجود اولمیوب تولیت ویا مصرف حقنده شرط واقف بینه ایله دخی ثابت اوله‌مدیغی تقدیرده اوته‌دنبرو تولیت ویامصرف حقنده تعامل قدیم نه وجهله جریان ایتمش ایسه اول وجهله عمل وحکم اولنمق لازم کلور

[*] متولیلره بالکلیه راخاء عنان اولنوب بومقوله شرط واقف ایله عمل اولنمق طقوزیوز قرق‌درت تاریخندن رفع اولنوب وقفك محاسبه‌سی رأی حاکمله رؤیت ومتولینك آراء صحیحه‌سنه مساعده وآراء مختله‌سی رد اولنه دیو فرمان همایون صادر اولمشدر

١٦٩ (مسئله)

بر وقف قديمك غله‌سنك محل صرفی حقنده شرط واقف وتعامل قديم معلوم اوله‌مديغی جهتله غله‌نك محل صرفی مجهول بولنسه اول وقفك غله‌سی رأی حاكمله ارباب فقر واحتياجه صرف اولنور

١٧٠ (مسئله)

مضمونی ثابت اولميوب من القديم كندوسيله عمل اولنمامش اولان وقفيه‌نك مواد مندرجه‌سيله عمل وحكم اولنه‌مز

١٧١ (مسئله)

وقفيهٔ معمول بها يعنی من القديم مضمونيله عمل اولنمقده اولان وقفيه‌نك شروطنه مغاير اوله‌رق دفتر خاقانيده بعض شروط تحرير اولنمش بولنسه كما فی السابق وقفيه ايله عمل اولنمق لازم كلور

مثلا بر وقفك غله‌سی واقفك بطناً بعد بطن ذريتنه مشروطه ايدوكی واقفك وقفيهٔ معمول بهاسنده مصرح ايكن دفتر خاقانيده بطناً بعد بطن قيدی اولميه‌رق مطلقا وقف ذريت ديو مقيد بولنسه دفتر خاقانی قيديله عمل اولنميوب كما فی السابق وقفيه ايله عمل اولنمق لازم كلور

بناء عليه اولی وقفك غله‌سی وقفيهٔ معمول بها موجبنجه بطناً مقدم اولان اولاد واقفه صرف اولنور يوقسه دفتر خاقانی قيدی موجبنجه قنغی بطنده اولور ايسه اولسون بالجمله اولاد واقفه صرف اولنماز وبالعكس من القديم بر وقفك متوليلری طرفندن

مفاديله عمل اولنه‌گلمش اولان دفتر خاقانی قیدینه مغایر اوله‌رق مضمونی ثابت ومعمول‌به اولمیـان بروقفیه ابراز اولنسه وقفیه ایله عمل اولنمیوب کالاول دفتر خاقانی قیدی موجبنجه عمل اولنمق لازم گلور

والحاصل وقفیه ایله دفتر خاقانی قیدی وقفه متعلق برخصوصده یکدیگره مخالف بولندقده آنلردن قنغیسی او خصوص حقنده جریان ایتمش اولان تعامل قدیمه توافق ایدرسه انك موجبنجه عمل اولنمق لازم گلور دیگریله عمل اولنمز [*]

[*] دفترخاقانیدن مراد بوندن اوچیوز اللی‌سنه‌اقدم علما ورجال دولتعلیه‌دن انتخاب وتعیین‌اولنمش‌اولان‌مؤتمن وموثوق‌محررلرمعرفتلریله تنظیم وتحریر اولنمش‌اولان دفترلردرکه ممالك محروسهٔ شاهانه‌ده بولنان قری ومزارع‌ومرعی واورمان ویایلاق وقشلاق واراضیٔ سائره‌وجهت مربوطیتلری کمال‌اعتناایله تحقیق وشبهه‌دن سالم اوله‌بیله‌جك برصورتده دفاتر مذکوره‌یه ثبت وتنمیق وهربرینك بالاسی خط همایون شهنشاهی وطغرای غرای جهانبانی‌ایله تزین وتوشیح اولنه‌رق حین‌تأسیسنده‌دولتجه وضع‌اولنمش‌اولان اصول‌وقواعده‌توفیقاً دفترخانهٔ عامره مخزن‌مخصوصنده حفظ اولنمقده‌در

دفاتر مذکوره‌نك بروجه محرر محافظه‌سنه دقت واعتنا ایدلدیکی جهتله آنلرده‌مندرج بولنان‌قیوداته هیچ برصورتله‌خلل وفساد تطرق ایده‌میوب شبههٔ تزویروتصنیعدن سالم‌قالمش‌اولدیغندن‌دفاترمذکوره‌قیوداتی‌متأخرین فقهانك مظهرقبول وتصدیقلری اوله‌رق آنلرك بلا بینه مضمونلریله‌عمل وحکم‌تجویز اولنمش‌اولدیغندن اولوجهله مجله‌نك بیك‌یدییوز اوتوز یدنجی ماده‌سنه درج وتحریر اولنمشدر .

بوندن اقدم طبع‌ونشرینه موفق‌اولدیغم احکام اراضی‌نام‌اثرعاجزیده‌دفتر خاقانی حقنده دها زیاده تفصیلات واردر

١٧٢ (مسئله)

شروط وقفده اعتبار واقفك تقريرينه در
يوقسه كاتبك تحريرينه دكلدر
بناءً عليه وقفك تقريرى اولمق اوزره كاتب طرفندن وقفنامه يه
درج وتحرير اولنان شروط حين وقفده واقف طرفندن تقرير
وبيان اولنان شروطه موافق اولمديغى برنهج شرعى تبين
ايلديكى حالده واقفك تقريرى موجبنجه عمل اولنور
يوقسه كاتبك تحريرى موجبنجه عمل اولنماز
مثلا واقف حين وقفده وقفمك غله سنى ذريتمه شرط ايلدم ديو
تقرير ايتمشيكن كاتب سهواً وقفنامه ده ذريت يرينه اولاد تحرير
ايلسه واقفك تقريرى موجبنجه غله ٔ وقفده واقفك احفادى
اولاد صلبيه سنه تشريك ايديلور
يوقسه كاتبك تحريرى موجبنجه اولاد صلبيه يه حصر ايدلمز
كذلك واقف حين وقفده وقفمك شروطنى تبديل وتغيير يدمده
اولسون ديو شرط ايتمشيكن كاتب بوشرطى وقفنامه يه درج
وتحرير ايلمسه واقفك تقريرى موجبنجه عمل اولنه رق واقف
وقفنك شروطنى تبديل و تغيير ايده بيلور

١٧٣ (مسئله)

واقف وقفيه سنده بربرينه معارض ومخالف ايكى شرط ذكر
ايدوب ايكيسيله معاً عمل ممكن اولماسه ايكنجى شرط اولكى
شرطك حكمنى نسخ ايدر

بناءً عليه شرط اول موجبنجه عمل اولنميوب شرط ثانى موجبنجه عمل اولنور

مثلا واقف وقفيهٔ معمول بهاسنده وقفمك غلهسندن اولاد وانسابمه نسنه ويرلميه ديو شرط ايتدكدن صكره غلهٔ وقفدن بعض وظائفك تعيينى صره‌سنده دعاكوى ناميله اولاد وانسابمدن محتاج اولنلره شو قدر اقچه وظيفه ويرلسون ديو شرط ايتمش اولسه بو ايكى شرط يكديكريله متعارض اولمغله شرط ثانى ايله شرط اولك حكمى منسوخ اولديغندن شرط ثانى موجبنجه عمل اولنه‌رق واقفك اولاد وانسابندن محتاج اولنلره تعيين اولنان وظيفه‌نك غلهٔ وقفدن اعطاسى لازم كلور

كذلك واقف وقفنك غله‌سنى ذريتنه وقف ايتدكده بطن اول منقرض اولمدقجه بطن ثانى‌يه غله‌دن حصه ويرلميه ديو شرط ايتدكدن صكره بطن اولده اولادمدن برى وفات ايتدكده‌انك حصه‌سى اولادينه ويريله ديو شرط ايلسه شرط ثانى موجبنجه عمل اولنور .

بناء عليه بطن اولده غله‌يه متصرف اولان اولاد واقفدن برى اولادينى ترك ايدرك وفات ايتدكده متوفانك حصه‌سى اولادينه ويريلور

يوقسه شرط اول موجبنجه بطن اولده اولان حصه‌دارلرينه ويرلمز

(مسئله) ١٧٤

وقفده استحقاق اسقاط ايله ساقط اولماز

شویله که شرط واقف موجبنجه بر وقفدن کندویه بر حق توجه ایدن کیمسه او حقی اسقاط ایلدم دیسه‌کله او حق ساقط اولماز

بناء علیه او کیمسه‌نك بعدالاسقاط او حقی مطالبه‌یه صلاحیتی واردر

مثلا بر وقفك غله‌سنك مشروط لهی بولنان کیمسه اِاو وقفك غله‌سنده اولان حقمی اسقاط ایتدم دیسه مؤخراً اول وقفدن غله طلب ایده‌بیلور

وقفك تولیت و سکناسی بو حکمده غله کبیدر

فقط واقفك عقد وقفی حین انشاسنده معین اولان مشروط له حاضر اولوبده وقفی رد ایدر ایسه‌اومشروط له حقنده وقف منعقد اوله‌میه‌جغندن کندوسنه شرط قلنان منفعت وقفدن محروم اولور

بو صورتده بعدالرد منفعت مشروطه‌یی طلب ایده‌مز

نتکیم (٤٧) مسئله‌ده مرور ایتمشدر

١٧٥ (مسئله)

وقف صحیحده بر کیمسه‌یه مشروط اولان منفعته خلاف شرط واقف دیکر کمسنه تشریك ایدیله‌مز

مثلا بر وقف مکتبك شرط واقف اوزره انجق بر معلمی اولوب واقف معلمه بر خانه وقف و سکناسنی اکا شرط ایتمشیکن دیکر کیمسه خلاف شرط واقف کندوسنی اول مکتبه معلم ثانی نصب ایتدیروب برات ایتدیرسه بیله اول خانه‌نك سکناسنده معلم اوله تشریك ایدیله‌مز

١٧٦ (مسئله)

وقف عندالاطلاق استغلاله مصروفدر
يوقسه سكناىيه مصروف دكلدر

بناءعليه بر منزل وقف اولندقده موقوف عليه اول منزلك غله ويا سكناسندن قنغيسنه متصرف اوله جغنى حين وقفده واقف طرفندن تعيين ايدلميوب مطلق براغلمش اولسه اول خانه استغلال وايجار اولنه رق موقوف عليه انك غله سنه متصرف اولور يوقسه سكناسنه متصرف اولهمز

مثلا بركيمسه دن بن فلان خانه مى فلان مكتبك معلمنه وقف ايلدم ديوب فقط اول خانه ده معلم ساكن اولسون ياخود اول خانه استغلال اولنه رق غله سنى معلمه ويرلسون كبى غله ويا سكناىدن برينك شرط ايلديكنه دلالت ايدر بر سوز سويلماسه متولى اول خانه يى استغلال ايده رك غله سنى معلمه اعطا ايدر

بوصورتده معلم مجرد اول خانه نك استغلال اولنه جغنه دائر كلام واقفده صراحت اولمديغندن اول خانه ده بن ساكن اولورم ديو متولى يى استغلالدن منع ايدهمز

١٧٨ (مسئله)

بر كيمسه وقف ايتديكى عقارك غله سنى مكتب ومعبد كبى اماكن خيريه دن برينك خدمه سنه شرط ايدوب فقط غله نك بين الخدمه نوجهله توزيع وتقسيم اولنه جغنى بيان ايلماسه خدمه بيننده غله مساوات اوزره تقسيم اولنور

يوقسه خدمه‌نك اشرفلرينه سائرلرندن زياده حصه ويرلمز (١٩٤) مسئله‌يه مراجعت اولنه

باب خامس

عقارات موقوفه‌نك اقسامی ومؤسسات خيريه‌نك بعض احكامی حقنده‌در

١٧٨ (مسئله)

عقارات موقوفه ايكی قسمدر

قسم اول بدون استغلال عينيله انتفاع اولنمق اوزره وقف ايدلمش اولان عقارات موقوفه‌دركه آنلره مؤسسات خيريه اطلاق اولنور وامثاله‌سی (١٦) مسئله‌ده بيان اولنمشدر مراجعت اولنه

قسم ثانی ايجار واستغلال اولنه‌رق حاصل اولان اجرت وغله‌سی بر جهت خيره شرط ايديلان عقارات موقوفه‌در

اشبو قسم ثانی دخی اوچ قسمه منقسمدر

قسم اول اجارتينلو عقارات موقوفه‌در

قسم ثانی اجارهٔ واحدلو عقارات موقوفه‌در

قسم ثالث مقاطعه‌لو عقارات موقوفه‌در

١٧٩ (مسئله)

مؤسسات خيريه ايكی قسمه منقسمدر

قسم اول فقرايه مخصوص اولميوب هم اغنيا وهم فقرانك مساوات اوزره انتفاع ايتمسی جائز اولان مؤسسات خيريه‌در

معبد وكتبخانه ومسافرخانه وچشمه وقويى وكوپرى وقبرستان عمومى كبى

قسم ثانى انتفاعى فقرايه مخصوص اولوب اغنيانك انتفاع ايتمسى جائز اولميان مؤسسات خيريه‌در

عمارات وخستكانك اطعمه وادويه كبى لوازمى طرف وقفدن ايفا اولنمق اوزره شرط ايديلن وقف خسته خانه وطلبه‌نك لوازمى غله‌ٔ وقفدن ايفا اولنمق اوزره وقف وشرط ايديلان مدرسه‌لر كبى

بومقوله مؤسساتك فقرايه مخصوص اولمسى واقف طرفندن تصريح ووقفيه‌يه درج اولنماسه بيله فقرايه مخصوص اولمش اولور

فقط بو مقوله مؤسساتده فقرا ايله برابر اغنيانك دخى انتفاع ايتمسنى واقف شرط وتصريح ايلمش ايسه او صورتده فقرا ايله برابر اغنيا دخى انتفاع ايده بيلور

يالكز اغنيانك انتفاع ايتمسنى شرط ايدر ايسه او صورتده وقف صحيح اولماز

١٨٠ (مسئله)

غله‌سى مطلقا فقرايه مشروط اولان وقفك غله‌سنده واقفك اولاد واخفادندن فقير اولان كيمسه‌لر اجانبدن اولان فقرا اوزرينه ترجيح ايديلور

كذلك سكناسى فقرايه مشروط اولان منزلك سكناسنده واقفك سكنايه محتاج اولان اولاد واخفادى اجانبدن اولان فقرا اوزرينه ترجيح ايديلور

١٨١ (مسئله)

مسلم وغیر مسلم مختلطاً ساکن بولندقلری بر محله ویا قریه‌نك عورضنه مشروط وقفك غله‌سی مسلم وغیر مسلم بالجمله اهالینك عوارضنه صرف اولنور

واقف کرك مسلم اولسون وکرك غیر مسلم اولسون

مسلم وغیر مسلمدن مخلوط بر صنعت اربابنك عوارضنه مشروط اولان وقفك حکمی دخی منوال مشروح اوزره‌در

١٨٢ (مسئله)

خراب اولان بر مؤسس خیرینك تعمیرینه وقفنده مساعده اولسه بیله اصحاب خیردن بری آنی کندی مالندن تبرعاً للوقف تعمیر ایتمك استسه منع اولنماز

١٨٣ (مسئله)

سکناسی مشروطه وقف منزل قابل تقسیم اولسه بیله سکنا مستحقلری بیننده تقسیم اولنه‌مز

١٨٤ (مسئله)

سکناسی مشروطه وقف منزلك سکناسنه مستحق اولنلر متعدد اولوبده اول منزل آنلرك جمله‌سنه مسکن اولمغله صالح اولماسه انلر اول منزلده مهایاة اوزره ساکن اولورلر

١٨٥ (مسئله)

بر محله ویا قریه‌نك قدیم مسجدی ضیق اولوب جماعتی استیعابه کافی اولمامغله اهالی اول مسجدی هدم ایدوب یرینه کندیماللرندن مبلغ کافی صرفیله واسع واولکندن متین بر مسجد بنا ایتملری جائزدر

١٨٦ (مسئله)
بر مسجد ضيق اولوب جماعتى استيعابه كافى اولماسه اول مسجدك اتصالنده اولوب آنك مستغلاتندن اولان بر وقف عقارك اول مسجده علاوه سيله اول مسجدك توسيعى جائزدر

باب سادس [*]

اجارتينلو مسقفات ومستغلات موقوفه يه دائر اولوب اون اوچ فصلى حاويدر

فصل اول

اجارتينلو مسقفات ومستغلات موقوفه نك فراغ وتفويضنه وصور انتقاليه سنه دائردر

١٨٧ (مسئله)
اجارتينلو عقارات موقوفه طرف وقفدن طالب اولان كيمسه يه

[*] اجارتين معامله سنك زمان وسبب ظهورينه دائر بروجه آتى بعض تفصيلات ومطالعات بيان اولنور .
شويله كه استانبول و بلاد ثلثه و روم ايلى و اناطولينك بعض بيوجك شهرلرنده اليوم اجارتين صورتيله تصرف اولنمقده اولان مسقفات ومستغلات موقوفهٔ قديمه بوندن ايكيوز سكسان بش سنه اقدم اجارهٔ واحده ايله عقارات موقوفه قسمندن اولەرق متوليلرى طرفندن اجارهٔ واحده ايله ايجار وحاصل اولان اجرتلرى وجه شرعى اوزره مصارف وقفه صرف وعقارات مذكوره دن خراب اولانلرينك تعمير وترميمى محترق ويا منهدم

ابتداءً ایجاد وتفویض اولنه‌جق اولدقده اجارهٔ معجله نامیله
اول عقارك قیمته قریب برمبلغ پشین اوله‌رق اول کیمسه‌دن

اولنلرینك مجدداً بنا وانشاسی مصارفی تماماً طرف وقفدن ادا وایفا
اولنور ایدی
فقط اول وقتلر استانبول وبلاد ثلثه‌ده کثرت اوزره وقوعبولمش اولان
حریقلرده مسقفات موقوفه‌نك اکثریسی آز برمدت ظرفنده مکرراً محترق
اولمش اولدیغندن آرتق محترق اولان مسقفات موقوفه‌یی مجدداً بنا
وانشا ایه وقفلرنده غله وقدرت قالمامش واجرتنه محسوباً بنا وانشا
ایتمك اوزره اجارهٔ واحده ایله استیجاره طالب دخی بولنمامش اولدیغی
جهتله برچوق مؤسسات خیریه‌نك اداره‌سی کسب صعوبت ایتمش اولدیغی
کبی اوقاف خرابه‌لریله مملکتك زینت وروئقی زائل اولمغه باشلامش
اولمسی دولتجه نظر دقتی جلب ایدرك هم مؤسسات خیریه‌نك دوام
واداره‌سنی تأمین وهم دخی مسقفات موقوفه خرابه‌لرینی اعمار ایله مملکتی
معمور وتزیین ایتمك خصوصنه برچاره ارانمغه دولتجه مجبوریت حاصل
اولمش ایدی
بناءعلیه بوگا برچاره اولمق اوزره مسقفاتی خراب اولمش اولوبده
اعمارینه قدرتی اولمیان وبشقه برصورتله دخی اعماری ممکن اوله‌میان
مسقفات موقوفه‌ده اجارتین صورتیله تصرف اصولی احداث اولنه‌رق
«حاجت خصوصی اولسون عمومی اولسون ضرورت منزله‌سنه تنزیل اولنور»
« ضرورتلر ممنوع اولان شیلری مباح قیلر » قاعدهٔ فقهیه‌لری منطوقلرینجه
بروجه مشروح وقوع بولمش اولان احتیاج وضرورت اوزرینه
خلاف قیاس اوله‌رق واقفلرده اجارهٔ طویله مسئله‌سی تجویز ایدلمشدر
وقفلری بیقدرت بولنان خراب مسقفات موقوفه‌نك اعمارینه مستأجرلری
تشویق وترغیب ایتمك ایچون اجارتین معامله‌سی ضمننده فصول آتیه‌ده

وقف ایچون قبض وهر سنه ختامنده اجارهٔ مؤجله نامیله جزئی
بر مبلغ ویرمك اول کیمسه‌یه تفویض اولنور

بیان اولنه‌جنی وجهله اجارتین مستأجر اولانلره بر چوق منفعت وفائده
کوسترلمشدر .
وضع اصلیسنه بناءً اجارتین معامله‌سنك حقیقتی بروجه آتی بیان اولنور
شویله که مسقفات موقوفه‌دن برمنزل ویادکان خراب اولوبده اعماره
کافی غله موجود اولمدیغی واجرته محسوباً اعمار ایتمك اوزره اجارهٔ
واحده ایله استیجاره طلب دخی بولنمدیغی بر نهج شرعی تحقق واجارتین
ایله ایجاری وقف حقنده انفع اولدیغی تبین ایدرك اجارتینه تحویله اذن
شرعی صادر اولدقدن صکره اول منزل ویادکانك اعمارینه صرف اولنمق
اوزره اجارهٔ معجله نامیله قیمته قریب بر مبلغ استیجاره طالب اولان
کیمسه‌دن اخذ وهر سنه نهایتنده ویرلمك اوزره جزئی بر مبلغ اجارهٔ
مؤجله نامیله تخصیص اولور .
اجارتینلو مسقفات موقوفه‌یه اجارتینلو تسمیه اولنمسنك وجهی اشبو
بیاندن ظاهر اولنور
اجارهٔ معجله نامیله مستأجردن بروجه پشین اخذ اولنان مبلغ معرفت
متولی ایله اولان دکان ویامنزلك اعمارینه صرف اولنه‌رق معمور اولدیغی
حالده اصول موضوعه‌سنه توفیقاً تصرف ایتمك اوزره بالاجارتین مستأجر
اولنلره تسلیم اولنور
بالاجارتین مستأجرك معجله‌یی استیفا ایتمکسزین زمان قلیلده بلا ولد
وفاتی وقوع بولدیغی حالده معجله‌دن استیفا اولنمیان مقدارینی مستأجرك
ورثه‌سی طرف وقفدن استرداد ایدرلر .
معجله الندقدن صکره مؤجله نامیله سنوی بر مقدار مبلغك تخصیصی
اصول اتخاذ اولنمسی ایکی مطالعهٔ مشروعه‌یه مبنیدر
اولکیسی هر سنه ختامنده مستأجرلردن اجاره اخذیله مأجورك مال

۱۸۸ (مسئله)

اجارتینلو عقارات موقوفه‌نك رقبه‌سی وذواتی واقفی طرفنه‌و حق تصرفی بالاجارتین مستأجرینه عائددر

وقف اولدیغی بین‌الناس معلوم اولوبده بالاجارتین متصرفلرینك مرور زمان ایله اجارتینلو مسقفات موقوفه‌ده ملکیت دعواسنه قیام ایتملریله محل براغلمامسیدر

ایکنجیسی بهر سنه‌ختامنده مستأجرمؤجله‌یی متولی‌یه اعطا ایله‌مستأجر ایله متولی بینلرنده بالتعاطی عقد اجاره تجدد ایدرك‌ائمه حنیفه طرفندن وقف حقنده تجویزاولنمیان اجارۀطویله‌یه علی‌قدرالامکان برمخلص‌بولمقدر اشته شوایکی اساسك محافظه‌سنی تأمین ایچون مستأجرلر طول مدت اجارۀ مؤجله‌یی طرف وقفه ادادن امتناع ایتدکاری صورتده مبولینك اجاره‌یی فسخ ایتمکه‌حق وصلاحیتی‌اولمق‌حین‌احداثنده‌اصول‌اتخاذقلنمشدر ضرورت مشروحه‌یه مبنی مسقفات موقوفه‌دن بری اجارتین ایله ایجار وتفویض اولندقدن‌صکره انك بالاجارتین‌متصرفی اصحاب‌انتقالدن‌وارثی اولمیه‌رق وفات ایدوب او مسقف معمور اولدیغی حالده محلولاً واقفی جانبنه عائد اولور ایسه اجارتین صورتیله اجارندن صرف نظرله‌اجارۀ واحده ایله ایجار اولنمق اوزره وقف ایچون ترك وابقا اولنمسی امور جائزه‌دن ایدی

اجارتین اصولنك تاریخ احداثندن صکره بعض واقفلر وقف ایتمس اولدقلری مسقفات ومستغلاتك اجارتین صورتیله ایجار اولنمسنی شرط واولوجهله وقفیه‌لرینه درج ایتدکاری کبی بعضیلری دخی بواصولدن احترازاً اجارۀ واحده ایله ایجار اولنمسنی شرط وتصریح ایتمشلردر تفصیلات مسرره‌دن اکلاشلدیغی اوزره وقتیله تجویز اولنمش اولان اجارتین اصولی بر طاقم شروط ایله مشروط اوله‌رق ضروری اختیار اولنمش بر معامله‌دن عبارتدر

عقارات مذكوره يه بالاجارتين متصرف اولان كيمسه حياتده اولدقجه اول عقارك متصرفى اولور

فقط معلوم اولديغى اوزره اك كوزل واك نافع براصول وقانون سوء استعمال اولنديغى صورتده اك فنا واك مضر نتيجه‌لرى انتاج ايده‌جكى مجربات اموردن اولمغله برجه مشروح احداث اولنمش اولان اجارتين اصولى مرور زمان ايله اخلاف طرفندن پك چوق سوء استعمالاته اوغراديله‌رق فنا ومضر نتيجه‌لر ويرمشدر

از جمله هنوز واقفك يابديغى حال اوزره بولنان كاكيرخان وحمام كبى مسقفات معموره متوليان ومتنفذانك منافع ذاتيه‌لرى سائقه‌سيله «ضرورتلر كندو مقدارلرنجه تقدير اولنور » و « خلاف قياس ثابت اولان غيره مقيس عليه اولماز » قاعدهٔ فقهيه لرينه مخالف اوله‌رق اجارتينه تحويل اولنمشدر .

وبوندن تقريباً يوزاللى سنه اقدم نامشروع اوله‌رق احداث اولنمش اولان كدك اصولى اوقاف قديمه‌نك خيليدن خيلى حقوق ومنافعنى اضاعه ايتمشدر بوايكيسندن اشنعى نوظهور اولان برسوء استعمالدركه اودوقتيله صورت صحيحه‌ده وقف ايديله‌رك مؤسسات اسلاميه يه بحق مربوط بولنان اجارتينلو مسقفات ومستغلات موقوفه براز زماندنبرو صورت محرمانه‌ده اجرا ايدلديكى استخبار قلنان تأويلات غير محقه ايله مؤسسات غير اسلاميه يه ربط ايدلمكده اولسيدر

اكر بو كيفيت دولتجه نظر اهميته النه‌رق وطرفينك حقوقى درپيش ايديله‌رك بر چاره‌سنه باقلمز ايسه ايلروده عظيم مشكلات واختلافاتى داعى اوله‌جغى بى اشتباهدر

وفات ایتدیکی تقدیرجه یالکز متصرفنك اولاد ذکور واناثنه بلا بدل سویاً انتقال ایدر

متصرف بلا ولد وفات ایدر ایسه محلول وطرف وقفه عائد اولوب اولاددن ماعدا ورثه‌یه انتقال ایتمز

فقط واقف وقفیه‌سنده اجاره‌تینلو مسقفات ومستغلاتك املاکی کبی متصرفلرینك ورثه‌سنه انتقال ایتمسنی شرط ایتمش ایسه اوصورتده مسقفات ومستغلات مذکوره متصرفلرینك وفاتیله مسئلهٔ میراثیه‌لرینه قیاساً ورثه‌لرینه انتقال ایدر [**]

کذلك بیك ایکیوز سکسان بش سنه‌سی ذی القعده‌سنك ایکنجی کونی نشر و اعلان قانان توسیع انتقال قانوننامهٔ همایونه توفیقاً متصرفنك طلب واختیاری اوزرینه توسیع انتقالی اجرا قلنمش اولان اجاره‌تینلو مسقفات و مستغلات موقوفه اولان کماکان اولاد ذکور واناثه سویاً انتقال ایدر

---

[*] بو انتقال عادت وعرفه مبتنی اولوب شرعه مستند اولمدیغندن اکا انتقال عادی تسمیه قلنور
چونکه مستأجر وفات ایتدکدن صکره شرعاً اجاره منفسخ اولور یوقسه مأمورك تصرفی مستأجرك ورثه‌سنه انتقال ایتمز

[**] اصحاب خیراتدن صدر اسبق قوجه یوسف پاشا مرحومك آیینه‌لی قواقده وقپودان دریا اسبق جزایرلی غازی حسن پاشا مرحومك قصبهٔ قاسم پاشاده قشله میداننده کائن اجارهٔ واحده‌نامیله مقید بولنان مسقفات ومستغلات موقوفه‌لری بو قبیلدندر

ثانياً احفاده يعنى متصرف متوفانك اولاد ذكور واناثنك اولاد ذكور واناثنه انتقال ايدر

شويله كه توسيع انتقالى اجرا اولنمش اجارتينلو بر وقف عقاره متصرف اولان كيمسه اولادى اولماديغى حالده وفات ايدوب انجق احفادينى ترك ايتدكده اول احفاد اوكيمسه نك آيرو آيرو ولدلرندن تولد ايتسه لر بيله اول عقار انلرك جمله سنه مساوات اوزره انتقال ايدر

مثلا توسيع انتقالى اجرا اولنمش اجارتينلو بر وقف عقارك متصرف اولادى اولمديغى حالده وفات ايدوب انجق كندودن اول وفات ايتمش اولان برنفر اوغلنك بش نفر اولاديله ينه كندودن مقدم وفات ايتمش اولان بر نفر قيزينك برنفر ولدينى ترك ايلسه اول عقار التى سهم اعتبار اولنه رق بش سهم متوفى اوغلنك بش نفر اولادينه و برسهمى دخى متوفاة قزينك برنفر ولدينه انتقال ايدر وياخود كندودن مقدم وفات ايتمش اولان برنفر اوغلنك ايكى نفر ولدينى وينه كندودن مقدم وفات ايتمش اولان ديكر اوغلنك اوچ نفر ولدينى وينه كندودن مقدم وفات ايتمش اولان قزينك درت نفر ولدينى ترك ايلسه اول عقار طقوز سهم اعتبار اولنه رق هر برينه برر سهم انتقال ايدر

١٨٩ (مسئله)

توسيع انتقالى اجرا اولنمش اجارتينلو عقارات موقوفه انجق

بر درجه احفاده انتقال ایدر

بناءً علیه ایکنجی درجه‌ده بولنان احفاد جداعلالرینك بالاجارتین عهده‌سنده بولنان عقارات موقوفه‌دن حق انتقاله نائل اولمازلر مثلا توسیع انتقالی اجرا اولنمش اجارتینلو بروقف عقار متصرفك اوغلنك واوغلنك اوغلی وفات ایدوب بعده کندوسی دخی انجق اوغلنك اوغلنك اوغلنی ترك ایده‌رك وفات ایتسه اول عقار اوغلنك اوغلنك اوغلنه انتقال ایتمز [*]

۱۹۰ (مسئله)

بابا واناسنك حیاتنده وفات ایدن اولاد ذکور واناثك اولادی اولاد مقامنه قائم اوله‌رق جد وجده‌لرندن بابا واناڵرینه انتقال ایده‌جك حصه کندولرینه انتقال ایدر

شویله که توسیع انتقالی اجرا اولنمش اجارتینلو بروقف عقارك متصرفی هم اولادینی وهمده کندودن مقدم وفات ایتمش اولان اولادندن متولد احفادینی ترك ایدرك وفات ایتسه اوصورتده کندودن مقدم وفات ایتمش اولان اولاد حیاتده فرض اولنه‌رق بر حیات بولنان اولاد ایله برابر اول عقاردن کندولره انتقال ایده‌جك حصه هر برینك کندی اولادینه انتقال ایدر

[*] چونکه توسیع انتقال قانوننده احفاد لفظی اولاد ذکور واناثك اولادی دیو تفسیر ایدیله‌رك بر درجه احفاده حصر ایدلمش اولدیغندن ایکنجی درجه‌ده بولنان احفاده شامل دکلدر

مثلا توسیع انتقال اجرا اولنمش اجارتینلو بر وقف عقارك متصرفی وفات ایدوب ایکی نفر اوغلنی وبر نفر قزینی وکندوسندن اول وفات ایتمش اولان دیکر اوغلنك اوچ نفر اولادینی ترك ایلسه عقار مذکورك اوچ حصه‌سی ایکی نفر اوغلی وبر نفر قزینه وبر حصه‌سی دخی کندودن مقدم وفات ایتمش اولان اوغلنك اوچ نفر اولادینه سویاً انتقال ایدر

ویاخود متصرف وفات ایدوبده بر نفر اوغلنی وکندودن مقدم وفات ایتمش اولان قزینك اوغلنی ترك ایتسه اول عقارك نصفی متصرف متوفانك اوغلنه ونصف دیکری قزینك اوغلنه انتقال ایدر ویاخود متصرف وفات ایدوبده اوچ نفر اوغلنی وبر نفر قزینی کندوسندن مقدم وفات ایتمش اولان دیکر اوغلنك اوچ نفر اولادینی وینه کندوسندن اول وفات ایتمش اولان دیکر قزینك ایکی نفر ولدینی ترك ایتسه عقار مذکور التی حصه اعتبار اولنه‌رق برر حصه‌دن جمعاً درت حصه متوفانك اوچ نفر اوغلی وبر نفر قزینه وبر حصه دخی متوفی اوغلنك اوچ نفر اولادینه وینه دیکر بر حصه‌سی دخی متوفاة قزینك ایکی نفر ولدینه انتقال ایدر

توسیع انتقالی اجرا اولنمش اجارتینلو بر وقف عقارك متصرف ویا متصرفه‌سی اولاد ویا احفادینی ترك ایده‌رك وفات ایتدکده زوجه‌سنك ویازوجنك اول عقارده حق انتقالی یوقدر

ثالثاً ابوینه انتقال ایدر یعنی توسیع انتقالی اجرا اولنمش اجارتینلو بر وقف عقاره متصرف اولان کیمسه اولاد واحفادی اولمادیغی

حالده وفات ایدوب بابا واناسنی ترك ایتدکده اول عقار مناصفةً بابا واناسنه انتقال ایدر
یالکز باباسی بولنور ایسه اول عقار مستقلاً باباسنه ویاخود یالکز اناسی بولنور ایسه اول عقار مستقلاً اناسنه انتقال ایدر
بابا وانا ایله ویاخود ایکیسندن بریله زوج ویا زوجه بولنور ایسه بر ربع حصه زوج ویا زوجه‌یه انتقال ایدر
مثلا توسیع انتقالی اجرا اولنمش اجاره‌تینلو بروقف عقار متصرفی اولاد واحفادی اولمادیغی حالده وفات ایدوب زوجه‌سنی وبابا وآناسنی ترك ایتدکده اول عقارك ربع حصه‌سی زوجه‌یه وثلاثهٔ ارباع حصه‌سی دخی مناصفةً بابا وآناسنه انتقال ایدر ویاخود زوجه وباباسنی ترك ایتدکده ربع حصه زوجه‌یه وثلاثهٔ ارباع حصه‌سی دخی باباسنه انتقال ایدر ویاخود زوجه واناسنی ترك ایتدکده ربع حصه زوجه‌یه وثلاثهٔ ارباع حصه‌سی دخی اناسنه انتقال ایدر
ویاخود توسیع انتقالی اجرا اولنمش اجاره‌تینلو بروقف عقاره متصرفه اولان بر قادین اولاد واحفادی اولمادیغی حالده وفات ایدوب زوجنی وبابا واناسنی ترك ایتدکده اول عقارك ربع حصه‌سنی زوجنه وثلاثهٔ ارباع حصه‌سی دخی مناصفةً باباواناسنه انتقال ایدر ویاخود زوجنی وباباسنی ترك ایتدکده ربع حصه زوجنه وثلاثهٔ ارباع حصه‌سی دخی باباسنه انتقال ایدر ویاخود زوجنی واناسنی ترك ایتدکده ربع حصه زوجنه وماعداسی اناسنه انتقال ایدر

رابعاً لابوين ار وقز قرنداشنه انتقال ايدر

شويله كه توسيع انتقالى اجرا اولنمش واجارتينلو بر وقف عقاره متصرف اولان كيمسه اولاد واحفادى وابوينى اولماديغى حالده وفات ايدوب لابوين ارقرنداشيله لابوين قزقرنداشنى ترك ايلسه اول عقار مناصفةً انلره انتقال ايدر

يالكز لابوين ارقرنداشى بولنور ايسه اول عقار مستقلاً لابوين ارقرنداشنه وياخود يالكز لابوين قزقرنداشى بولنور ايسه اول عقار مستقلاً لابوين قز قرنداشنه انتقال ايدر لابوين قرنداش قاچ نفر بولنور ايسه بولنسون جملهسى مساوات اوزره انتقاله نائل اولورلر

خامساً لاب ار وقز وقرنداشنه انتقال ايدر

توسيع انتقالى اجرا اولنمش اجارتينلو بر وقف عقار متصرفى اولاد واحفادى وبابا وانا ولابوين قرنداشلرى اولماديغى حالده وفات ايدوب انجق لاب اروقز قرنداشلرينى ترك ايتدكده اول عقار انلره سوياً انتقال ايدر

بو صورتده زوج ويا زوجه بولنديغى تقديرجه ربع حصه زوج ويا زوجهيه وماعداسى لاب قرنداشلره انتقال ايدر لابوين قرنداشلرده بيان اولنان تفصيلات لاب قرنداشلرده دخى جاريدر

سادساً لام ار وقز قرنداشه انتقال ايدر

شويله كه توسيع انتقالى اجرا اولنمش اجارتينلو بر وقف عقار متصرفى اولاد واحفادى وابوينى ولابوين ولاب قرنداشلرى

اولمادیغی حالده وفات ایدوب انجق آنابر ار وقز قرنداشلرینی
ترك ایلسه اول عقار سویاً انلره انتقال ایدر
بو صورتده دخی زوج ویا زوجه‌یه بر ربع حصه واردر
تفصیلات مذکوره لام قرنداشلرده دخی جاریدر
سابعاً زوجدن زوجه‌یه زوجه‌دن وزوجه انتقال ایدر
یعنی توسیع انتقالی اجرا اولنمش اجارتینلو بروقف عقاره متصرفی
بالاده درجاتی بیان اولنان حق انتقال اصحابندن اصلا وارثی
اولمادیغی حالده وفات ایدوبده انجق زوجه‌سنی ترك ایلسه
اول عقار مستقلاً زوجه‌یه انتقال ایدر
شوقدر وارکه زوجه متعدد اولدیغی صورتده سویاً ومشترکاً
جمله‌سنه انتقال ایدر .
ویاخود توسیع انتقالی اجرا اولنمش اجارتینلو بر وقف عقاره
متصرفه اولان بر قادین بالاده درجاتی بیان اولنان اصحاب
انتقالدن کمسنه‌سی اولمادیغی حالده وفات ایدوب انجق زوجنی
ترك ایلسه اول عقار مستقلاً زوجنه انتقال ایدر
بروجه بالا زوج وزوجه‌نك حق انتقاله نائل اولمسی حق
وراثتك ثبوتی شرطیله مشروطدر
شویله که وارث اولان زوج وزوجه حق انتقاله نائل اولور
وارث اولمیان حق انتقاله نائل اولماز
بناءعلیه نکاح صحیحك وقوعندنصکره قبل الدخول والخلوه
زوجیندن بریسی وفات ایتسه دیکری ایچون حق انتقال
واردر

كذلك زوج زوجه‌سنى طلاق رجعى ايله تطليق ايتدكدنصكره زوجه‌نك عدتى ايچنده زوجيندن بريسى وفات ايتسه آخرى آنك حق انتقالنه نائل اولور .

اما زوجه‌نك عدتى منقضيه اولدقدنصكره زوجيندن برى وفات ايتسه او صورتده حق انتقال ثابت اولمز .

طلاق باينده ولو زوجه‌نك عدتى ايچنده زوجيندن برى وفات ايتسه آخره حق انتقال ثابت اولمز .

شوقدروار كه بركيمسه مرض موتنده زوجه‌سنى طابى اولميه‌رق طلاق باين ايله تطليق ايدوب زوجه‌نك عدتى منقضيه اولمقسزين زوج وفات ايتسه زوجه ايچون حق انتقال ثابت اوله بيلور .

١٩١ (مسئله)

مفقودك يعنى حيات و مماتى و نره‌ده اولديغى مجهول بولنان شخص غائبك حقيقةً ويا حكماً موتى ثابت اولمدقچه عهدهٔ تصرفنده بولنان اجاره‌تينلو عقارات اصحاب انتقالدن اولان ورثه‌سنه انتقال ايتمز

١٩٢ (مسئله)

بينلرنده قرابت اولان ايكى كيمسه غرق اولمش بر سفينه ايچنده بولنه‌رق مغروقا و ياخود منهدم اولمش بر بنانك انقاضى آلتنده قاله‌رق مهدوماً وياخود محترق اولمش بر بنا ايچنده بولنه‌رق محترقا وفات ايدوب فقط آنلردن قنغيسنك اولجه وفات ايتمش اولديغى معلوم اوله‌ماسه آنلردن هر برى آخره وارث اوله‌مديغى

کبی یکدیکرک بالاجارتین تصرفنده بولنان اجارتینلو وقف عقارك حق انتقالنه دخی نائل اوله مز

بلکه هر برینك بالاجارتین عهده سنده بولنان وقف عقار کندو سنك برحیات اولان ورثه سنه انتقال ایدر

مثلا اجارتینلو بر وقف عقارك متصرف بر نفر اوغلیله برابر بروجه محرر مغروقاً ویا مهدوماً ویا محروقاً وفات ایدوب آنلردن قنغیسنك اول وفات ایتمش اولدیغی مجهول بولنمغله متصرف متوفانك برحیات بولنان سائر اولادی اول عقاری انتقال عادی یه بناءً ضبط ایتمك استدکارنده بروجه محرر باباسیله برابر وفات ایدن اوغلانك اولادی اول عقاردن برحصه دخی جدمزدن بابامزه انتقال ایدر بناءً علیه حصهٔ مذکوره یی بابامزدن انتقالندن بز ضبط ایدرز دیه مزلر .

توسیع انتقالی اجرا اولنمش اجارتینلو بر وقف عقار متصرفی بالاده درجاتی بیان اولنان حق انتقال اصحابندن کمسنه سی اولمدیغی حالده وفات ایتسه اول عقار محلول اوله رق وقفی جانبنه عائد اولور .

شو قدر وار که اجارتینلو بر وقف عقار اولنجیه دکین فارغی یسامك شرطیله تفرغ و اولوجهله اذن متولی لاحق اوله رق سند خاقانیسنه درج و تحریر اولندقدنصکره فارغ برحیات ایکن مفروغ له اصحاب انتقالدن اصلا وارثی اولمدیغی حالده وفات

ایلسه اول عقار محلول اولمیوب با رأی متولی فارغك عهده سنه اعاده اولنور

فصل ثانی

موانع انتقال حقنده در

(مسئله) ۱۹۳

مسلم ایله غیر مسلم بینلرنده اولان اختلاف دین مانع انتقالدر بناءً علیه بر مسلمك وفاتنده اجارتین صورتیله تصرفنده اولان مسقفات و مستغلات موقوفه غیر مسلم اولان اولاد واقرباسنه انتقال ایتمز

کذلك غیر مسلمك وفاتنده بالاجارتین تصرفنده اولان مسقفات و مستغلات موقوفه مسلم اولان اولاد و اقرباسنه انتقال ایتمز

اما ملل غیر مسلمه بینلرنده اولان اختلاف دین مانع انتقال اولمز مثلا خرستیاندن یهودی یه و یهودیدن خرستیانه اجارتینلو مسقفات و مستغلات موقوفه انتقال ایدر

بناءً علیه مثلا تبعه دن بر یهودی بر وقف عقاره اجارتین ایله متصرف ایکن وفات ایدوب هر بری تبعه دن بری خرستیان و دیگری یهودی ایکی نفر ولدینی ترك ایتدکده خرستیان اولان ولد اول عقارك نصف حصه سنی انتقال عادی یه بناءً ضبط ایتمك استدکده ولد یهودی مجرد بابامز یهودی اولوب سن خرستیان اولمقله اول عقاردن سکا حصه انتقال ایتمیوب اول عقاره مستقلاً بن متصرف اولورم دیه مز

متوفی خرستیان بولندیغی تقدیرجه حکم ینه بو منوال اوزره‌در
کذلك تبعه‌دن بر یهودی بر وقف عقاره اجارتین ایله متصرف ایکن فوت اولوب تبعه‌دن برنفر خرستیان ولدینی ترك ایتدکده او ولد اون عقاری انتقال عادی‌یه بناءً ضبط ایتمك استدکده متولی مجرد باباك یهودی اولوب سن خرستیان اولمقله اول عقارسکا انتقال ایتمیوب محلول اولور دیو ضبطدن منع ایده‌مز
متوفی خرستیان ولدی یهودی اولدیغی تقدیرده دخی حکم بو منوال اوزره‌در

١٩٤ (مسئله)

اختلاف دار یعنی اختلاف تابعیت مانع انتقالدر
شویله که تبعهٔ غیرمسلمه‌دن برینك وفاتیله بالاجارتین عهده‌سنده بولنان وقف عقار تبعهٔ اجنبیه‌دن اولان اولاد و اقرباسنه انتقال ایتمز
کذلك استملاك قانوننه توفیقاً اجارتینلو وقف عقاره متصرف اولان غیر مسلم بر اجنبی وفات ایتدکده اول عقار تبعهٔ دولت علیه‌دن اولان وارثنه انتقال ایتمز
تبعهٔ دولت علیه‌دن بر کیمسه اجارتینلو عقاره متصرف ایکن مأذونیت رسمیه استحصال ایتمکسزین بر دولت اجنبیه تابعیتنه داخل اولسه عهده‌سنده بولنان عقار محلولاً وقفی جانبنه عائد اولوب اصحاب انتقالدن اولان اولاد و اقرباسنه انتقال ایتمز

اما مأذونيت رسميه استحصال ايدرك بر دولت اجنبيه تابعيتنه كيرمش ايسه نظر اولنور . اكر تابعيتنه كيرديكى دولت اجنبيه استملاك املاك مضبطه‌سنى قبول و امضا ايتمش ايسه عهده‌سنده بولنان اجارتينلو وقف عقار محلول اولميوب كالاول عهده‌سنده قالور و اكر تابعيتنه كيرديكى دولت استملاك املاك مضبطه‌سنى قبول و امضا ايتمامش ايسه او صورتده محلول اولور .

١٩٥ (مسئله) قتل مانع انتقالدر

مثلا بر كيمسه باباسنى قتل ايتمش اولسه باباسنك حياتنده بالاجارتين عهدهٔ تصرفنده بولنان مسقفات و مستغلات موقوفه‌نك انتقالندن محروم اولور

بو مقامده قتلدن مراد حرمان ارثى موجب اولان قتلدر حرمان ارثى موجب اولميان قتل انتقاله مانع دكلدر [*]

١٩٦ (مسئله)

رق يعنى كوله ويا جاريه بولنمق مانع انتقالدر .

مثلا بر كيمسه اجارتين ايله بر وقف عقاره متصرف ايكن وفات ايدوبده كوله ويا جاريه اولان اولادينى ترك ايلسه اول عقار آنلره عادياً انتقال ايتمز

١٩٧ (مسئله)

اصحاب انتقالدن برينى بالاده بيان اولنان موانع انتقالدن بريله انتقالدن محروم اولسه اومانع بولنمديغى تقديرده آكا انتقال

[*] قنغى قتللر حرمان ارثى موجب اولور و قنغيلر موجب اولماز بوكا دائر اولان تفصيلات بوندن اقدم «معيار عدالت» ناميله نشر ايلديكم اثر عاجزيده مسطوردر .

ایده‌جك حصه محلول اولمیوب دیگر ورثه‌یه انتقال ایدر
مثلا تبعهٔ دولت علیه‌دن بر غیر مسلم اجارتینلو بر وقف عقاره متصرف ایکن فوت اولوب ایکی نفر غیر مسلم اوغلنی ترك ایدوب فقط آنلردن بریسی تبعهٔ دولت علیه‌دن و دیگری تبعهٔ اجنبیه‌دن بولنسه اول عقار مستقلاً تبعهٔ دولت علیه‌دن اولان اوغلنه انتقال ایدر
یوقسه دیگر اوغلی تبعهٔ اجنبیه‌دن بولندیغی ایچون اول عقارك نصف حصه‌سی محلول اولماز .
کذلك اجارتینلو بر وقف عقاره متصرف اولان کیمسه‌یی مثلا اوچ نفر اولادندن بری انتقالدن محرومیتی موجب قتل ایله قتل ایلسه دیگر ایکی نفر ولدی اول عقاری انتقال عادی‌یه بناءً ضبط ایدرلر
یوقسه بر نفر ولدی قاتل بولندیغیچون اول عقارك ثلث حصه‌سی محلول اولماز

فصل ثالث

فراغ قطعی بیانده‌در

١٩٨ (مسئله)
علی العموم اجارتین صورتیله تصرف اولنان مسقفات ومستغلات موقوفه‌نك متصرفلری اول مسقفات و مستغلاتی کرك بدل مقابله‌سنده و کرك مجاناً آخره فراغ ایده بیلورلر .
١٩٩) مسئله (
فراغ ایجاب و قبول ایله منعقد اولور

فقط مفروغ به قنغی وقفدن ایسه فراغك صحتنده اول وقفك متولیسنك اذنی لاحق اولمق شرط اولوب بلا اذن المتولی وقوع بولان فراغ صحیح ومعتبر دکلدر

بناءً علیه بلا اذن المتولی وقوعبولان فراغدن فارغ ایله مفروغ لهدن هر قنغیسی مراد ایتسه رجوع ایده‌بیلور

ومفروغله وفات ایدر ایسه مفروغ بهه فارغ متصرف اولور فارغ وفات ایتمش ایسه مفروغ به انك اصحاب انتقالدن اولان ورثه‌سنه انتقال ایدر

اصحاب انتقالدن ورثه‌سی یوغیسه محلولاً وقفی جانبنه عائد اولور

والحاصل بلا اذن المتولی فارغ ایله مفروغله بینلرنده وقوعبولمش اولان فراغ کأن لم یکن حکمنده‌در

٢٠٠ (مسئله)

بر کیمسه مسقفات ومستغلات موقوفه‌دن اجارتین صورتیله متصرف اولدیغی بر عقاری اذن متولی ایله دیکرینه قطعیاً فراغ ایدوب لکن هنوز سند تحریر اولنمامه فارغ مجرد سند تحریر اولنمدی دیو فراغدن رجوع ایده‌مز

٢٠١ (مسئله)

شرط لاحق عقد سابقه ملتحق اولماز

بناءً علیه بر کیمسه اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عقاری شوقدر غروش بدل مقبوض مقابله‌سنده اذن متولی ایله آخره

كمسنه‌یه بلا شرط قطعیاً فراغ ایتدکدن برمدت صکره مفروغ‌له فارغه هر نه‌زمان بدل فراغی بکا ادا ایدر ایسه‌ك بنده‌خی اول عقاری سکا رد وفراغ ایدرم دیو وعد ایدوب اولوجهله برسند ویرسه بیله مفروغ له وعد مذکورینی ایفایه مجبور دکلدر یعنی مفروغ‌له اول عقاری وعدی وجهله بالرضا فارغه رد وفراغ ایدر ایسه فبها ایتمدیکی حالده طرف حاکمدن مفروغ لهه جبر اولنه‌ماز

اما فراغدن مقدم فارغ ایله مفروغ‌له بینلرنده بروجه مشروح بر مقاوله جریان ایدرك انك اوزرینه فراغ وقوعبولمش ایسه او صورتده فارغ بدل فراغی مفروغ لهه ادا ایلدیکی حالده مفروغ له بر موجب مقاوله مفروغ بهی فارغه رد وفراغه مجبوردر

٢٠٢ (مسئله)

بر کیمسه اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عقارینی مجاناً وبلا شرط دیکر کمسنه‌یه اذن متولی ایله فراغ ایتدکدنصکره فارغ مجاناً فراغنه نادم اولوب مفروغ لهدن بدل مطالبه‌سنه ویاخود مفروغ لهدن اول عقاری استرداد ایتمکه صلاحیتی اوله‌من کذلك بر کیمسه اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عقاری صحتنده اذن متولی ایله مجاناً آخره فراغ ایدوب بعده اصحاب انتقالدن کمسنه‌سی اولمدیغی حالده وفات ایتسه متولی وقفك مفروغ بهه مداخله‌یه ویاخود مفروغ لهدن معجله طلب ایتمکه صلاحیتی اوله‌ماز .

٢٠٣ (مسئله)

فارغك عاقل وبالغ اولمسى شرطدر

بناءعليه صغير ويامجنون ويامعتوهك فراغى صحيح ومعتبر دكلدر

٢٠٤ (مسئله)

فراغده فارغك رضاسى شرطدر

بناءً عليه اكراه معتبر ايله وقوع بولان فراغ صحيح دكلدر

٢٠٥ (مسئله)

اجارتينلو مسقفات ومستغلات موقوفه‌ده مبادلةً فراغ جائزدر

مثلا بر كيمسه بالاجارتين تصرفنده اولان وقف منزلى ديكرك

كذلك اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف منزلى مقابله‌سنده

فراغ ايلسه فراغ جائز اولور

فقط مبادلةً فراغ اولنان منزللر بشقه بشقه وقفلردن ايسه او

وقفلردن هر برينك متوليسى طرفندن فراغه اذن ويرلمك مبادلةً

فراغك صحتنده شرطدر

٢٠٦ (مسئله)

بر كيمسه اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف عقارى حاكم

حضورنده ديكر كمسنه‌يه فراغ ايدوب فراغى حاوى حاكم

طرفندن حجت تنظيم اولنوب لكن فراغ مزبوره اول وقفك

متوليسنك اذنى لاحق اولمسه فراغ صحيح ومعتبر اولماز

فقط برمحاكمه‌نك نتيجه‌سنده طرفين متخاصمين‌دن برينك بالاجارتين

تصرفنده اولان وقف عقارك آخره فراغى لازم كلديكى حالده

فصل مخصوصنده بیان اولنه‌جق مسائله توفیقاً طرف حاکمدن بر کیمسه لاجل المصالحه موقتاً قائممقام متولی نصب اولنه‌رق فراغ انك اذنیله اجرا اولنور ایسه اوصورتده صحیح ومعتبر اولور

٢٠٧ (مسئله)

بر کیمسه اجارتین ایله تصرفنده اولان بر وقف عقاری آخر کمسنه‌یه فراغه تعهد ایدوب بعده تعهد مذکوردن رجوع ایله متولی حضورنده فراغی تقدیردن امتناع ایلسه اوکیمسه فراغه جبر اولنه‌مز

٢٠٨ (مسئله)

برکیمسه اجارتین‌ایله تصرفنده اولان‌وقف عقاری آخرکمسنه‌یه فراغ ایتمك اوزره اول کمسنه ایله مقاوله ایتدکده طرفیندن هرقنغیسی اول مقاوله‌دن رجوع ایده‌جك اولور ایسه دیکرینه پشیمانلق نامیله شوقدر مبلغ ویرمك اوزره تعهد ایلسه‌لر اول تعهدك حکمی یوقدر

بناءً علیه طرفیندن بری اول مقاوله‌دن رجوع ایتسه پشیمانلق نامیله دیکرینه اول قدر مبلغ ویرمك اوزره حکم اولنه‌مز

فصل رابع

فراغ مریض حقنده‌در

٢٠٩ (مسئله)

بر کیمسه بالاجارتین تصرفنده بولنان بر وقف مستغلی مرض

موتنده اذن متوليله آخره فراغ ايدوب وفات ايلسه نظر اولنور
اكر او كيمسه نك اصحاب انتقالدن ورثه سى موجود ايسه فراغ
صحيح و معتبر اولور و اكر اصحاب انتقالدن ورثه سى موجود
دكلسه او صورتده فراغ صحيح و معتبر اولميوب فراغ اولنمش
اولان مستغل محلول اولمق اوزره طرف وقفه عائد اولور
بو صورتده مفروغ له فارغه بدل ويرمش ايسه اول بدلى فارغك
تركه سندن استيفا ايدر

٢١٠ (مسئله)

بر سنه يى متجاوز بر مرض مزمنه مبتلى اولان كيمسه حالى
متغير و مرضى مشتد اولدقدن صكره بالاجارتين تصرفنده اولان
وقف عقارى اذن متولى ايله آخره فراغ ايدوب بعده بر قاچ
كون ايچنده اصحاب انتقالدن وارثى اولمديغى حالده وفات ايتسه
فراغ مذكور صحيح اولماز .
بناءً عليه اول عقار محلول اولهرق وقفنه عائد اولور
اما حالى متغير مرضى مشتد اولمزدن مقدم فراغ ايتمش ايسه
او صورتده فراغ صحيحدر

٢١١ (مسئله)

بر كيمسه اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف مستغلى اصحاب
انتقالدن اولان ورثه سندن بريسنه مرض موتنده اذن متوليله
فراغ ايلسه فراغ مذكور صحيح و معتبردر .
بناءً عليه بو صورتده اصحاب انتقالدن اولان سائر ورثه مجرد

فراغ مزبور مرض موتده وقوعبولمش اولمغله آنی طوتمایز دیو مفروغ بهه مداخله ایده مزلر

مثلا اوچ نفر ولدی بولنان کیمسه بالاجارتین تصرفنده اولان وقف عقاری مرض موتنده آنلردن برینه اذن متولی ایله فراغ ایتدکدن صکره وفات ایتسه دیکر ایکی نفر ولدی اول عقاره مداخله ایده مزلر .

٢١٢ (مسئله)

بر مریض اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عقاری آخره فراغ مراد ایتدکده اصحاب انتقالدن اولان ورثه سی او مریضی فراغدن منع ایده مز .

٢١٣ (مسئله)

اصحاب انتقالدن کمسنه سی اولمیان بر مریض بالاجارتین تصرفنده اولان وقف عقاری آخره فراغ مراد ایتدکده متولی وقف جائزکه آنك مرضی مرض موتدر بناء علیه کسب عافیت ایتمدکجه فراغنه اذن ویرمم دیو اذن ویرمکدن امتناع ایده مز

چونکه بر مریضك مرض موت اولمسی مریضك وفاتیله تحقق ایدر قبل الوفات تحقق ایده مز .

فقط مریض بعد الفراغ مبتلی اولدیغی مرضدن افاقت بولمقسزین وفات ایدوبده اول مرضك مرض موت اولدیغی تحقق ایدرك

فراغك عدم صحتی تبین ایدرایسه اوحالده متولیٔ وقف مفروغ
له یدینه فراغه اذنی حاوی سند ویرمش اولسه بیله مفروغ بهی
محلول اولمق اوزره مفروغ لهك یدندن نزع ایدر بو صورتده
مفروغ له فارغه بدل فراغ ویرمش ایسه اول دخی بدل فارغك
ترکه سندن استیفا ایدر

فصل خامس

ولی و وصینك فراغ و تفرغی حقنده‌در

٢١٤ (مسئله)

صغیرك بالاجارتین تصرفنده اولان وقف عقار خراب اولوبده
حاصلی خرجنه وفا ایتامك ویاخود صغیرك ضرورت نفقه‌سی
بولنمق کبی مسوغات شرعیه‌یه بناءً اول عقارك آخره فراغی صغیر
حقنده موجب خیر ومنفعت اوله‌جغی و بدل مثلی عندالحاکم
ارباب وقوفك اخباریله تبین ایتدیکی حالده اذن حاکم ورأی
متولیله صغیرك محمودالحال اولان ولیسی ویاخود وصیٔ مختار ویا
منصوبی اول عقاری بدل مثلیله آخره فراغ ایده بیلور
بو صورتده ولی ویا وصی اول عقاری بدل مثلیله آخره فراغ
ایتدکدنصکره صغیر بالغ اولسه اول عقاره مداخله ایده‌مز .
اما مسوغ شرعی موجود اولمدیغی تقدیرجه ولی ویا وصی اول
عقاری آخره فراغ ایده‌مز
ایتمش اولسه صحیح و معتبر اولماز
بناءً علیه بوصورتده صغیر بعدالبلوغ اول عقاری با رأی متولی

مفروغ لهدن استرداد ایده بیلور
مجنون ایله معتوه بو حکمده صغیر کبیدر

٢١٥ (مسئله)

اجارتینلو بر وقف عقارك صغیر ایچون تفرغی صغیر حقنده موجب خیر و منفعت اوله جغی تحقق ایدر ایسه ولی ویا وصیسی اول عقاری اذن حاکم ورأی متولی وبدل مثلی ایله صغیر ایچون تفرغ ایده بیلور
مجنون ایله معتوه بو حکمده صغیر کبیدر

٢١٦ (مسئله)

بر صغیرك وصیسی اول صغیرك بالاجارتین تصرفنده اولان وقف عقاری نفسیچون تفرغ ایده مز
فقط وصی اول عقاری مسوغ شرعی یه بناءً رأی حاکم وبدل مثلی و اذن متولی ایله آخر کیمسه یه فراغ ایتدکدنصکره اول عقاری او کیمسه دن نفسیچون تفرغ ایده بیلور
ولی دخی بو حکمده وصی کبیدر

استطراد

٢١٧ (مسئله)

صغیرك بالاجارتین تصرفنده اولان وقف عقار تعمیره محتاج اولدقده بلا تعمیر اول عقارك علی حاله ابقاسی بالکلیه خرابیتی منتج اوله رق صغیر حقنده موجب ضرت و صغیرك مالندن

تعمیری صغیر حقنده جالب منفعت اوله جغی تحقق ایلسه ولی ویا وصیسی اول عقاری اذن حاکمله صغیرك مالندن قدر معروف مبلغ صرفیله تعمیر ایدر
بو صورتده صغیر وفات ایلسه ورثه سی ولی ویا وصینك بروجه محرر وقوعبولان مصروفنی قبول ایتمز دیه منزلر
مجنون ایله معتوه بو حکمده صغیر کبیدر .

فصل سادس

شرط ایله فراغ حقنده‌در

۲۱۸ (مسئله)

عقد بیعی افساد ایدن شرطلر عقد فراغی دخی افساد ایدر شویله که فارغ حضور متولیده بالاجارتین عهده سنده اولان وقف عقاری فراغ ایدر اولدقده مفروغ لهك قبولنه مقارن اوله‌رق شرط مفسد ایله فراغ ایدوب متولی دخی اول شرطله مشروط اولدیغی حالده فراغه اذن ویرسه اول فراغ فاسد اولور
اما فارغ ایله مفروغ له بر شرط مفسد ایله فراغی بینلرنده مقاوله ایدوب بعده حضور متولیده شرط مذکوردن بحث ایتمیه‌رك فارغ قطعیاً فراغ ایدوبده متولی دخی قطعی اولمق اوزره اول فراغه اذن ویرسه اول فراغ فاسد اولماز
فارغ ایله مفروغ لهك کندی بینلرنده جریان ایدن مقاوله کأن لم یکن حکمنده‌در

٢١٩ (مسئله)

اولنجیه دکین بسلمك شرطی مجاناً فراغی افساد ایتمز شویله‌که بر کیمسنه اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عقاری اولنجیه دکین کندوسنی بسلمك شرطیله فراغ و مفروغ له دخی اول شرطله فراغی قبول ایدوب متولی دخی اول شرطله اوله‌رق فراغه اذن ویرسه فراغ صحیح و شرط معتبر اولور بناءً علیه بوصورتده مفروغ له فارغی بسلمکه راضی ایکن فارغ فراغدن رجوع ایدوب مفروغ بهی مفروغ لهدن استرداد ایدهمز اما مفروغ له فارغی بسلمیه‌رك شرط مذکوره رعایت ایتماسه او صورتده فراغدن رجوع ایله مفروغ بهی باراٴی متولی مفروغ لهدن استردادده فارغك صلاحیتی واردر [*]

---

[*] مقدماً علی العموم فراغلر بیعه قیاس اولنه‌رق اولنجیه دکین کوروب کوزتمك شرطی شرعاً بیعی مفسد اولدیغندن فراغ حقنده دخی مفسد اولنه‌رق شرط مذکور ایله وقوعبولان بالجمله فراغلرك فسادی طرفنه کیدلمکده ایدیسه‌ده بلا بدل مجاناً وقوعبولان فراغلرك بیعه قیاسدن هبه‌یه قیاسی دها اولی و انسب اولدیغندن مجلهٔ احکام عدلیه‌نك (٨٥٥) ماده‌سی منطوقنجه شرط مذکور هبه یا مفسد اولمدیغی کبی مجاناً فراغی دخی مفسد اولمامسی و بعدما شرط مذکور ایله مجاناً فراغ وقوعنده سندات اداره‌سنجه قبول اولنه‌رق اولوجهله سنداته درج اولنمسی حقنده فی ٢٨ رجب سنه ٩٦ تاریخنده ارادهٔ سنیه شرفصدور ایتمشدر .

فصل سابع

خيار عيب وخيار رؤيت وغبن فاحش وتغرير حقنده‌در

٢٢٠ (مسئله)

اجارتينلو وقف عقارك فراغنده خيار عيب وخيار رؤيت جريان ايدر

شويله كه بر كيمسه آخردن تفرغ ايلديكي وقف عقارده شرعاً ردى موجب بر عيب قديمه واقف اولسه اول عقارى خيار عيب ايله با[١] رأى متولى فارغه رد ايدر

كذلك بر كيمسه كورمكسزين آخردن تفرغ ايلديكي وقف عقارى كورنجيه دكين مخيردر كوردكده ديلرسه بارأى متولى فراغى فسخ ايدر وديلرسه قبول ايدر

٢٢١ (مسئله)

اجارتينلو مسقفات ومستغلات موقوفه‌نك فراغنده بلاتغرير غبن فاحش وقوعبولسه مغبون اولان طرف كرك فارغ وكرك مفروغ له اولسون فراغى فسخ ايده‌مز

فقط بر صغيرك بالاجارتين عهده تصرفنده اولان وقف عقارى ولى ويا وصيسى ولو بلا تغرير بدل مثلندن نقصان فاحشله ناقص بر بدل مقابله‌سنده فراغ ايلسه فراغ صحيح اولماز

بناءعليه صغير بالغ اولدقده اول عقارى استرداد ايده‌بيلور
معتوه ايله مجنون بو حكمده صغير كبيدر
كذلك اجارتينلو بر وقف عقارى متوليسى ولو بلا تغرير بدل
مثلندن نقصان فاحشله ناقص بدل مقابله‌سنده تفويض ايلسه
تفويض صحيح اولماز
كذا وكيل بالفراغ ولو بلا تغرير بدل مثلندن نقصان فاحشله
فراغ ايلسه فراغ صحيح اولماز
نته‌كيم فصل مخصوصنده كلور

٢٢٢ (مسئله)

فارغ ايله مفروغ لهدن برى ديكرينى تغرير ايدوبدن فراغده
غبن فاحش اولديغى ظاهر ومتحقق اولسه مغبون اولان طرف
رأى متولى ايله فراغى فسخ ايده‌بيلور
مثلا بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه «فلان محلده بالاجارتين تصرفده اولان
مغازه بهر شهر بتيوز غروشه ايجار اولنور » انك بدلى مثلى
بريوك غروشدر انى سكا فراغ ايدهيم ديمكله اول كمسنه دخى انك
افاده‌سنه اعتماداً اول مغازه‌يى بريوك غروشه آندن بارأى متولى
تفرغ ايدوب بعده اول مغازه‌نك اوچيوز غروشه ايجار اولنمقده
اولديغى وحين فراغده بدل مثلى انجق يتمش بيك غروش
ايدوكى تبين ايلسه مفروغ له رأى متوليله فراغى فسخ ايدوب
ويرمش اولديغى بدلى فارغدن استرداد ايدر
كذلك اجارتين ايله بر عقاره متصرف اولان ساده‌دل كيمسه‌يه
خطاباً ديكر كمسنه اول عقارك بدل مثلى انجق اللي بيك

غروشدر زياده دكلدر انى مبلغ مزبور مقابله سنده بكا افراغ ايله
ديو او كيمسه يى اقناع ايتمكله او دخى اول عقارى التى بيك
غروشه اذن متولى ايله او كمسنه يه فراغ ايتدكدنصكره حين
فراغده اول عقارك سكسان بيك غروش بدل مثلى اولديغى
بيغرض ارباب وقوفك شهادت موثوقه سيله تبين ايدرك فراغده
تغرير وغبن فاحش اولديغى ظاهر اولسه فارغ بازاى متولى
فراغى فسخ وبدلى مفروغ لهه رد ايدوب مفروغ بهى مفروغ
لهدن استرداد ايدر

فصل ثامن

بدل فراغ واستحقاق حقنده‌در

٢٢٣ (مسئله)

بر كيمسه اجارتينلو مسقفات ومستغلات موقوفه‌دن بر عقارى
شوقدر غروش بدل ويرمك اوزره ديكر كمسنه يه اذن متوليله
فراغ وتسليم ايدوب مفروغ له بدل فراغى ويرماسه فارغ بدل
فراغى مفروغ لهدن طلب ودعوى ايده بيلور

بو صورتده مفروغ له بدل فراغى ادا ايتمكسزين وفات ايتسه
فارغ بدل فراغى مفروغ لهك تركه سندن طلب واخذ ايده بيلور

٢٢٤ (مسئله)

بدل فراغ اموال سائره كبى موروث اولور

شويله كه بر كيمسه اجارتين ايله تصرفنده اولان بر وقف عقارى
شوقدر غروش بدل تسميه سيله فراغ وتسليم ايدوب لكن بدل

مذکوری مفروغ لهدن قبض ایتمکسزین فارغ وفات ایاسه اول بدل مفروغ لهدن قبض ومتوفانك ترکه سنه ادخال اولنهرق علی مافرض الله بین الورثه تقسیم اولنور

بناءً علیه فارغك اصحاب انتقالدن اولان ورثه سی اجارتینلو عقارات موقوفه ده بدل فراغ عقارات مذکوره کبی یالکز بونه انتقال ایدر دیو اصحاب انتقالدن اولمیان ورثه یی اول بدلدن حصه المقدن منع ایده منز

والحاصل بدل فراغ متوفانك ترکه سندن معدود اولهرق انك سائر اموال متروکه سی حقنده جاری اولان احکام شرعیه تمامیله بدل فراغ حقنده جاریدر [*]

---

[*] اجارتینلو مسقفات ومستغلات موقوفه ده اولان حق تصرفی فراغده اعتیاضك یعنی عوض وبدل احذینك جائز اولوب اولمامه سنده بین الفقها اختلاف وقوعبولوب مقدملری عدم جوازه قائل اولان فقهانك قولیله عمل اولنه رق بدل دعواسنك عدم استماعیله حکام طرفندن حکم اولنمقده ایسه ده مؤخراً اعتیاضك جوازینه قائل اولان فقهانك قول شریفلری ناسه اوفاق ومصلحت عصره اوفق ایدوکی بوندن اون ایکی سنه اقدم مقام مشیخت اسلامیه دن عتبهٔ علیای جناب ملوکانه یه لری العرض قول ثانی موجبنجه عمل وحکم اولنمق اوزره ارادهٔ سنیه شرفصدور ایتمش اولمغله ممالك محروسهٔ شاهانه ده بولنان بالجمله حکام قول ثانی موجبنجه حکمه مأمور اولمشلردر

بناءعلیه حکام قول اول موجبنجه حکم ایتسه لر حکملری نافذ اولماز

٢٢٥ (مسئله)

بر كيمسه نك آخردن بدل مقابله سنده تفرغ ايتمش اولديغى اجارتينلو وقف عقارك بر مقدارينه مستحق ظهور ايدوب بعد الاثبات اول مقدار مستحقه حكم اولنسه مفروغ له اول عقارى رأى متوليله فارغه رد ايدوب بدلى فارغدن استرداد ايدر

٢٢٦ (مسئله)

بر وقفك متوليسى برعقارى كندوسنك متولى اولديغى وقفك مستغلاتندن اولمق اوزره شوقدر اقچه اجارهٔ معجله مقبوضه وشوقدر اقچه اجارهٔ مؤجله ايله بركيمسه يه تفويض ايتدكدنصكره ديكر كمسنه ظهور ايدوب اول عقار بنم ملكمدر ديو دعوى ومدعاسنى اثبات ايدوب بعد الحلف اول عقار مستحقه حكم اولنسه اوكيمسه ويرديكى معجله يى متوليدن استرداد ايدر

فصل تاسع

تقسيم ومهاياة وافراز حقنده در

٢٢٧ (مسئله)

اجارتين صورتيله مشتركاً تصرف اولنور وقف عقارده بين الشركا تقسيم جائزدر

فقط ايكى شرطله مشروطدر

اولكيسى اول عقارك قابل تقسيم اولمسى يعنى اول عقار تقسيم

اولندقده شركادن هر برينه اصابت ايده جك حصه ايله انتفاع ممكن اولمسيد
ايكنجي تقسيمك وقف حقنده انفع اولمسيدر
بناءً عليه اجارتينلو وقف عقارده قابل تقسيم اولميان وياخود قابل تقسيم اولوبده تقسيمي وقف حقنده مضر بولنانلرك تقسيمي صحيح اولماز
بوشرطلر تحقق ايتدكدنصكره تقسيمك اذن متولي ايله اولمسي دخي شرطدر
بناءً عليه اجارتينلو عقارات موقوفه ده بلا اذن المتولي وقوعبولان تقسيم صحيح ومعتبر دكلدر
٢٢٨ (مسئله)
تقسيمك وقف حقنده مضرتي تقسيم اولنان وقف عرصه نك برمقدار محلي بعد التقسيم طريقسز قالمق وياخود بر وقف عقار كبير قطعات صغيره يه تقسيم اولنديغي تقديرجه حسب الموقع اول عقارك شرفي زائل اولهرق واردات قديمه سي تدني ايتمك كبي شيلردر
٢٢٩ (مسئله)
قابل تقسيم وتقسيمي وقفي حقنده تابع اولان اجارتينلو مشترك وقف عقارده جبراً تقسيم جريان ايدر
شويله كه اجارتينلو مشترك بروقف عقارده حصه دارلردن بعضيسي تقسيمه طالب اولوب بعض ديكري تقسيمدن امتناع

ايتدكده حاكم ابنيه احوالنه وقوف تامى اولان كيمسه‌لر معرفتيله طرفين ومتولى حضورلرنده اول عقارك ابنيه وعرصه‌سنى كشف وتقويم ايتديرر لدى الكشف اول عقارك وقفه نافع صورتده بين الشركاء قابل تقسيم اولديغى ارباب وقوفك شهادتلريله تحقق ايدر ايسه اوصورتده حاكم تقسيمدن امتناع ايدنلرك رضاسنه باقميه‌رق اول عقارى رأى متولى ايله حصه‌دارلر بيننده حصه‌لرينه كوره باقرعه تقسيم وهر برينك حصه‌سنى علامات فاصله وضعيله تعيين وتفريق ايدر

(مسئله) ٢٣٠

مشتركاً تصرف اولنور اجارتينلو عقارات موقوفه‌ده حصه‌دار اندن بعضيسى صغير ويامجنون ويامعتوه بولنسه ولى وياوصيلرى معرفتيله تقسيمى اجرا اولنور

فقط بوتقسيمك وقف حقنده انفع اولمسيله برابر صغير ومجنون ومعتوه حقلرنده دخى انفع اولمسى لازمدر

(مسئله) ٢٣١

اجارتين صورتيله مشتركاً تصرف اولنان كدكات موقوفه نظاماً تقسيمى قبول ايتمز

كذلك اجارتينلو بر وقف عقار درونده مستقر وقف كدك بولنور ايسه اول كدك باارادهٔ سنيه وبامعرفت متولى لغوویاخود بالرضا حصه‌دارلردن برينك حصه‌سنه قصر ايدلمدكجه اول كدكك مستقر فيهى اولان عقارك تقسيمى نظاماً ممنوعدر

٢٣٢ (مسئله)

متعدد اجارتينلو عقارات موقوفهٔ مشتركده جبراً قسمت جمع جارى اولمز

مثلا ايكى كيمسه ايكى قطعه اجارتينلو وقف عقاره اشتراكاً وسوياً بالاجارتين متصرفلر ايكن حصه دارلردن برى اول عقارلردن بريسى كندويه وديكرى ديكرينه ويرلك اوزره قسمت جمع ايله قسمته طالب اولوبده ديكرى بوتقسيمى قبولدن امتناع ايلسه حاكم بوتقسيمى قبول ايتمك اوزره امتناع ايدن حصه داره جبر ايده من

٢٣٣ (مسئله)

قسمتده عدالت شرطدر

شويله كه كرك قسمت رضا وكرك قسمت قضاده حصه دارلردن هر برينه تعيين اولنه جق حصه كندوسنك مقسومده اولان استحقاقنه معادل اولوب نقصان فاحش ايله ناقص اولمامق لازمدر

بناءعليه مشترك اجارتينلو عقارات موقوفه يى حصه دارلر كرك حكم حاكمله وكرك بالتراضى اذن متولى ايله اقتسام ايتدكدنصكره ايچلرندن بريسى كندى حصه سنده غبن فاحش وقوع بولمش اولديغنى ادعا واثبات ايدر ايسه قسمت نقض اولنور فقط حصه دارلر بعد التقسيم تقسيمه متعلق دعوادن يكديكرينى قبولنى حاوى ابرا ايدر ايسه او صورتده غبن دعواسى استماع قالنماز شوقدر واركه حصه دارلر ايچنده صغير ومجنون ومعتوه كبى قاصرين بولنوبده ولى وياوصيلرى معرفتلريله تقسيم اولندقده

ولی وياصی بروجه مشروح ابرا ايتسه بيله قاصربنك حصه -
لرنده غبن دعواسنك استماعنه مانع اولماز
چونكه اوليا واوصيانك قاصرين حقلرنده ابرالری صحيح دكلدر

٢٣٤ (مسئله)

نقد علاوه ايدلمكسزين قسمت عادله ايله تقسيمی قابل اولميان
اجارتينلو مشترك وقف عقارك حصه‌دارلر بيننده بالتراضی اذن
متولی ايله تقسيمی جائز ايسه ده امتناع صورتنده تقسيمه جبر
اولنه‌ماز
مثلا ايكی كيمسه‌نك شايعاً وسوياً بالاجارتين تصرفلرنده اولان
مشترك وقف منزلك تقسيمنده برحصه‌نك ابنيه‌سنك قيمتی آخر
حصه ابنيه‌سنك قيمتندن زياده اولوبده قيمتی زياده اولان حصه‌يی
آلمق ايستەيان شريك ديكرينه لاجل المعادله سكا شوقدر اقچه
بدل ويروب اول منزلی تقسيم ايده‌لم ديوبده‌ديكری دخی راضی
وتقسيم وقف حقنده نافع اولديغی تقديرجه اول منزلی بارأی
متولی تقسيم ايده بيلورلر
اماحصه‌دارلردن برينك امتناعی صورتنده بروجه محرر تقسيمه
طرف حاكمدن ديكری جبر اولنه‌مز

٢٣٥ (مسئله)

تقسيمی قبول ايتميان وياخود ايدوبده تقسيمی وقف حقنده مضر
اولان اجارتينلو مشترك مستغلات موقوفه‌ده بين الشركا شايعاً
تصرف خصوصنده دعوی ونزاع وقوعبولوبده شركادن بعضيسی
مهاياة طالب وبعض ديكری امتناع ايتدكده حاكم امتناع ايدنی

طرفك رضاسنه باقيه‌رق رأى متولى ايله بروجه مهاياة تصرف اولنمق اوزره حكم ايدر [*]

٢٣٦ (مسئله)

قبل المهاياة مرور ايدن مدت مهاة نوبتنه محسوب ايديله‌مز مثلا ايكى كيمسه على الاشتراك اجارتينلو بروقف خانه‌يه متصرفلر ايكن انلردن بريسى برمدت اول خانه‌ده بلامهاياة مستقلا ساكن اولدقدنصكره بالتراضى وياخرد حكم حاكم ورأى متولى ايله عقد مهاياة ايديلوب نوبت تصرف بروجه محرر مستقلاً ساكن اولان حصه‌داره كلدكده اوبرى اكاقبل المهاياة ساكن اولديغنك مدتى نوبتنه محسوب ايدرم‌ديو انى نوبتنى تصرفدن منع ايده‌مز

١٣٧ (مسئله)

مهاياتك لازم اولمسيچون متولينك رأيى منضم اولمق لازمدر

[*] مقدملرواجارتينلومسقفات ومستغلات موقوفهٔ مشتركه‌ده مهايات جريان ايتمامكده‌ايدى بوايسه شركا بيننده برچوق منازعات ومخاصمات داعى بولنديغندن تقسيمى قابل اولميان وياخود تقسيمى وقف حقنده مضر بولنان مسقفات ومستغلات موقوفهٔ مشتركه‌نك شايعاً ومشتركاً تصرفى خصوصنده بين الشركا دعوى ونزاع وقوعبولوبده شركادن بعضيسى مهاياة صورتيله تصرفه طالب وبعض ديكرى امتناع ايتدكده مسقفات ومستغلات مذكوره‌ده باراى متولى حكماً مهاياتك اجراسى موافق حال ومصلحت اولمغله اولوجهله عمل وحكم اولنمسى حقنده ارادهٔ سنيه استحصالى لزومنى مجله جمعيت علميه‌سى بامذكره مقام سامئ فتوپناهى‌يه افاده ايدوب مقام مشار اليهدن دخى عتبهٔ ملوكانه‌يه لدى العرض موجبنجه عمل اولنمق اوزره بيك ايكيوز طقسان التى سنه‌سى شعباننك غره‌سى تاريخنده ارادهٔ سنيه شرفصدور ايتمشدر

بناءعلیه بلارأی المتولی بین الشرکا بالتراضی عقدایدیلان مهایاتده لزوم یوقدر یعنی شریکلردن هرقنغیسی مزاداینسه دیکر شریکك رضاسی اولمیەرق خود بخود او مهایاتی فسخ ایدەبیلور

۲۳۸ (مسئله)

اجارتینلو عقارات موقوفەده افراز جائزدر

شویله که بر کیمسه اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عقارك بر مقدارینی تبعیض وتفریق ایله کندی تصرفنده ابقا ایدوب ماعداسنی آخره فراغ ایدەبیلور

افرازك صحتی ذکری آتی ایکی شرطك بولنمسنه متوقفدر

اولکیسی افراز اولنەجق محللرك هربریله آیروجه انتفاع ممکن اولمسی ایکنجیسی افرازك وقف حقنده انفع اولمسیدر

افرازده دخی اذن متولی شرطدر

بناءعلیه بلا اذن المتولی وقوعبولان افراز صحیح ومعتبر دکلدر

۲۳۹ (مسئله)

بر مقدار حصەسی محلول اولان اجارتینلو وقف عقارده حصهٔ محلولەیی معجلهٔ مثلیەسیله حصەداری تفوضدن امتناع ایدوب مشترك اولەرق حصهٔ محلولەیی معجلهٔ مثلیەسیله تفوضه دخی طالب بولنمامغله حصهٔ محلولەنك افرازی قابل ومفرز اولدیغی حالده آخره تفویضی وقف حقنده نافع اولسه متولی حصهٔ محلولەیی افرازایدوب معجلهٔ مثلیەسیله آخرەتفویض ایدەبیلور

فصل عاشر

بالاجارتين مشتركا تصرف اولنان عقارات موقوفه‌يه دائر
بعض مسائل حقنده‌در

٢٤٠ (مسئله)

ایکی کیمسه اجارتینلو بروقف عقاره على الاشتراك شايعاً متصرفلر
ایکن انلردن بریسی اول عقاردن حصه‌کی بکا فراغ ایله ویاخود
اول عقاردن بنم حصه‌می تفرغ ایله دیو دیکرینه جبر ایده‌من
فقط انلردن قنغیسی دیلر ایسه حصه‌سنی دیله‌دیکی شخصه فارغ
اوله‌بیلور

دیکر حصه‌دارانك فراغنه مانع اوله‌ماز
حصه‌دار ایکیدن زیاده اولدیغی صورتده دخی حکم بو منوال
اوزره‌در

٢٤١ (مسئله)

اجارتینلو اوقافده شفعه جاری اولماز
بناء علیه مشترکا تصرف اولنمقده اولان اجارتینلو عقارات
موقوفه‌ده شریکلردن بری حصه‌سنی دیکر شریکك اذنی
اولمقسزین آخره فراغ ایده‌بیلور
بعد الفراغ دیکر شریکك مجرد حصه‌دار اولماسیله مفروغ لهك
ویرمش اولدیغی بدل فراغی مفروغ لهه ویروب اول حصه‌یی
مفروغ لهدن بلا رضاء تفرغ ایدرم دیه‌من

كذلك ایکی کیمسه اجارتین ایله بر وقف عقاره شایعاً و مشترکاً متصرفلر ایکن انلردن بریسی اصحاب انتقالدن کیمسنه‌سی اولمدیغی حالده وفات ایدوب اول عقاردن حصه‌سی محلول اولدقده متولی حصهٔ محلوله‌یی معجلهٔ مثلیه‌سیله آخره تفویض ایلسه دیکر حصه‌دار مجرد شریك اولمغله متفوضك ویرمش اولدیغی معجله‌یی کندی‌یه ویروب اول حصه‌یی بلارضاء اندن تفرغ ایده‌رم دیه‌مز

فقط ایراد نوعندن اولمیان اجارتینلو وقف مساکن ومنازلده حصهٔ محلوله حصه‌داری طالب ایکن دیکره تفویض اولنمامق وحصه‌داره بعض تنزیلات اجرا ایدلمك نظامی اقتضاسندندر

٢٤٢ (مسئله)

اجارتینلو مشترك بر وقف عقارك متصرفلرندن بری شریکنك امری اولمقسزین اول عقاری خودبخود کندی مالندن اقچه صرفیله تعمیر ایلسه مصروفندن شریکنك حصه‌سنه اصابت ایدن مقداری آندن مطالبه ایده‌مز

فقط شریکنك بشرط الرجوع امر ایله تعمیر ایتمش ایسه او صورتده شریکنك حصه‌سنه اصابت ایدن مقداری آندن مطالبه ایده‌بیلور

٢٤٣ (مسئله)

قابل قسمت اولمیان ویاخود تقسیمی وقف حقنده مضر بولنان اجارتینلو مشترك بر وقف عقار خراب اولوب حصه‌دارلردن بری مصروفی معجله‌یه محسوب اولمق اوزره کندی مالندن پاره صرفیله تعمیر ایتمك استیوب دیکر حصه‌دارلر بر وجه محرر تعمیردن

امتناع ايلسه‌لر تعميره طالب اولان حصه‌دارحاكمه مراجعت ايدر
حاكم دخی رأی متولی ايله اول عقاری وجه مشروح اوزره
ومصارف تعميريه‌دن سائر حصه‌دارلرك حصه‌لرينی اول
عقارك اجرتندن استيفا ايتمك اوزره تعميره كنديه اذن ويرر
بعدالاذن كندی مالندن قدر معروف مبلغ صرفيله اول عقاری
وجه مشروح اوزره تعمير ايدن حصه‌دار مصارف تعميريه‌دن
سائرحصه‌دارلره اصابت ايدن مقداری استيفا ايدنجه‌يه دكين اول
عقاری ايجار واجرتنی اخذايدر

فصل حادی عشر

فراغ بالوفا واستغلاله دائردر

٢٤٤ (مسئله)
بركيمسه بالاجارتين تصرفنده اولان وقف مستغلی دينی مقابله‌
سنده وفاء فراغ ايده‌بيلور
وفاء فراغده دخی اذن متولی شرطدر
بناء عليه بلااذن المتولی وقوعبولان وفاء فراغ صحيح ومعتبر
اولماز

٢٤٥ (مسئله)
اجارتينلو وقف عقارك حصهٔ شايعه‌سنی وفاء وياخود استغلالاً
فراغ جائزدر
اول عقار كرك قابل تقسيم اولسون وكرك اولمسون

بناءعليه بر كيمسه مستقلاً بالاجارتين متصرف اولديغى برعقار موقوفك نصف ويا ثلث كبى بر حصۀ شايعۀ معلومه‌سنى وفاء ويا استغلال طريقيله داييننه فراغ ايلسه فراغ جائزدر

كذلك بر كيمسه ديكريله على الاشتراك بالاجارتين متصرف اولديغى بر عقاردن حصۀ شايعه‌سنى وفاء وياخود استغلالاً داييننه فراغ ايلسه فراغ جائزدر

٢٤٦ (مسئله)

بر كيمسه اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف عقاري آخره ايجار وتسليم ايتدكدنصكره اول عقاري داييننه اذن متولى ايله وفاء فراغ ايده‌بيلور

٢٤٧ (مسئله)

فراغ بالوفاده فارغ دينى مفروغ لهه ادا ايتدكده باذن متولى فراغ بالوفافك ايديله‌رك فارغ مفروغ بهى مفروغ لهدن استرداد ايدر

فارغ مفروغ لهه اولان دينى ادا ايتمكسزين اصحاب انتقالدن اولان ورثه‌سنى ترك ايدرك وفات ايدر ايسه مفروغ لهك استيفاء دين ايدنجيه دكين مفروغ بهى حبس وامساك ايتمكه حق وصلاحيتى واردر

بناءعليه مفروغ لهه متوفانك دينى ادا اولنمدقجه اصحاب انتقالدن اولان ورثه‌سنك مفروغ بهه مداخله‌يه صلاحيتلرى يوقدر

٢٤٨ (مسئله)

فارغ مفروغ لهه اولان دینی ادا ایتمکسزین اصحاب انتقالدن کمسنه‌سی اولمدیغی حالده وفات ایدر ایسه مفروغ‌به تأمین دین ایتمیوب محلولاً طرف وقفه عائد اولور

فقط مفروغ‌به بالاجارتین تصرف اولنور نظاملو کدکات موقوفه‌دن ویاخود اصولاً توسیع انتقالی اجرا اولنمش مستقفات ومستغلات موقوفه‌دن ایسه او صورتده وفاء فار اصحاب انتقالدن کمسنه‌سی اولمدیغی حالده وفات ایدوبده اداء دینه وافی ترکه‌سی بولنماسه‌وفاء مفروغ‌به طرف‌وقفدن بامعجله آخره‌ایجار وتفویض اولندقده وفاء مفروغ له اولان کیمسه متوفا ذمتنده اولان آلاجغنی معجلهٔ مرقومه‌دن استیفا ایده‌بیلور

٢٤٩ (مسئله)

وفاو یاخود استغلالاً فراغ اولنمش اولان اجارتینلو مستقفات موقوفه ولومفروغ‌له یدنده اولدیغی‌حالده حریقده محترق‌اولسه فارغك مفروغ لهه اولان دینی ساقط اولماز

بوصورتده مفروغ‌له آلاجغنی فارغدن طلب ایده‌بیلور

٢٥٠ (مسئله)

برکیمسه اجارتین‌ایله تصرفنده اولان وقف عقاری دینی مقابله سنده داینته وفاء فراغ ایتدکده فلان زمانه دکین دینمی ادا ایده‌مز ایسه‌م فراغ‌مذکور قطعی‌یه منقلب اولسون دیوب‌بعده اول زمان مرور ایدرك فارغ اداء دین ایده‌مامسنه مجردفارغك قول مذکورینه بناءفراغ مذکور قطعی‌یه منقلب اولمش اولماز

بو صورتده فارغ دينى مفروغ لهـه ادا ايدوب اول عقارى
بلا رأى متولى اندن استرداد ايده بيلور

٢٥١ (مسئله)

داينه وفاء فراغ اولنمش اولان اجارتينلو وقف عقارك مؤجله
سى كالاول فارغ اوزرينه لازم كلور يوقسه مفروغ له اوزرينه
لازم كلمز

استغلالاً فراغ دخى بو حكمده فراغ بالوفا كبيدر

٢٥٢ (مسئله)

وفاء فراغ اولنمش اولان اجارتينلو وقف عقـارك منافعى فارغه
عائددر مفروغ لهه عائد دكلدر

بناءً عليه بر كيمسه اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف عقارى
دينى مقابلهسنده داينه وفاء فراغ ايتدكدن صكره اول عقارى
آخره ايجار ايدوب اجرتنى نفسيچون اخذ ايده بيلور
وفاء مفروغ لهك اجرته مداخلهيه صلاحيتى يوقدر

٢٥٣ (مسئله)

وفاء مفروغ لهك وفاتيله مفروغ به محلول اولماز

شويله كه بر كيمسه اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف عقارى
داينه اذن متولى ايله وفاء فراغ ايتدكدن صكره داين بلا ولد
وفات ايتسه اول عقارى محلول اولماز

بلكه فارغ داين متوفانك ورثه سنه دينني ادا ايله با رأى متولي فراغ بالوفايي فك ايتديروب اول عقاره كما في السابق متصرف اولور

استغلالاً فراغ دخي فراغ بالوفا كبيدر

٢٥٤ (مسئله)

استغلال صورتيله فراغ اولنمش اجارتينلو بر وقف عقار فارغ طرفندن تخليه و مفروغ لهه تسليم اولنمدقجه مفروغ لهك اول عقاري فارغه ايجار ايلمه سي صحيح دكلدر

بناءً عليه بر وجه مشروح تخليه و تسليم بولنمقسزين مفروغ له اول عقاري فارغه ايجار ايتسه اجاره باطل اولور

بوصورتده مفروغ له ايجار مذكوره بناءً فارغدن اجاره ناميله برمقدار مبلغ اخذ ايلسه فارغ مبلغ مزبوري اصل دينه محسوب ايده بيلور

فصل ثاني عشر

فراغ و تفرغه وكالته دائر مسائل بيانندهدر

٢٥٥ (مسئله)

اجارتينلو بر وقف عقارك فراغنه وكيل اولان كيمسه اول عقاري بدل مثلندن نقصان فاحشله ناقص بر بدل مقابلهسنده فراغ ايدهجك ايتمش اولسه فراغ موكلك اجازتنه موقوفاً منعقد اولور

بناءً عليه موكل فراغي مجيز اولور ايسه فراغ صحيح اولور

موكلي فراغي رد ايتديكي تقديرده فراغ باطل اولوب مفروغ

بری با رأی متولی مفروغ لهدن استرداد ایدر

۲۵٦ (مسئله)

اجارتینلو بر وقف عقارك فراغنه وكیل اولان كیمسه اول عقاری نفسیچون تفرغ ایده من

۲۵۷ (مسئله)

اجارتینلو بر وقف عقارك فراغنه وكیل اولان كیمسه اول عقاری اولاد و ابوین و زوجه كبی كندی لهنه شهادتی جائز اولمیان كمسنه لره فراغ ایده من

فقط موكل آنلردن برینه فراغ ایتمك اوزره وكیل ایدر ویاخود هر كیمه دیلرسه ك فراغ ایت دیو وكالتی تعمیم ایدر ایسه او صورتده فراغ ایده بیلور

۲۵۸ (مسئله)

موكل طرفندن بدل تعیین ایدلمكسزین اجارتینلو بر وقف عقارك تفرغنه وكیل اولان كیمسه اول عقاری بدل مثلندن زیادهٔ فاحشه ایله زائد بر بدل مقابله سنده موكل ایچون تفرغ ایلسه او فراغ موكل حقنده نافذ اولماز

۲۵۹ (مسئله)

عزل حقیقیده خبر عزله وكیلك عالمی شرطدر

بناءً علیه اجارتینلو بر وقف عقارك فراغنه وكیل اولان كیمسه یی موكل وكالتدن عزل ایدوب فقط خبر عزل هنوز كندویه واصل اولمقسزین وكیل اول عقاری با اذن متولی آخره فراغ ایلسه

فراغی صحیح و معتبردر

اما خبر عزلك كندويه وصولندنصكره فراغ ايدر ايسه اوصورتده فراغی صحیح ومعتبر دكلدر

٢٦٠ (مسئله)

عزل حكميده یعنی موكلك وفاتيله وقوعبولان عزلدن علم وكيل شرط دكلدر.

بناء عليه اجارتينلو بر وقف عقارك فراغنه وكيل اولان كيمسه هنوز اول عقاری فراغ ايتمكسزين موكل وفات ايدب و بعده وكيل اول عقاری آخره فراغ ايلسه حين فراغده موكلك خبر وفاتی كرك وكيله واصل اولسون وكرك اولمسون هرحالده فراغ نافذ ومعتبر دكلدر

صورت مشروحهده اكر موكلك اصحاب انتقالدن ورثهسی موجود ايسه انلر فراغی مجيز اولميوب انتقال عادی‌يه بناءعقار مفروغ بهی مفروغ لهدن استرداد ايدهبيلورلر

واكر موكلك اصحاب انتقالدن ورثهسی موجود دكلسه اول عقار محلولاً وقفی طرفنه عائد اولور

مفروغله دخی بدل ويرمش ايسه بدلی استرداد ايدر

٢٦١ (مسئله)

بر كيمسه اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف عقاری داينه وفاء فراغ ايدر اولدقده فلان زمانه دكين اداءدين ايدهمز ايسهم اول عقاری بدل مثليله آخره فراغ ايدوب بدلندن استيفاءدين ايله ديو عقد فراغده داينی وكيل ايتدكدنصكره اول زمان مرور

ايدوب مديون اداء دين ايدهماسه داين بحسب الوكاله وفاء مفروغ
به اولان عقاری بدل مثليله آخره فراغ ايدرك بدلندن استيفاء
دين ايده بيلور .
كذلك بر كيمسيه اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف عقاری داينه
وفاء فراغ ايدر اولدقده فلان وقته قدر اداء دين ايدهمديكى
تقديرجه وفاء فراغ اولنان عقارى بدل مثليله آخره فراغ
وبدليله داينه اولان دينی ادا اولنمق اوزره بشقه بر شخص
وكيل ايتسه تعيين اولنان اجل حلولنده فارغ اداء دين ايدهمديكى
تقديرجه وكيل وفاء مفروغ به اولان عقاری بدل مثليله آخره
فراغ ايدوب بدلندن ايفاء دين ايدر بعد ايفاء الدين بدلندن فضله
قالورسه فضله يی موكله رد ايدر
بو صورتده اجل حلولنده وكيل وفاء مفروغ به اولان عقاری
فراغيله اداء ديندن امتناع ايدرسه حاكم فراغ وايفای دين
ايتمك اوزره كندويه امر وتنبيه ايدر

٢٦٢ (مسئله)

بر كيمسه اجارتينلو معين بر وقف عقاری شو قدر غروش بدل
مقابلهسنده تفرغه ديكرينی توكيل ايتدكدنصكره وكيل اول
عقاری اول قدر غروش بدل مقابلهسنده نفسيچون باذن متولی
تفرغ ونامنه سند استحصال ايلسه موكل اراى متولی اول عقاری
وكيل عهدهسندن نزع وسندينی ابطال ايتديروب كندی نامنه
سند استحصال ايده بيلور

فصل ثالث عشر

مسائل شتى بياننده‌در

٢٦٤ (مسئله)

اجارتين ايله بر وقف عقاره متصرف اولان كيمسه اول عقارك منفعتنه مالكدر يوقسه رقبه‌سنه مالك دكلدر

بناءً عليه بر كيمسه مسقفات موقوفه‌دن اجارتين ايله متصرف اولديغى بر عقارك بناسنى هدم وانقاضنى آخره بيع و تسليم ايله استهلاك ايلسه اول بنانك مبنياً قيمتنى متولئ وقف اول كيمسه‌يه تضمين ايتديرر

٢٦٤ (مسئله)

اجارتين ايله بر وقف عقارك متصرفى اول عقارى آخره ايجار و تسليم ايدوب آخر دياره كيتدكده جابئ وقفك اول عقارك مؤجلهٔ متراكمه‌سنى مستأجردن طلب ايتمكه صلاحيتى يوقدر

٢٦٥ (مسئله)

اجارتينلو بروقف عقاره متصرف اولان كيمسه آخر دياره كيدوب اوراده فوتى شايع اولوب اصحاب انتقالدن كيمسنه‌سى اولمامغله متوليسى اول عقارى محلول اولدى ظنيله معجلهٔ مثليه‌سيله آخر شخصه تفويض ايتدكدنصكره اول كيمسه حياً ظهور ايلسه اول عقارى تفويض ايدن شخصدن استرداد ايدر

و او شخص دخى ويرديكى معجله‌يى متوليدن استرداد ايدر فقط فوتى شايع اولان كيمسه متولينك تفويضنه اجازت ويروبده

معجلهٔ مرقومه‌یی نفسیچون متولیدن آلمسی دخی جائزدر

٢٦٦ (مسئله)

بالاجارتین وقف عقاره متصرف اولان کیمسه وفات ایتدکده اصحاب انتقالدن ورثه‌سی اولمادق زعمیله متولیسی اول عقاری تفویض ایتدکدنصکره متوفانك اصحاب انتقالدن ورثه‌سی ظهور ایلسه مسئلهٔ آنفه‌ده بیان اولندیغی وجهله معامله اولنور

٢٦٧ (مسئله)

مسقات موقوفه‌نك حال قدیمنی تغییر جائز دکلدر فقط تغییرده ضرورت و وقفجه منفعت تحقق ایدر ایسه اول حالده رأی حاکم اولان متولی ایله تغییر جائزدر مثلا اجارتینلو بر وقف حمام غایت واسع اولمغله ایصنمسی مصارف کثیره‌یه محتاج اولوب حالبوکه اطراف و جوارنده سکان واهالی آز اولمغله نفع حاصل اولمیوب حمام علی حاله ابقا اولندیغی تقدیرجه معطل قالوب وقف حقنده غدر کلی‌یی موجب اوله‌جغی تحقق ایتمکله حمامك بر مقدارینی افراز ایله وقف ایچون کوچوك بر حمام بنا و باقی قالان محلنه دخی وقف ایچون دکان وخان کبی عقار بناسی وقف حقنده نافع اولدیغی تحقق ایتسه متولی رأی حاکمله بر وجه محرر بنا ایتمك اوزره حمام مذکورك بالاجارتین متصرفنه اذن ویرسه اذنی مشروع و معتبر اولور

٢٦٨ (مسئله)

اجارتین ایله بر وقف عرصه‌یه متصرف اولان کیمسه اول عرصه

اوزرينه كندى مالى اولمق اوزره بنا انشا ايتمك مراد ايلسه متولى او كيمسه‌يى منع ايده بيلور

بو صورتده او كيمسه بلا اذن المتولى اول عرصه اوزرينه كندى مالى اولمق اوزره بنا انشا ايلسه نظر اولنور

اكر اول بنانك قابى عرصه‌يه مضر دكلسه قالع ايتديريلور واكر مضر ايسه اول بنانك مبنياً و مقلوعاً قيمتلرينك اقلى طرف وقفدن بانى‌يه ويريله‌رك بانينك رضاسيله وقف ايچون اشترا اولنور

بو صورتده اول عرصه‌نك متوليسى مجرد اول عرصه‌نك بندنده متصرفى هر نه بنا ايدر ايسه وقفه تبرع اولمق شرطى مندرج اولمغله اول بنا وقفك مالى اولمش اولور ديه‌من

٢٦٩ (مسئله)

حين تفويضده معجله ناميله وقف ايچون مستأجردن آلنان اجاره اصل وقفدن معدود اولميوب غله وقفدن معدود اولور

بناءً عليه آلنان معجله بر موجب شرط واقف مصارف وقفه صرف اولنور

باب سابع

اجارهٔ واحده‌لو عقارات موقوفه حقنده‌در

٢٧٠ (مسئله)

اجارهٔ واحده‌لو عقارات موقوفه آى و سنه كبى بر وقت ايله

موقت اولەرق متولیسی طرفندن اجر مثلیلە طالبلرینە ایجار وحاصل اولان اجارات واقفك شرط وتعیین ایلدیکی مصارفە صرف اولنور

بو مقولە اجارهٔ واحدەلو عقارات موقوفەدە مستأجرك اول عقاردە مدت حیاتندە حق تصرفی اولمق وفاتندە اولادینە انتقال ایتمك كبی احكام جاری اولمیوب بالكە مدت اجارە ختام بولدقدە متولیٔ وقف اول عقاری آخرە ایجار ایدەبیلور

٢٧١ (مسئلە)

اجارهٔ واحدەلو مال وقفك مدت ایجاری حقندە واقف طرفندن بر شرط ذكر اولنمش ایسە اول شرطە اتباع اولنمق لازم كلور مثلا واقف وقف ایلدیکی عقاراتك سكز ویا بش سنە مدتلە ایجار اولنمسنی شرط ایلسە اولوجهلە ایجار اولنور

٢٧٢ (مسئلە)

واقف طرفندن مدت ایجارەدائر بركونە شرط ذكر اولنمدیغی تقدیردە ایجار اولنەجق مال وقف چفتلك واراضی مقولەسندن ایسە اوچ سنە وعقارات سائرەدن ایسە بر سنەدن زیادە مدتلە ایجار اولنەمز

فقط ذكر اولنان مدتلردن زیادە مدتلە ایجارندە وقفجە بر مصلحت ومنفعت متحقق اولدیغی حالدە رأی حاكملە مال وقفك مدت

مذكورەلردن زيادە مدتله ايجاری جائز اولەبيلور[*]
(١٦٥) مسئلەيە مراجعت اولنە

٢٧٣ (مسئلە)

بر وقفك متوليسی اول وقفك اجارۀ واحدەلو بر عقارينی مدت معلومە تمامنە دكين بر كيمسەيە ايجار وتسليم ايدوب بعدە مدت اجارە ختام بولمغلە متولی اول عقاری او كيمسە يدندن نزع ايدوب آخرە ايجار مراد ايتدكدە او كيمسە مجرد بن اول عقارك مقدما مستأجری بولنديغم جهتلە شمدی دخی انك استيجارينە آخردن احق واولايم بناء عليە آخرك ويرديكی اجرتی بن ويروب اول عقاری ينە بن استيجار ايدرم ديو متولی يە معارضە واول عقاری تسليمدن امتناع ايدەمز

٢٧٤ (مسئلە)

بر وقفك اجارۀ واحدەلو بر عقارينی متوليسی مقاطعە ايلە ايجار وتفويض ايدەمز ايتمش اولسە صحيح ومعتبر اولماز
فقط اجارۀ واحدەلو بر مسقففك ابنيەسی محترق ويا منهدم اولوب عرصۀ صرف قالدقدە وقفندە بنايە مساعد غلە موجود اولميوب اجرتە محسوباً بنا ايتمك اوزرە اجارۀ واحدە ايلە استيجارە دخی طالب بولنماسە او صورتدە متوليسی عرصۀ مذكورەيی مقاطعە ايلە ايجار وتفويض ايدەبيلور

[*] اجارۀ واحدەلو عقارات موقوفەنك اوچ سنەدن زيادە مدتلە ايجار اولنەميەجنی دستورك جلد ثالثندە مندرج فی ١٠ ربيع الاول سنە ٢٩١ تاريخلو ايجار عقار نظامنامەسنك يدنجی مادەسندە مصرح حدر

فقط رأی حاکم و اذن سلطانی ایله اولمق شرطدر

بناءً علیه متولی اول عرصه‌یی بلا رأی الحاکم و بلا اذن سلطانی خود بخود مقاطعه ایله ایجار و تفویض ایاسه صحیح و معتبر دکلدر

٢٧٥ (مسئله)

اجارهٔ واحده ایله ایجاری مشروط اولان بر وقف عقاری متولیسی خلاف شرط واقف اجارتین ایله ایجار ایده‌مز ایتمش اولسه صحیح و معتبر اولماز

فقط اجارهٔ واحده‌ایله ایجاری مشروط بر وقف مستغل خراب اولوبده وقفده تعمیره کافی غله موجود اولمیوب اجرته محسوباً تعمیر ایتمك اوزره اجارهٔ واحده ایله استیجارینه دخی طالب بولنماسه متولیسی رأی حاکم واذن سلطانی ایله اول مستغلی اجارتین ایله ایجار ایده بیلور (١٦٥) مسئله‌یه مراجعت اولنه

اما رأی حاکم و اذن سلطانی بولنمقسزین متولی خود بخود اجارتین ایله ایجار ایلسه صحیح و معتبر اولماز

متولی خود بخود اجارتین ایله ایجار ایدوب اولوجهله تصرفنی ناطق مستأجر یدینه بر سند ویرسه او سند معتبر و معمول به دکلدر [*]

[*] مساغ شرعی و ارادهٔ سنیه اولمقسزین اجارهٔ واحده‌لو وقف عقارك اجارتینه تحویلی هر کیمك مهر ورأیله وقوعبولور ایسه اوقاف خزینه‌سنجه قبول اولنمیوب متجاسرینك اوچ آیدن ایکی سنه‌یه قدر حبسی ویاخود آلتی آیدن اوچ سنه‌یه قدر نفیی ایله مجازات اولنه‌جغی فی ١٩ جمادی الآخر سنه ٢٨٠ تاریخلی اوقاف نظامنامه‌سنك اوتوزسکزنجی بندنده مصرحدر

اجارهٔ واحده‌لو اوقافه متعلق سائر احكام و مسائل ایجار وقف فصلنده بیان اولنور

باب ثامن

مقاطعه‌لو عقارات موقوفه‌نك احكامنه دائردر

٢٧٦ (مسئله)

مقاطعه‌لو عقارات موقوفه‌نك عرصه‌سی وقف اولوب اوزرنده اولان ابنیه ویااشجار ویا كروم متصرفنك ملكی اولور فقط بعض كره اول ابنیه ویااشجار ویا كروم مالكی طرفندن دیكر بر جهته وقف اولنه‌رق عرصه‌سی بر وقفدن و اوزرنده اولان ابنیه ویا اشجار ویا كروم دیكر وقفدن اولوب عرصه وقفی طرفنه ابنیه‌ویااشجارویا كروم‌وقفی طرفندن‌مقاطعه‌سی ویرلمك لازم كلور

٢٧٧ (مسئله)

مقاطعه‌لو عقارات موقوفه‌نك عرصه‌سی كندی اوزرنده بولنان ابنیه ویا اشجار ویا كرومه تابعدر

بناءً علیه اول ابنیه ویااشجارویا كروم هر كیمك ملكنه داخل اولور ایسه آنلره تبعاً عرصهٔ موقوفه دخی آنك عهدهٔ تصرفنه داخل اولمش اولور

مثلا بر كیمسه یری مقاطعه‌لو وقف وبناسی ملك اولان خانه‌سنك بناسنی ویاخود یری مقاطعه‌لو وقف واشجاری ملك اولان باغچه‌سنك اشجارینی ویاخود یری مقاطعه‌لو وقف و كرومی ملك اولان

باغنك كروني ديكر كمسنه‌يه بيع ايلسه ير دخي مشترينك تصرفنه داخل اولور

بناء عليه متولئ وقفك اذنيله اول يري آيروجه فراغه حاجت يوقدر

شو قدر واركه بايع حين بيعده يري كندي تصرفنده ابقا ايلديكني صراحةً بيان ايدرايسه اوصورتده ير مشترينك تصرفنه داخل اولمش اولماز

اما يالكز يري اذن متوليله ديكر كمسنه‌يه فراغ ايدوب اوزرنده اولان ملك ابنيه ويا اشجار ويا كرومك بيعنه تعرض ايتماسه مجرد يري فراغ ايتمكله اوزرنده اولان ابنيه واشجار وكرومي دخي مفروغ لهه بيع ايتمش اولماز

كذلك مقاطعه‌لو وقف ير اوزرنده بولنان ملك ابنيه و اشجار وكرومك مالكي وفات ايدوبده اول ابنيه واشجار و كروم متوفانك كرك اصحاب فرائضدن وكرك عصباتدن وكرك ذوي الارحامدن ورثه‌سنه موروث اولدقده اول ابنيه واشجار وكرومه تبعاً ير دخي مسئلهٔ ميراثلري نسبتنده ورثهٔ مذكوره‌نك تصرفلرينه بلا بدل مجاناً داخل اولمش اولور

٢٧٨ (مسئله)

بركيمسه مقاطعه‌لو وقف عرصه اوزرينه مبني ابنيه‌يه ويامغروس اشجار وكرومه مالك وعرصه‌يه بامقاطعه متصرف ايكن بلاولد وفات ايدوب ورثه‌سي اول ابنيه واشجار وكرومي ارثاً وعرصه‌يي دخي تبعاً بلابدل مجاناً ضبط ايتمك استدكارنده متولي

مجرد عرصه وقف اولغله اوزرنده اولان ابنیه واشجار وکروم دخی وقفه عائد اولمش اولور دیو ورثه‌یی ضبطدن منع ایده‌من «٢٧٧» مسئله‌یه مراجعت اولنه

٢٧٩ (مسئله)

برکیمسه مقاطعه ایله تصرفنده اولوب ملك ابنیه واشجار وکرومدن خالی اولان عرصه‌یی آخره فراغ ایتدکده فراغك صحتنده اذن متولی شرطدر

بناءً علیه بو صورتده بلا اذن المتولی فراغ ایتسه فراغ صحیح ومعتبر اولماز

کذلك برعقارك عرصه‌سنه وقف اوله‌رق مقاطعه ایله برکیمسه متصرف اولوب اوزرنده اولان ابنیه ویا اشجار ویا کروم دیکر کمسنه‌نك ملکی اولسه عرصه‌متصرفی اول عرصه‌یی فراغ ایتدکده اذن متولی لازمدر

کذلك مقاطعه‌لو برقف عرصه اوزرنده ملك ابنیه واشجار وکروم اولوب لکن متصرفی ابنیه واشجار وکرومی بیع ایتمیوب یالکز عرصه‌سنی فراغ ایلسه فراغك صحتنده اذن متولی شرطدر

٢٨٠ (مسئله)

یری مقاطعه‌لو وقف ومشتملاتی ملك اولان منزل ودکان وباغ وباغچه کبی عقارك ابنیه واشجار وکرومی آخره هبه اولنمق مراد اولندقده قبل الهبه یرلرینك با اذن متولی موهوب لهه فراغ اولنمسی هبه‌نك صحتنده شرطدر

بنـاءً عليه يرلرينـك اذن متوليله موهوب لهـه فراغي اجرا اولنمقسزين وقوعبولان هبه صحيـح اولمـاز شو قدر واركه موهوب له صغير بولنوبده واهب انك ولپسى ايسـه اوصورتده هبه نك صحتى يرك فراغنه محتاج دكلدر

٢٨١ (مسئله)

ابنيـه واشـجار وكرومى ملك ويرى مقـاطعه‌لو وقف اولان عقارك ابنيه واشـجار وكرومى مشـتركاً متصرفلرى بينلرنده تقسيم اولندقده آناره تبعاً يرى دخى تقسيم اولنمش اولور بناءً عليه بو تقسيمك صحتنده اذن متولينك لحوقى شرط دكلدر اما ملك ابنيه واشـجار وكرومدن خالى اولان مقاطعه‌لو وقف عرصه حصه‌داران بينلرنده تقسيم اولنسه اذن متولى شرطدر

٢٨٢ (مسئله)

مقاطعه‌لو وقف ير اوزرنده ابنيه ويا اشجار ويا وكرومدن اثر باقى اولدقچه اول يره ابنيه ويا اشجار وكروم صاحبى متصرف اولور

اما ابنيه ويا اشجار ويا كرومدن براثر قالميوب متصرفى مجدداً بنا احداث ويا اشجار وكروم غرس ايتميوب مقاطعهٔ قديمه‌سنى دخى وقفى طرفنه ويرماسه متوليسى مقاطعه‌يى فسخله اول يرى متصرفى يدندن نزع ايدوب آخره ايجـار وتفويض ايده‌بيلور اما متصرفى مقاطعهٔ قديمه‌سنى وقت وزمانيـله ادا ايدركن ابنيه ويا اشجار ويا كرومدن اثر قالماسه بيله متولى مقاطعه‌يى فسخله اول يرى متصرفى يدندن نزع ايده‌من

٢٨٣ (مسئله)

عرصه‌سی مقاطعه‌لو وقف وابنیه واشجار وکرومی ملك اولان عقارك قدیماً تخصیص اولنمش اولان مقاطعه‌سی وقت حاله نظراً عرصه‌نك اجر مثلندن دون ایسه مقاطعهٔ مذکوره اجر مثله معادل اوله‌جق صورتده ضم وتزیید ایدیلور [*]

٢٨٤ (مسئله)

مقاطعه‌لو وقف عرصه اوزرنده بولنان ابنیه واشجار وکروم منقولاتدن اولمغله انلر حقنده اموال منقوله معامله‌سی اجرا اولنور
بناءً علیه انلرده شفعه جریان ایتمزیدی انلر نه مشفوع ونه مشفوع به‌اوله بیلورلر

٢٨٥ (مسئله)

بر کیمسه ابنیه واشجار وکرومدن خالی اوقاف صحیحه‌دن بر عرصه‌یه مقاطعه ایله متصرف ایکن وفات ایتسه اول عرصه متوفانك یالکز اولاد ذکور واناثنه سویاً انتقال ایدر ورثهٔ سائره‌سنه انتقال ایتمز اما مقاطعه‌لو عرصه تخصیصات قبیلندن اولان اوقاف غیر صحیحه‌دن ایسه اوصورتده آنده اراضیٔ امیریه احکامی جریان ایده‌جکندن اراضیٔ امیریه مثللو سکز درجه ورثه‌یه انتقال ایدر

[*] مقاطعهٔ قدیمه‌نك حدلایقنه ابلاغی اشبو مسئلهٔ فقهیه مقتضاسندن اولمغله برابر مقاطعه‌لو اوقافك بیع وشرا وافراغ و انتقال وقوعنده مقاطعهٔ قدیمه‌نك حد لایقنه ابلاغی فی ٣ ذی‌القعده سنه ٩٥ تاریخلو توسیع انتقال قانوننامه‌سنك سکزنجی ماده‌سنده مصرحدر

٢٨٦ (مسئله)
قديماً اجارتينلو بولنان بر وقف محل كرك تبعـهٔ دولت عليه و كرك اجانب طرفندن خسـته خانه و مكتب كبي بر مؤسس عمومی اتخاذ قلندقده اول محل رای متولی و اذن سلطانی ايله مقاطعه‌يه ربط و تحويل اولنمق لازم كاور [*]

باب تاسع

توليته متعلق مسائل بياننده اولوب درت فصلی
جاويدر

فصل اول

نصب متولی‌يه دائردر

٢٨٧ (مسئله)
متولی عاقل وبالغ و امين وامور وقفی اداره‌يه مقتدر اولمق شرطدر

[*] بروجه محرر مؤسس عمومی اتخاذ قلنمش اولان اجارتينلو واقف محلده فراغ وانتقال ومحلوليت كبی معاملات وقفيه جريان ايتميه‌جكی جهتله بويوزدن وقفجه وقوعبوله‌جق ضايعاته مقابل اولمق اوزره اول محلك تحرير املاك دفترنده مقيد بولنان بدل تخمنی هرقاچ غروش ايسه هر بيك غروشده سنوی اون غروش حسابيله مقاطعه تخصيص ايدلك بيك ايكيوز طقسان طقوز سنه‌سی رمضاننك اون آلتنجی كونی تاريخنده با ارادهٔ سنيه اوقاف همايون خزينهٔ جليله‌سنجه اصول اتخاذ قلنمشدر
مثلا اللی بيك غروش بدل ايله مقيد بولنان محله بيكده اون غروش حسابيله سنوی بشيوز غروش مقاطعه تخصيص ايديلور

بناءعليه اوصاف مذكوره‌يي جامع اولميان كيمسه متولى نصب اولنه‌منز

٢٨٨ (مسئله)

برتوليتك مشروطلهى صغير بولنورايسه صغير بالغ وامورتوليتى اداره‌يه‌مقتدر اولنجيه‌دكين امورتوليتى اداره ايتمك اوزره‌طرف حاكمدن بر قائممقام نصب اولنور

مؤخراً صغيربالغ وامور توليتى اداره‌يه مقتدر اولدقده قائممقاملقدن صرف نظر اولنه‌رق امور توليتى كندوسى اداره ايدر

٢٨٩ (مسئله)

متولينك ذكوردن اولمسى شرط دكلدر

بناءعليه انانادن دخى متولى اوله‌بيلور

٢٩٠ (مسئله)

شخص واحدك متعدد وقفلره متولى اولمسى جائز اولديغى كبى متعدد شخصلرك وقف واحده متولى اوللرى دخى جائزدر

٢٩١ (مسئله)

كندى عهده‌سنه توليت توجيهنى طالب اولان كيمسه‌يه توليت توجيه اولنماز

مكر طالب اولان كيمسه توليتك مشروط لهى اولمش اوله اوصورتده توجيه اولنور

٢٩٢ (مسئله)

بر وقفك متوليسنك عزل ويا وفاتى وقوعنده اموروقف معطل قالمامق اوزره درحال طرف حاكمدن برمتولى نصبى لازم ومهم

ايكن حاكم متولیٔ سابقك حسابی كورلمدكجه او وقفه متولی
نصب ایتمهم دیو متولی نصبندن امتناع ایده مز

٢٩٣ (مسئله)

تولیتی كمسنه یه مشروط اولمیان بر وقفه واقفك كندوسی متولی
اولوب امور وقفی رؤیت ایدر
واقف وفات ایتدكده او وقفه متولی اولمق بأی حال توجیه
حاكمه متوقفدر
بناءعلیه تولیتی مشروطه اولمیان بر وقفه واقفك اولاد واهل
بیتندن اولانلر بیله بلاتوجیه الحاكم خود بخود متولی اوله مزلر
فقط بر وجه محرر بر كمسنه یه مشروطه اولمیان تولیت منحل
اولدقده اوتولیتی واقفك اولاد واهل بیتندن اولانلره توجیه
ایتمك اجانبدن اولانلره توجیه ایتمكدن اولادر
بناءً علیه واقفك اولاد واهل بیتندن تولیته اهل ومستحق بر
كیمسه موجود ایكن حاكم اول تولیتی اجنبی یه توجیه ایده مز
ایتمش اولسه تولیت اجنبیدن رفع اولنه رق واقفك اولاد واهل
بیتندن اولان كیمسه یه توجیه اولنور
اما واقف طرفندن اجنبی یه شرط ایدلمش اولان بر تولیتی مشروط
لهندن منع ایله واقفك اولاد واهل بیتندن اولان كیمسه یه توجیه
ایتمك جائز ومشروع دكلدر
(١٦٥) مسئله یه مراجعت اولنه

٢٩٤ (مسئله)

مجرد تسجیل ایچون واقف طرفندن نصب اولنمش اولان متولینك

توليتي تسجيلك ختاميله منتهي اولور

بناء عليه او متولينك بعد التسجيل امور توليته مداخله يه صلاحيتي يوقدر

مثلا بركيمسه بعض اموالني مسجلاً وقف وبرمدت امور وقفي رؤيت ايتدكدنصكره وفات ايدوب توليتي كمسنه يه شرط ايتمامكله حاكم اول وقفه بريني متولي نصب ايتدكده مقدما واقف طرفندن لاجل التسجيل متولي نصب اولنمش اولان كيمسه مجرد واقف بني لاجل التسجيل متولي نصب ايتمش اولمغله اول وقفه بن متولي اولمش اولورم ديو حاكمك منصوبي اولان متولي يه معارضه ايده مز

٢٩٥ (مسئله)

بركيمسه بر وقف احداث ايدوب اكا بركمسنه يي متولي نصب ايتدكدنصكره ديكر بر وقف دخي احداث ايدوب اكا متولي تعيين ايتماسه اوكمسنه مجرد وقف اوله متولي نصب اولنمش اولمغله وقف ثاني يه دخي متولي اولمش اولماز

بلكه وقف ثانينك توليتي حقنده مسئلهٔ آنفه ده بيان اولنديغي وجهله معامله اولنور

٢٩٦ (مسئله)

بركيمسه احداث ايتمش اولديغي وقفه متولي تعيين ايتميوب فقط اجرا ايتمش اولديغي بعض وصاياسنك تنفيذينه بر كيمسه يي وصي نصب ايدوب وصيتدن رجوع ايتمكسزين وفات ايلسه اوكيمسه انك وقفنه دخي متولي اولمش اولور

٢٩٧ (مسئله)

خلاف واقع افاده وانهایه بناء وقوع بولان تولیت توجیهی
برات ایتدیرلسه بیله صحیح ومعتبر دکلدر

مثلا بر تولیتک مشروط لهی اولان اولاد واقف موجود
وبرحیات ایکن اولاد واقفك انقراضندن صکره تولیتك
مشروط لهی اولان کیمسه اولاد واقف منقرض اولدیلر دیو
خلاف واقع حاکمه اخبار وانها ایتدیروبده حاکم دخی تولیتی
او کیمسه‌یه توجیه ایلسه توجیه صحیح ومعتبر دکلدر

کذلك بر وقفك متولیسی موجود وبرحیات ایکن تولیت منحلدر
دیو بر کیمسه خلاف واقع حاکمه اخبار وانها واول تولیتی
کندویه توجیه ایتدیرسه توجیه صحیح ومعتبر دکلدر

٢٩٨ (مسئله)

تولیتی واقفك مطلقا اولادینك ارشدینه مشروطه اولان وقفك
تولیتنه واقفك کرك ذکور کرك اناث اولادیندن قنغیسی اکزیاده
رشید ایسه اول کیمسه مستحق ومشروط له اولور

اولاد واقفدن برقاچ کشی یکدیکرندن ارشد اولدیغنی ادعا ایدرك
هر بری تولیتك کندوسنه توجیهنی طلب ایلسه انلردن قنغیسنك
ارشدیتی بالبینه ثابت اولور ایسه تولیت اکا توجیه اولنور

اولاد واقفدن برقاچ کشینك ارشدیتده بر برینه مساوی اولدیغی
ثابت اولور ایسه تولیت انلرك جمله‌سنه مساوات اوزره توجیه
اولنور

مجرد ذکوردن بولنمق سبب ترجیح اوله‌مز

٢٩٩ (مسئله)

توليتى واقفك اكبر اولادينه مشروطه اولان وقفك توليتى منحل اولدقده اولاددن ايكى كيمسه سناً اكبريتده مساوى اولسه لر انلردن قنغيسى امور وقفه اعلم ايسه توليت اكا توجيه اولنور امور وقفه اعلميتده دخى مساوى ايسه لر توليت ايكيسنه دخى مساوات اوزره توجيه اولنور

٣٠٠ (مسئله)

بر وقفك نظارتنى ايله توليتى برشخصك عهده سنده جمع ايدلمك جائز ومشروع دكلدر

بناءعليه بر وقفك متوليسى اول وقفك نظارتنى وياخود بروقفك ناظرى اول وقفك توليتنى دخى كندى عهده سنده توجيه وبرات ايتديرسه بيله توليت ونظارتدن برى رفع اولنه رق مستحقنه توجيه اولنور

٣٠١ (مسئله)

بروقف منحل اولان توليتنك مشروطلهى بلامزاحم تعين ايدر ايسه مشروط له بلا توجيه الحاكم اول وقفه متولى اولمش اولور

مثلا درسعادتده واقع بر وقفك توليتى فتوى امانتنه مشروطه اولسه امين الفتوى بولنان ذات بلا توجيه الحاكم اول وقفه متولى اولوب امور وقفى رؤيت ايدر

كذلك توليتى واقفك اكبر اولادينه مشروطه اولان بر وقفك توليتى منحل اولدقده واقفك اولادندن بركيمسه سناً ديكرلرندن

اكبر بولنمسه اوكيمسه بلا توجيه الحاكم اول وقفه متولى اولمش اولور

اما توليتك مشروطلهى بلامزاحم تعين ايتمديكى تقديرجه متولى اولمق توجيه وحكم حاكمه محتاجدر

مثلا توليتى واقفك ارشداولادينه مشروطه اولان وقفك توليتى منحل اولدقده واقفك اولادندن برقاچ كشيلر ارشديت ادعاسنده اولسه لر انلردن برينك سائرلرندن ارشد اولديغى برنهج شرعى بعدالثبوت طرف حاكمدن ارشديتله حكم اولنه رق توليت اكا توجيه اولنمدقجه او متولى اولهماز

٣٠٢ (مسئله)

نظارت لفظنك توليت معناسنده استعمالى متعارف اولان بلده اهاليسندن برواقف وقفنه يالكز ناظرتعيين ايلسه اوناظرمتولى اولمش اولور

ديكر متولى نصبنه حاجت يوقدر

فصل ثانى

قائممقام متولى نصبنه وتوليتك قصر يدينه دائردر

٣٠٣ (مسئله)

احتياج مس ايتمدكجه متوليسى اولان وقفه حاكم قائممقام نصب ايدەمز

ايتمش اولسه صحيح ومعتبر اولماز

يعنی نصب اولنان قائممقامك وقف حقنده اولان تصرفاتی نافذ ومعتبر دكلدر

اما احتياج مس ايدرايسه اوصورتده طرف حاكمدن قائممقام نصبی جائزدر

مثلا لدالتحری بروقفك متوليسی بولنه‌مز ايسه وياخود متولی امور وقفی رؤيت ايچون يرينه‌وكيل براقمقسزين مدت سفربعيده آخر دياره عزيمت ايدوب غيبوبت ايتسه وياخود مشروطيت اوزره متولی اولان كيمسه صغيربولنسه اوصورتلرده امور وقف معطل قالمامق ايچون حاكم لاجل المصلحه موقتاً قائممقام متولی نصب ايدر

كذلك بروقفك متوليسی موجوداولوب فقط اووقفه دائر تحدث ايدن برمحاكمه ويامعامله‌ده قائممقام متولی نصبی اقتضا ايدرايسه اوصورتده دخی حاكم طرفندن نصب اولنور

مثلا بربرينه متصل وهربری آيروآيرو وقفلردن اولان ايكی باب عقاردن برينك بالاجارتين متصرفی ديكرينك بالاجارتين متصرفی عليهنه تجاوز دعواسی ايدوبده اول وقفلردن ايكيسنك دخی متوليسی شخص واحد اولسه لاجل المحاكمه اول وقفلردن برينه حاكم طرفندن متولی نصب اولنور

كذلك بروقفك مشروط توليتی منحل اولوب مشروط لهی تعين ايتمديكی وكمسنه‌يه دخی توجيهی اجرا اولنمديغی حالده برقاچ كيمسه‌لردن هربری اول توليتك مشروط لهی اولديغنی ادعا ايتسه آنلره خصم اولمق ايچون ختام محاكمه‌يه دكين حاكم برقائممقام متولی

نصب ایدوب انك مواجهه‌سنده مدعیلرك دعوالرینی استماع وحکم ایدر

کذا بر وقفك متولیسی خیانتله اتهام اولنسه اول خصوصدن طولایی متولی علیهنه اقامهٔ دعوی ایتمك ایچون طرف حاکمدن قائممقام نصب اولنور

کذلك بر کمسه بر وقفدن اجارتینلو برعقاره متصرف ایکن اول وقفه متولی اولوب بعده اول عقاری آخره فراغ ایتمك ویاخود برمتولی کندی وقفندن آخر کیمسه‌نك بالاجارتین تصرفنده اولان عقاری بدل مقابله‌سنده اول کمسنه‌دن تفرغ ایتمك مراد ایتسه فراغه اذن اعطاسی ایچون قائممقام نصب اولنه‌بیلور

کذا بر وقف نقودك متولیسی اول وقفدن اقچه استدانه ایتمك استدکده حاکمه مراجعت ایدوب حاکم دخی متولی‌یه ادانه ایچون اول وقفه موقتاً برقائممقام نصب ایدر

(مسئله) ٣٠٤

بر وقفك متولیسی مستقیم الحال اولوب فقط امور وقفی اداره‌دن عجزی تحقق ایتسه امور وقفده اکا معاونت ایتمك اوزره حاکم برقائممقام نصب ایده‌بیلور

(مسئله) ٣٠٥

بالاده مذکور مسائلده قائممقام متولی نصبنده حاکمك طرف سلطانیدن قائممقام نصبنه مأذون اولمسی شرطدر

بناءً علیه طرف سلطاندن قائممقام متولی نصبنه مأذون اولمیان

حاكم قائممقام متولی نصب ایده‌من ایتمش اولسه صحیح ومعتبر دکلدر [*]

٣٠٦ (مسئله)

مشروطیت اوزره بر وقفه متولی اولان کیمسه تولیتدن زمان تصرفنی آخره فراغ وقصر ید ایده‌بیلور

فقط بوفراغ بر عقد لازم اولمیوب بلکه متولی امور تولیتی اداره‌یه طرفندن آخری توکیل ایتمش دیمك اولدیغندن فارغ نه‌وقت دیله‌رسه اوفراغدن رجوع ایده‌بیلور

فارغ وفات ایتدکده وکالت معناسنه اولان بوفراغ باطل اولوب تولیت مشروط لهنه عائد اولور

مفروغ لهك امور وقفده تصرفه صلاحیتی قالماز

مشروط له معین اولان سائر جهات دخی اشبو حکملرده تولیت کبیدر

٣٠٧ (مسئله)

کمسنه‌یه مشروطه اولمیان برتولیته متصرف اولان کیمسه اول

[*] درسعادت وبلاد ثلاثه‌ده واقع مسقفات ومستغلات موقوفه ایچون قائممقام متولی نصبی من‌القدیم اوقاف همایون مفتشلکی مقامنه مخصوص اولوب فقط بیك ایکیوز طقسان طقوز تاریخنده شورای دولت داخلیه دائره‌سنك قراری وانجمن مخصوص وکلانك تنسیبی موجبنجه بالمشروطه متولیسی موجود ویا معلوم اولمیان ویاخود آخر دیارده غائب بولنان اوقاف ملحقه مسقفات ومستغلاتنك سندات اداره‌سنده فراغ وانتقالی وقوعبولدقده اذن اعطاسیله فراغ وانتقال معامله‌سنك تصحیحی ضمننده لاجل المصلحه اوقاف مذکوره ایچون موقتاً قائممقام متولی نصبنه ادارهٔ مذکوره امور شرعیه‌سی مأموریتنه بارادهٔ سنیه مأذونیت ویرلمشدر .

تولیتی حضور حاکمده آخره فراغ وقصر ید ایدوبده حاکم
دخی تحقق ایدن اهلیتنه بناء تولیتی مفروغ لهه تقریر وتوجیه
ایلمسه ارتق فارغك اول فراغدن رجوعه صلاحیتی قالماز

فصل ثالث

متولینك محاسبه‌سنه متعلق مسائل بیاننده‌در

٣٠٨ (مسئله)

بر وقفك متولیسی موجود ایكن حاكم او وقفك تصرفاتنه
مداخله ایده‌من

فقط حكامك اوقاف حقنده تفتیش ونظارت اجرا ایتمك
صلاحیتلری واردر

شویله‌كه بر وقفك متولیسنك او وقف حقنده خیانت وسوء
استعمالی بعض امارات ایله حس اولندیغی تقدیرجه حاكم درحال
متولینك وقفه دائر اولان معاملاتنی تفتیش ومحاسبه‌سنی رؤیت
وتدقیق ایدر

لدی التدقیق متولینك وقف حقنده عزلنی موجب خیانت وسوء
استعمالی تحقق ایتدیكی حالده اومتولی واقفك كندوسی اولسه
بیله حاكم انی تولیتدن عزل واخراج ایدر

٣٠٩ (مسئله)

حاكم لدی الاقتضا متولینك محاسبه‌سنی رؤیت مراد ایتدكده
متولی محاسبه‌دن امتناع ایده‌من

امتناع ايدر ايسه محاسبه‌سنی ویرمك اوزره كندویه جبر اولنور

(مسئله) ٣١٠

بر وقفك متولیسنك بر قاچ سنه‌لك حسابی كوریلوب حسابده اصلا شبهه محلی یوغیكن تكرار اومدتك حسابی كوریله‌مز اما حسابده شبهه واقع اولور ایسه دفع شبهه ضمننده متولی استجواب وایجابی تقدیرنده تكرار حسابی رؤیت ایدیلور

(مسئله) ٣١١

بر وقفك متولیسی كندی زمان تولیتنك حسابنی ویرر ایكن حاكم بوكا قانع اولمیوب سلفك اولان متولینك حسابنی دخی سندن استرم دیه‌مز

متولیٔ سابق برحیات ایسه وقفك محاسبه‌سی كندوسیله وفات ایتمش ایسه ورثه‌سیله كورلمك لازم كلور یوقسه سلفك حسابندن خلفی مسئول دكلدر

(مسئله) ٣١٢

متولینك حسابی خدمهٔ وقف رأییله كورلمك واقف طرفندن شرط ایدلمشیكن حاكم خدمه‌نك رأینه مراجعت ایتمكسزین خود بخود متولینك حسابنی رؤیت ایده‌مز

ایتمش اولسه معتبر اولمیوب تكرار خدمه‌نك رأییله متولینك حسابی تدقیق اولنور

فصل رابع

متولينك عزلنی موجب اولوب اولميان اسباب حقنده‌در

٣١٣ (مسئله)

اصول مشروعه‌سنه توفيقاً نصب ايدلمش اولان متولی‌یه بلا جنحه نصب ايدن حاكم بيله عزل ايده‌من عزل ايتمش اولسه متولی منعزل اولماز

اما متولينك وقف حقنده خيانتی كندی مواجهه‌سنده بر نهج شرعی تبين ايتديكی حالده او متولی واقفك كندوسی اولسه بيله انك توليتدن عزلی واجبدر

٣١٤ (مسئله)

وقفه متعلق بر تصرف كه‌انك حقنده مساغ شرعی اولميه متولينك قصداً اول تصرفی اجرا ايلمسی وقفه خيانتدر

مثلا متولی وقفك عقارينی عن علم ومن غير ضرورة اجر مثلندن نقصان فاحشله ايجار ايلمك وياخود وقفك عقارينی كندی ملكی اولمق اوزره آخره بيع ايتمك وياخود وقفك غله‌سنی خلاف شرط واقف كندی امورينه صرفله استهلاك ايلمك وقفه خيانتدر

٣١٥ (مسئله)

متولينك وقف حقنده ملكيت دعوی ايتمسی خيانت عداولنور شويله كه بر وقفك متوليسی اول وقفدن اولمق اوزره تصرف اولنان بر عقار ايچون ملكمدر ديو دعوی ايدوبده مدعاسنی

اثبات ایده‌مامسه اول وقفك تولیتندن عزل ایدیلور
اما مدعاسنی اثبات ایدر ایسه اوصورتده تولیتدن عزل ایدلمز

٣١٦ (مسئله)

متولینك وقفی انکاری خیانت عد اولنور
شویله که بر وقفك متولیسی یدنده اولان بر عقار ایچون اول وقفك مالیدر دیو دعوی اولندقده متولی اول عقار کندی ملکی اولدیغنی بیان ایدرك مال وقف اولدیغنی انکار ایتمکله اول عقارك مال وقف اولدیغی برنهج شرعی ثابت اولوب حکم اولنسه او متولی تولیتدن عزل ایدیلور
اما ثابت اولمدیغی تقدیرجه تولیتدن عزل ایدلمز

٣١٧ (مسئله)

خیانت تجزی قبول ایتمز
بناءعلیه متعدد وقفلره متولی اولان برکیمسه‌نك اول وقفلردن بریسی حقنده خیانتی بر نهج شرعی ثابت اولسه جمله‌سنك تولیتندن عزل واخراج اولنور
یوقسه قنغی وقف حقنده خیانتی ثابت اولمش ایسه انك تولیتندن عزل ایدیلوبده دیکر وقفلرك تولیتلرنده ابقا ایدیله‌مز

٣١٨ (مسئله)

خیانت وتقصیر ایله متولی منعزل اولماز
بلکه عزله مستحق اولور
بناءعلیه بر متولی وقف حقنده خیانت وتقصیر ایدوب فقط طرف حاکمدن عزل اولنمقسزین بر مدت امور وقفی اداره

ورؤيت ايده‌رك اول مدتده وقف حقنده بعض تصرفات مشروعه‌سی وقوعبولسه اوتصرفات نافذ ومعتبردر ٠
اما بعدالعزل وقوعبولان تصرفاتی اصلا نافذ ومعتبر دكلدر

۳۱۹ (مسئله)

شكايت مجرده متولينك عزلنی موجب دكلدر
شويله‌كه بر وقفك خدمه ومرتزقه‌سی متوليدن حاكمه شكايت ايدوب لكن شكايت واقعه‌لرنده متولينك عزلنی موجب اولور بر سبب مشروع بيان ايده‌ماسه‌لر وياخود بيان ايدوبده اثباته مقتدراوله‌ماسه‌لر حاكم بوشكايت مجرده‌يی سبب طوتارق متولی‌يی عزل ايده‌مز

۳۲۰ (مسئله)

متولينك فسق وسفاهته انهماكی توليتدن عزله استحقاقنی موجبدر
بناءعليه فسق وسفاهته منهمك اولان متولينك وقف حقنده بر كونه خيانتی تبين ايتماسه‌بيله حاكم انی عزل وتوليتدن اخراج ايده‌بيلور [*]

۳۲۱ (مسئله)

امور وقفده متولينك اهمال وتكاسلی عزله استحقاقنی موجبدر

۳۲۲ (مسئله)

متولی‌يه جنون عارض اولوبده بر سنه‌دن زياده ممتد اولسه توليتدن منعزل اولور
بو صورتده بعدالانعزال كندويه صحو وافاقت كلسه نظراولنور

[*] چونكه فسق وسفاهته منهمك اولان متولينك اموال وقفی طريق سفاهته صرفله اتلاف ايتمسی اغلب احتمالاتدندر

اكر مشروطيت اوزره متولی ایدی ایسه کندوسنه حق تولیت عودت ایدر والا عودت ایتمز

٣٢٣ (مسئله)

متولی‌یه عمی طاری اولسه تولیتدن منعزل اولماز

٣٢٤ (مسئله)

متولی کندو کندوبی تولیتدن عزل ایده بیلور

فقط عزلنی حاکم ویا واقفه بیلدیرمدکجه تولیتدن منعزل اولماز بناءً علیه کندوسنك عزلی حاکم ویاواقفك معلومی اولنجیه دکین تولیت عهده‌سنده قالوب کالاول تصرفاتی نافذ و معتبردر

٣٢٥ (مسئله)

بر متولی فسق وسفاهته انهما کنه ویاخود وقف حقنده خیانته مبنی تولیتدن عزل واخراج ایدلدکدنصکره آره‌دن برخیلی زمان مرور ایدرك اصلاح نفس ایلدیکی تحقق ایتمدکجه کندویه تولیت توجیهی جائز دکلدر

اما اصلاح نفس ایلدیکی تحقق ایدر ایسه اوحالده کندوسنه تولیت توجیه اولنه بیلور

باب عاشر

متولینك انواع تصرفاتنه دائر اولوب یدی فصلی مشتملدر

فصل اول

متولینك موجب ضمان اولوب اولمیان افعالنه دائردر

٣٢٦ (مسئله)

متولی کندی صلاحیت ومأذونیتی داخلنده اولان اموری خود بخود رؤیت ایدر

اما كندى صلاحيت ومأذونيتى داخلنده اولميوب صحتى شرعاً رأى حاكمه متوقف اولان امورده حاكمه مراجعت ايدر اومقوله امورده حاكمه مراجعت ايتمكسزين كندو كندويه تصرف ايلسه تصرفى صحيح ومعتبر دكلدر

(٢٥٧) مسئله يه مراجعت اولنه

٣٢٧ (مسئله)

ايكى متوليسى اولان بر وقفك متوليلرندن برى ديكرك رأيى اولمقسزين اول وقفك امورنده منفرداً تصرف ايده من

تصرف ايدوبده ديكرى اوتصرفى مجيز اولميوب ردايتسه او تصرف باطل اولور

متولى ايكيدن زياده اولديغى تقديرجه دخى حكم بومنوال اوزره در

٣٢٨ (مسئله)

هم ناظر وهم متوليسى بولنان وقفده ناظرك رأيى اولمدقجه متولى امور وقفده تصرف ايده من

تصرف ايتمش اولسه تصرفى نافذ دكلدر

٣٢٩ (مسئله)

أمور وقفى رؤيت ايتمك اوزره متولينك لدى الحاجه آخرى توكيل ايتمسى جائزدر

بناء عليه متولينك امور وقفى رؤيته آخرى توكيل ايتمسندن

طولايى وقفه بر ضرر ترتب ايتسه متولى او ضررى ضامن اولماز

چونكه جواز شرعى ضمانه منافيدر

مثلا بر وقفك متوليسى اول وقفك ذمم ناسده اولان الاجغنى مديونلردن تحصيل ايتمك اوزره امينى اولان كيمسه‌يى وكيل ايدوبده اوكيمسه‌دخى وقفك الاجغنى مديونلردن تحصيل ايدوب كندى امورينه صرفله استهلاك ايلسه متولى‌يه ضمان لازم كلمز شوقدر واركه متولى امينى اولميان بر كيمسه مال وقفى ايداع وتسليم ايدوبده اوكيمسه دخى اول مالى استهلاك ايلسه متولى‌يه ضمان لازم كلور

٣٣٠ (مسئله)

بر وقفك متوليسى اول وقفك ماليله اول وقفه ايراد اولمق اوزره اراضئ اميريه ويا موقوفه‌دن بر ير وياخود اجارتينلو وقف بر عقار تفويض ايده‌مز

ايتمش اولسه بدل اوله‌رق ويرمش اولديغى مال وقف كندويه تضمين ايتديريلوب عزله مستحق اولور

(٣١٤) مسئله‌يه مراجعت اولنه

٣٣١ (مسئله)

مساغ شرعى اولمديغى حالده متولى شرط واقفه مخالفت ايدوبده اندن طولايى وقفه بر ضرر ترتب ايتسه او ضررى متولينك ضامن اولمسى لازم كلور

مثلا رهن ويا كفيل ايله استرباحى مشروط اولان نقود موقوفه‌يى

متوليسى خلاف شرط واقف بلا كفيل وبلا رهن آخره ادانه ايدوبده بعده مديون مفلس اولمغله نقود مذكوره نك تحصيلى قابل اولماسه ادانه ايتمش اولان متولى يه ضمان لازم كلور

كذلك كفيل ملى يعنى اصحاب ثروتدن اولان كفيل ايله استرباحى مشروط اولان نقود موقوفه يى متوليسى خلاف شرط واقف كفيل غير ملى ايله آخره ادانه ايدوبده مؤخراً نقود مذكوره نك اصيل ويا كفيلدن تحصيلى قابل اولماسه متولى يه ضمان لازم كلور

فقط حين ادانه ده كفيل ملى اولوبده مؤخراً كندوسنه عسار طارى اولمش ايسه اوصورتده متولى يه ضمان لازم كلمز

كذا رهن قوى ايله استرباحى مشروط اولان نقود موقوفه يى متوليسى ادانه ايتدكده قيمتى نقود مذكوره دن ناقص بعض امتعه رهن آلوب بعده مديون دينى ادا ايتمكسزين وفات ايدوب رهن مذكوردن بشقه مالى اولمامغله رهن بيع اولندقده ثمنى دينه وفا ايتماسه باقى قالان دينى متولينك تضمين ايتمسى لازم كلور اما وقت ادانه ده رهنك قيمتى دينه مساوى اولوبده مؤخراً رهنك سعر وقيمتنه نقصان طارى اولسه اوصورتده متولى يه ضمان لازم كلمز

كذا محكمه معرفتيله ادانه اولنوب حجته ربط اولنمسى مشروط اولان نقود موقوفه يى متوليسى خلاف شرط واقف محكمه يه مراجعت ايتمكسزين ادانه ايدوب بعده مديون دينى انكار

ایتدکده دین اثبات اولنه‌میوب مدیون یمین ایتمکله نقود موقوفه ضایع اولسه متولی‌یه ضمان لازم کلور

کذلك بزازستان کبی محفوظ ومستحکم بر محلده حفظ اولنمسی مشروط اولان نقود موقوفه‌یی متولی کندی خانه‌سنده حفظ ایدوبده نقود موقوفه اورادن سرقت اولنسه متولی‌یه ضمان لازم کلور

٣٣٢ (مسئله)

متولینك خلاف شرط واقف وقوعبولان مصروفاتی قبول اولنماز

مثلا مستغلاتی اوقاف صحیحه‌دن اولان بر وقفك غله‌سندن بعض کیمسه‌لر خلاف شرط واقف اوله‌رق وظیفه احداث وبرات ایتدیروبده متولی مجرد اول براته بناءً وظیفهٔ محدثه‌یه غله وقفدن اقچه صرف ایلسه مصروفی قبول اولنمیوب ویردیکی اقچه‌یی تضمین ایتمسی لازم کلور

٣٣٣ (مسئله)

متولینك قدر معروف اوزرینه زائد اولان مصروفاتی قبول اولنماز

فصل ثانی

متولینك صلح وابراسنه دائردر

٣٣٤ (مسئله)

مال وقفی دعواده متولینك اقامهٔ بینه‌دن عجزی ومدعی علیهك

دخی يمين ايده‌جكی متحقق اولسه‌ وقف حقنده‌ صلحه‌ مساغ واردر
مثلا بر وقفك متوليسی ديكر كمسنه‌نك يدنده اولان برعقاری
اول وقفك ماليدر ديو اول كمسنه‌نك انكارينه مقارن دعوی
ايدوب لكن بينه‌يه ظفرياب اوله‌ميوب مدعی عليه‌ك دخی
يمين ايده‌جكی متحقق اولسه‌ متولی اول دعوادن از وچوق
بر مال اوزرينه مدعی عليه ايله صلح اولسه صلح صحيح اولور
بر وجه محرر صلحك وقوعندنصكره ارتق مدعی عليهه يمين
تكليفنه متولينك صلاحيتی قالماز
شوقدر واركه متولی بعدالصلح مدعاسنه موافق بينه‌يه ظفرياب
اولوبده اقامه ايدر ايسه او صورتده صلح منتقض اولور

٣٣٥ (مسئله)

وقفك عليهنه وقوعبولان مال دعواسنده مدعينك بينه‌سی
اولوبده وقف عليهنه حكم اولنه‌جغی متحقق اولسه متولی مال
وقفدن بر مقدار بدل اعطا ايدرك مدعی ايله صلح اولسه‌ صلح
صحيح اولور

٣٣٦ (مسئله)

بر وقفه مديون اولان كيمسه ايله اول وقفك متوليسی دينك
بر مقداری اوزرينه صلح اولوب ماعداسندن مديونك ذمتنی
ابرا ايلسه نظر اولنور
اكر اول دين اومتولينك عقديله حاصل اولمش ايسه صلح
وابرا صحيح اولور

فقط بدل صلحدن ماعداسنى متولينك وقف ايچون ضامن اولمسى لازم كلور

واكر دين مذكور اومتولينك عقدايله حاصل اولمش دكل ايسه او صورتده صلح وابرا صحيح اولماز

بناءً عليه صورت مشروحهده صلح وابرانك وقوعندنصكره متولى دينى تماماً مديندن آخذ واستيفا ايدر

صلحك عدم صحتى مديون دينى مقرر اولديغى وياخود منكر اولوبده متولينك بينهسى اولديغى تقديردهدر

اما اقرار وبينهنك فقدانى حالنده صلحك حكمى مسئلهٔ سابقهده بيان اولنمشدر

فصل ثالث

يد متوليده اولان اموال وقفه ومتولينك يمينيله مصدق اولوب اولمديغى مواده دائردر

٣٣٧ (مسئله)

متولينك يدى يد امانتدر يوقسه يد ضمان دكلدر

بناءً عليه متولى يدنده اولان مال وقف كندوسنك تعدى وتقصيرى اولميهرق تلف وضايع اولسه كندويه ضمان لازم كلمز

٣٣٨ (مسئله)

بر وقف نقودك متوليسى وفات ايتدكده حال حياتنده حسب

التولیه اصل مال اولەرق قبض ایتمش اولدیغی نقود موقوفه عیناً ترکەسندە بولندیغی حالدە متولیٔ لاحقه دور وتسلیم اولنور نقود مذکوره ترکەسندە ظهور ایتدیکی تقدیرجه نظر اولنور اگر متولیٔ متوفی حال حیاتندە بن اول نقود ایله وقفه فلان عقاری اشترا ایتدم ویاخود اونقودی فلانه ادانه ایتدم ویاخود اونقود تعدیسز یدمدە ضایع اولدی دیمك کبی برصورتله نقود مذکورەنك حالنی بیان وتقریر ایلدیکی تعین ایدر ایسه ترکه‌سندن ضمان لازم کلمز

واگر نقود مذکورەنك حالنی بیان وتقریر ایتمکسزین مجهلاً وفات ایتمش ایسه اوصورتده ترکەسندن ضمان لازم کلور

اما متولینك حال حیاتندە مقبوضی اولان نقود وقفك اصل مالی اولمیوبدە ربح وغله ایسه مجهلاً وفات ایتسه بیله ترکه‌سندە ضمان لازم کلمز

٣٣٩ (مسئله)

بر وقفك متولیسی غلهٔ وقفی وقفك مصارفنه قدر معروف صرفندە یمینیله تصدیق اولنوب بینه‌یه محتاج اولماز

اما وقفه رجوع حقندە یمینیله تصدیق اولنمیوب کندوسندن بینه طلب اولنور

مثلا بروقفك متولیسی معزول اولوب یرینه دیکری متولی اولدقدە متولیٔ سابق زمان تولیتمدە وقفه رجوع شرطی ورأی حاکم ایله کندی مالمدن امور وقفه قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایتمشیدم مبلغ مزبوری غلهٔ وقفدن بکا ادا ایت دیو متولیٔ

لاحقدن دعوى ايلسه قوليله تصديق اولنميوب كندوسندن
بينه طلب اولنور

فصل رابع

بر وقفك مالنى ديكر وقفه صرف جائز اولوب اولمامسى حقنده‌در

٣٤٠ (مسئله)

ايكيسنك واقفى بر ذات اولسه بيله بر جهته مشروط اولان
وقفك وارداتى ديكر جهته مشروط اولان آخر وقفك مصارفنه
صرف اولنمق جائز ومشروع دكلدر
متولى صرف ايتمش اولسه مصروفى كندويه تضمين ايتديريلور
مثلا بر كيمسه ايكى مكتب بنا ووقف ايدوب هر برينه بشقه
بشقه عقار وقف ايلسه اومكتبلردن برينك عقارى غله‌سنده
ديكر مكتبك مصارفنه صرف اولنه‌ماز

٣٤١ (مسئله)

هم واقف وهم جهتلرى متحد اولان ايكى وقفدن برينك غله‌سنه
ضعف دارى اولسه ديكر وقفك فضلهٔ غله‌سندن انك مصارفنه
صرف ايتمك جائز ومشروعدر
مثلا بر كيمسه بر عقار وقف ايدوب غله‌سنى بنا ووقف ايتمش
اولديغى مكتبك مصارف تعميريه‌سنه شرط ايدوب ديكر بر
عقاردخى وقف ايدوب غله‌سنى اول مكتبك معلملرينك وظائفنه
شرط ايلسه بعد زمان معلملرك وظائفنه مشروط اولان عقارك

غله‌سنه ضعف طاری اولوب وظائفه کفایت ایتمسه مصارف
تعمیریه‌یه مشروط اولان عقارك فضلهٔ غله‌سندن وظائفه صرف
ایتمك جائزدر

٣٤٢ (مسئله)

خراب ومستغنی عنه اولان بر وقفك وارداتنی رأی حاکمله دیکر
وقفه صرف جائزدر
کرك واقفلر متحد اولسون وکرك اولمسون
نته‌کیم فصل آتیده بیان اولنور

فصل خامس

مستغنی عنه اولان مؤسسات خیریه‌یه دائردر

٣٤٣ (مسئله)

مؤسسات خیریه‌دن بر وقف خراب ومستغنی عنه اولدقده انك
وارداتی رأی حاکمله مکاناً اقرب وانك جنسندن اولوب
وارداتی قایل اولان دیکر بر وقفك مصارفنه صرف اولنمق
جائز مشروعدر
مثلا بر محلده بنا ووقف لازم ایله وقف اولنان برمکتب مرور
ازمنه ایله کلیاً خراب ومحلهٔ مزبوره اهالیسی دخی پریشان
اولمغله مکتب مزبور مستغنی عنه اولسه انك وارداتی رای
حاکمله اکا اك زیاده قریب اولوب وارداتی ضعیف اولان
دیکر بر وقف مکتبك مصارف لازمه‌سنه صرف اولنه‌بیلور

اما مستغنی عنه اولان وقفك وارداتی اوجنسدن اولمیان دیکر بر وقفه صرف ایتمك جائز دکلدر

مثلا خراب ومستغنی عنه اولان بر وقف خستەخانەنك واردانی مکتبه ویاخود خراب ومستغنی عنه اولان مکتبك وارداتی خستەخانەیه صرف ایتمك جائز ومشروع دکلدر

٣٤٤ (مسئله)

برقریەنك اهالیسی بالکلیه متفرق وپریشان اولوب اول قریەده اولان مسجد معطل ومستغنی عنه قالسه اول قریەنك قربنده اولان دیکر قریەنك مسجدی اولماسه قریۀ ثانیەنك اهالیسی قریۀ اولاده اولان مسجدی نقض وانقاضنی کندی قریەلرینه نقل ایدوب اوراده بر مسجد بنا ایدەبیلورلر

بوصورتده هدم اولنان مسجده مخصوص اولان واردات رأی حاکمله قریۀ ثانیەده بنا اولنان مسجدك مهماتنه صرف اولنور صورت مذکورەده واقفك ورثەسی مسجد هدم اولنمغله انك وارداتی بزه عائد اولور بناءً علیه غلۀ مزبورەیی نفسمز ایچون بز آلوب آخر قریەده بنا اولنان مسجده صرف ایتدیرمیز دیەمزلر

کذلك بر کیمسەنك وقفی اولان بر مسجد مهماتنه دیکر کمسنه برمقدار نقود وقف ایدوب بعدزمان قریه خلقی بالکلیه پریشان ومسجد دخی خراب ومعطل اولسه متولی نقود مذکورەنك ربحنی رأی حاکمله قریۀ مذکورەیه اقرب اولان آخر قریەدەکی وارداتی قلیل اولان مسجد شریفك مهماتنه صرف ایتمك

مراد ایتدکده نقود مذکوره‌یی وقف ایدن کیمسه‌نك ورثه‌سی مجرد موقوف علیه اولان مسجد خراب ومستغنی عنه اولمغله نقود مذکوره بزه موروث اولمش اولور دیو متولی‌یی منع ایده‌مزلر

فصل سادس

وقف ایچون استدانه‌نك جائز اولوب اولمامسنه دائر

٣٤٥ (مسئله)

استدانه استقراض ویاخود ویره‌سی‌یه مال اشتراسی ایله اولور

٣٤٦ (مسئله)

بر وقفك عقاری محتاج تعمیر اولوبده وقفده غله موجود اولماسه نظر اولنور

اگر واقف لدی الحاجه متولینك وقف ایچون استدانه ایتمسی حقنده بر شرط ذکر ایتمش ایسه متولی خود بخود استدانه ایدوب تعمیره صرف ایدر .

واگر واقف بویله برشرط ذکر ایتمامش ایسه اوصورتده وقف ایچون استدانه حاکمك رأینه متوقفدر

بناءً علیه بو صورتده متولی بلا رأی الحاکم وقف ایچون خود بخود استدانه ایده‌مز .

(٣٤٧ مسئله)

بر وقفك مستغلاتی تعميره محتاج اولوب لكن وقفده غله موجود اولميوب ربحسز استدانه دخی ممكن اولماسه متوليسی امر حاكمله علی وجه المعاملة الشرعيه ربحله اقچه استدانه ايدوب اول مستغلاتك تعميرينه قدر معروف صرف ايدر

بو صورتده متولی اصل دين وربحی ايله غله وقفه رجوع ايدر

(٣٤٨ مسئله)

متولی رأی حاكمله وقفك تعميراتنه وقفه رجوع شرطيله كندی مالندن قدر معروف اقچه صرف ايلسه مصروفنی غله وقفدن استيفا ايدر

استيفا ايتمكسزين وفات ايدرايسه ورثه‌سی متوفانك يرينه نصب اولنان متولی يدنده اولان غله وقفدن متوفانك مصروفنی بعد الثبوت استيفا ايدر

(٣٤٩ مسئله)

وقفك خدمه ومرتزقه‌سنك وظائفی ايچون استدانه جائزدكلدر. بناءً عليه متولی استدانه ايدوبده مرتزقه‌نك وظائفنه صرف ايلسه استدانه ايلديكی مبلغی داينه كندی مالندن ادا ايتمسی لازم كلور غله وقفه رجوع ايده‌مز

فقط وقفه رجوع شرطی و امر حاكم ايله متولی مرتزقه‌نك وظائفنه كندی مالندن اقچه صرف ايلسه مصروفيله وقفه رجوع ايده بيلور

فصل سابع

نقود موقوفه‌یه دائر بعض مسائل بیاننده‌در

(مسئله) ٣٥٠

بلا ربح محتاجینه اقراضی مشروط اولان نقود موقوفه‌یی متولیسی استرباح ایده‌مز

(مسئله) ٣٥١

استرباحی مشروط اولان نقود موقوفه‌یی متولیسی اقراض ایتدکده الزام ربح ایتماسه مستقرضدن ربح نامنه نسنه آله‌مز بوصورتده مستقرض ربح نامنه متولی‌یه بر مقدار اقچه ویرسه اول اقچه‌یی اصل دینه محسوب ایده‌بیلور

شوقدر وارکه مستقرض شو اقچه ربحدر آل مصارف وقفه صرف ایله دیو متولی‌یه بر مقدار اقچه ویروبده متولی دخی اول اقچه‌یی امور وقفه صرف ایلسه مستقرض انی اصل دینه محسوب ایده‌مز

(مسئله) ٣٥٢

مرابحه دینك قیامنه مبتنیدر

بناءعلیه دین ذمتده قالدقچه مدیون اوزرینه ربح ملزم لازمکلور مثلا بر وقف نقودك متولیسی نقود موقوفه‌دن شوقدر غروش ادانه ایتدکده بش سنه مدتله الزام ربح ایتدکدنصکره بر سنه مرورنده مدیون وفات ایدوب اصل مال مدیونك ترکه‌سندن متولی‌یه ادا اولنمیوب بو حال اوزرینه ایکی سنه مرور ایلسه

حالا متولی مبلغ مزبوری ترکه‌دن استیفا ایتدکده وقف استیفایه دکین مرور ایدن ایامك ربحنی دخی متولینك ترکه‌دن آلمغه صلاحیتی واردر

بو صورتده مدیونك ورثه‌سی مدیونك وفاتیله ربح ساقط اولمش اولور بناءً علیه مورثمزك وفاتندنصکره مرور ایدن ایام ایچون ربح ویرمیز دیه‌مزلر

(مسئله) ٣٥٣

بر وقف نقودك متولیسی نقود موقوفه‌دن بعض کیمسه‌لره استرباح قصدیله اقراض ایتمش اولدیغی اقچه‌یی مدیونلردن قبض ایتمکسزین متولینك عزل ویا وفاتی وقوعبولمغله یرینه دیکری متولی اولسه مبلغ مزبوری مدیونلردن قبض ایتمکه متولیٔ لاحقك صلاحیتی واردر

(مسئله) ٣٥٤

دیونی ترکه‌سندن ازید اوله‌رق وفات ایدن کیمسه‌نك وقفه اولان دینی دیون سائره‌سی اوزرینه مقدم اولماز

بلکه متولیٔ وقف دخی سائر داینلر کبی غرمایه داخل اولور

(مسئله) ٣٥٥

دیوان امثالیله قضا اولنور

بناءعلیه بر کیمسه وقف نقوددن شوقدر عدد مجیدی التونی استقراض ومصارفنه صرفله استهلاك ایتدکدنصکره وقف مزبور متولیسی ذکر اولنان التونلرك امثالنی اول کیمسه‌دن طلب ایتدکده اوکیمسه بن التون ویرمیوب اول قدر التونه

معادل شوقدر عدد سيم مجيديه وياخود متالك ويريرم ديه‌من
وبالعكس مديونك استقراض ايتمش اولديغى اقچه سيم مجيدى
وياخود متالك اولسه متولى قيمتجه مبلغ من بوره معادل شوقدر
مجيدى آلتونى استرم ديه‌من

شوقدر واركه بوصورتده مديون بالرضا دينى متولى‌يه آلتون
ايله ادا ايتدكدن صكره نادم اولوب آلتونلرى متوليدن استرداد
ايله استقراض ايتمش اولديغى اقچه‌نك مثليله اداء دين ايدرم ديه‌من

باب حادى عشر

وظائفه متعلقدر

٣٥٦ (مسئله)

غلهٔ وقفدن برموجب شرط واقف ويريلان وظيفه ايكى قسمه
منقسمدر

قسم اول خدمت مقابله‌سنده اولان وظيفه‌در

قسم ثانى خدمت مقابله‌سنده اولميان وظيفه‌در

٣٥٧ (مسئله)

خدمت مقابله‌سنده اولان وظيفه اجرت قيلندندر

بناءعليه بر وقفدن خدمت مقابله‌سنده وظيفه‌يه متصرف اولان
كيمسه او خدمتى برمدت بلاعذر شرعى ترك ايتسه او مدتده
وظيفه‌يه مستحق اولماز

كذلك برجهتك خدمتى مقابله‌سنده بر وقفدن وظيفه‌يه متصرف
اولان كيمسه برقاچ سنه اول جهتك خدمتنى ادا ايدوب مستحق

اولديغی وظيفه‌يی غلهٔ وقفدن آلدقدنصكره ديكر كمسنه ظهور ايدوب اول جهت با كه مشروطه‌در ديو دعوی ومدعاسنی اثبات ايتمكله مذكور جهت كندويه توجيه اولنسه سنين مذكوره‌ده اداء خدمت ايتمش دكل ايكن مجرد جهت با كه مشروطه‌در ديو متصرف سابقك الديغی وظيفه‌يی آندن استرداد ايده‌مز

٣٥٨ (مسئله)

خدمت مقابله‌سنده اولميان وظيفه‌نك مشروط لهنه نظر اولنور

اكر مشروط له اغنيادن ايسه اووظيفه صله وعطيه قبيلندن اولمش اولور

واكر مشروط له فقرادن ايسه صدقه قبيلندن اولمش اولور

٣٥٩ (مسئله)

هرسنه‌نك وظائفی اوسنه‌نك غله‌سندن ادا اولنور

يوقسه برسنه‌نك وظائفی ديكر سنه‌نك غله‌سندن ادا اولنه‌مز شويله كه برسنه وقفده غله حاصل اولمامغله اوسنه‌نك وظائفی ايفا اولنه‌ميوب ايكنجی سنه مع زيادة وقفده غله حاصل اولسه مرتزقه ايكنجی سنه‌نك وظائفنی تماماً الدقدن صكره فضله‌دن سنهٔ اولانك دخی وظائفنی الورز ديه‌مزلر

بوصورتده سنهٔ اولی وظائفنك سنهٔ ثانيه غله‌سندن اداسی لازم كلور زعميله متولی سنهٔ ثانيه غله‌سندن سنهٔ اولی وظائفی ايچون مرتزقه‌يه برمقدار مبلغ ويرمش اولسه متولی مبلغ مزبوری مرتزقه‌دن استرداد ايدر

فقط برسنه‌نك وظائفی ديكر سنه‌نك غله‌سندن ادا اولنمسی حقنده واقف

طرفندن برشرط ذكر اولنمش ايسه اوصورتده برسنه نك غله سندن
ديكر سنه نك وظائفنه صرف جائزدر

٣٦٠ (مسئله)

متولى غلهٔ وقفى نه وجهله اخذ ايدر ايسه اول وجهله صرف
ايدر

مثلا بربلده ده ليراى عثمانى يوز سكز غروشه رايج اولمغله
متولى مسقفات وقفك اجاراتنى ليرا يوز سكز غروش حسابيله
تحصيل ايدوب مرتزقه يه اول حساب اوزره ويرمك ايستدكده
مرتزقه وظيفه لرمزى ليرا يوز غروش حسابيله الورز
ديه مزلر

وبالعكس صورت مشروحه ده متولى مرتزقه يه ليرا يوز اون
وياخود يوز يكرمى غروش حسابيله ويريرم ديه مز

٣٦١ (مسئله)

بر وقف نقودك واقفى نقود موقوفه يه نقصان طارى اولور
ايسه ربحدن اصل مال تكميل ايدلمدكجه مرتزقه يه وظيفه
ويرلمسون ديو شرط ايدوب بعده اصل ماله نقصان طارى
اولسه متولى ربحدن اصل مالى تكميل اتمدكجه مرتزقه يه
وظيفه ويره مز ويرمش اولسه كندويه ضمان لازم كلور
(٣٣١) مسئله يه مراجعت اولنه

٣٦٢ (مسئله)

بر وقف نقودك متوليسى نقود موقوفه يى اعمال واسترباح

ایتمیوب اصل مالدن بر مقدار مبلغی مرتزقه‌نك وظیفه‌لرینه صرف ایلمسه متولی‌یه ضمان لازم کلور

بو صورتده متولی بعدالضمان مرتزقه‌یه ویرمش اولدیغی مبلغ ایله مرتزقه‌یه مراجعت ایده‌من

٣٦٣ (مسئله)

بر وقفك وارداتی مصارفنه تقابل ایتماسه رأی حاکمله ممکن مرتبه تصرف طرفنه کیدیلور

شویله‌که بر وقفك وارداتنه کلی نقصان طاری اولوبده واردات وقف مصارفنه کفایت ایتماسه متولی حاکمه مراجعت ایدر

حاکم دخی وظائف وقفدن مهم اولمیانلرینی بالکلیه رفع ومهم اولنلرنده دخی تحمللرینه کوره تنزیلات اجرا ایدر

بو صورتده وقفه وسعت کلنجه‌یه دکین متولی حاکمك رأیی موجبنجه عمل ایدر

وقفه وسعت کلدکده شرط واقف موجبنجه وظائفی تماماً ایفا ایدر

٣٦٤ (مسئله)

بر وقفك خدمه‌سی صلاح حال ایله موصوف وخدمتلرینه مداومتله مألوف اولوب فقط قدیماً واقف طرفندن کندولرینه تعیین اولنمش اولان وظائف وقت وحاله نظراً اداره‌لرینه کافی اولمیوب وظیفه‌لرینه ضم اولنمدیغی تقدیرجه ترك خدمت ایده‌جکلری محقق وترك خدمت ایتدکاری صورتده وظائف مذکوره ایله اوخدمتلره دیکر اهل وارباب کیمسه‌لر راغب

اولميوب وقفك خدمات لازمه‌سى معطل قاله‌جغى متيقن اولسه رأى حاكمله فضله‌ٔ وقفدن قدر كفايه خدمه‌نك وظيفه‌لرينه ضم اولنور (١٦٥) مسئله‌يه مراجعت اولنه

٣٦٥ (مسئله)

بر جهت متصرفنك عهده‌سندن جهتى رفع اولنوب فقط خبر رفع بر مدت كندويه واصل اولميوب اول مدتده او جهتك خدمتنى ادا ايلسه خبرك وصولى تاريخنه دكين اول جهتك وظيفه‌سنه مستحق اولور

٣٦٦ (مسئله)

بعض كسانه مشروط بولنان فضله‌ٔ وقفدن وقفك اعمارى ايچون احتياط اقچه‌سى توقيف اولنور

مثلا مصارف معينه‌دن فضله‌سى اولاد واقفه مشروط اولان بر وقفك عقاراتى فى الحال اعماره محتاج اولمسه بيله لدى الحاجه اعماره صرف اولنمق اوزره متولى فضله‌ٔ وقفدن مناسب مقدار احتياط اقچه‌سى توقيف ايدوب ماعدايى شرط واقف موجبنجه اولاده اعطا ايدر

٣٦٧ (مسئله)

بر وقفك فضله‌سى واقفك اولادينه مشروطه اولمغله متولى وقفك فضله‌سيدر ديو اولاده بر مقدار مبلغ ويردكدنصكره متولى اول مبلغى فضله‌ٔ وقفدن استيفا ايتمك اوزره كندى مالمدن وير مشيدم شمدى وقفده فضله‌ٔ غله حاصل اولمدى ديو مبلغ مذكورى اولاددن استرداد ايده‌من

۳٦٨ (مسئله)

محصولی سنوی اولان وقفده سنه باشی محصولك ادراك ایندن یعنی یتشدیکی زماندن وایکنجی سنه‌نك ابتداسی سنهٔ اولی نهایتندن معتبر اولور

۳٦٩ (مسئله)

بر کیمسه محصولی سنوی اولان وقفدن وظیفه‌یه متصرف ایکن اثنای سنه‌ده وفات ایلسه سنه باشندن اعتباراً وفاتی تاریخنه قدر اولان مدت حساب ایدیله‌رك وظیفه‌دن اکا اصابت ایده‌جك حصه متوفانك ورثه‌سنه ویریلور

۳۷۰ (مسئله)

محصولی سنوی اولوب غله‌سی واقفك اولادینه مشروطه اولان وقفده سنه‌نك نصفی مرور ایتدکدنصکره تولد ایدن اولاد واقف سنهٔ مذکوره غله‌سندن حصه‌یه مستحق اولمازلر

اما نصف سنه مرور ایتمدین تولد ایدن اولاد واقف تاریخ تولدلرندن اعتباراً کندولرینه اصابت ایده‌جك غله‌یه مستحق اولورلر

اولاد اولاد دخی بو حکمده اولاد کبیدر

۳۷۱ (مسئله)

واقف وقف ایلدیکی شیئك غله‌سنی ذریتنك ویا اقرباسنك فقراسنه شرط ایلسه غله‌نك ظهوری وقتنده فقیر بولنانلره صرف اولنور غله‌نك ظهورندن اول فقیر اولوب اولمامسی مساویدر

بناءً علیه صورت مشروحه‌ده ذریت ویا اقرباء واقفدن بری

غله‌نك ظهورندن مقدم فقیرایکن غله‌نك ظهوری وقفنده کسب یسار ایتمش بولنسه غلهٔ وقفدن اکا حصه ویرلمز

وبالعکس غـله‌نك ظهورندن اول غنی ایکن غـله‌نك ظهوری زماننده فقیر دوشسه غله‌دن اکا حصه ویریلور شوقدر وارکه بر عارضـه‌یه مبنی غلات وقف بر قاچ سـنه تقسیم اولنه‌میوب بعده تقسیم مراداولنسه حین تقسیمده فقیر بولنان کسانه صرف اولنور

کرك اوکسان سنین مرقومه غلاتنك ظهوری زمانلرنده فقرادن اولسونلر وکرك اولمسونلر

باب ثانی عشر

جهاته دائر اولوب ایکی فصلی حاویدر

فصل اول

توجیه جهاته دائردر

٣٧٢ (مسئله)

امامت وخطابت ومدرسـلك وواعظلق وقیملق کبی مؤسسات خیریه خدماتندن هربرینه جهت دینور جمعی جهاتدر

٣٧٣ (مسئله)

نا اهله جهت توجیهی جائزدکلدر

بناءعلیه برجهتك خدمتنی ایفایه اهل اولمیان کیمسه‌یه اول جهت

توجیه اولنسه جهت مذکوره اوکیمسه عهده‌سندن رفع واهلنه توجیه اولور

٣٧٤ (مسئله)

بر صنف اربابنه مشروط اولان جهتك دیکر صنف اربابنه توجیهی جائز دکلدر

مثلا حنفی علماسنه توجیهی مشروط اولان بر جهت شافعی علماسندن بر ذاته وبالعکس شافعی علماسنه توجیهی مشروط اولان بر جهت حنفی علماسندن بر ذاته توجیه اولنه‌من

کذلك مثلا طریق نقشبندی مشایخنه توجیهی مشروط اولان بر جهت طریق شاذلی مشایخندن برذاته وبالعکس طریق شاذلی مشایخنه مشروط اولان بر جهت طریق نقشبندی مشایخندن بر ذاته توجیه اولنه‌من توجیه اولنمش ایسه رفع اولنه‌رق شرط واقف موجبنجه توجیه اولنور

٣٧٥ (مسئله)

بر جهت متصرفی وفات ایدوب اول جهتك خدمتنی ادایه اهلی اولان ولد کبیرینی ترك ایلسه اول جهت اکا توجیه اولنوب آخره توجیه اولنماز

فقط متوفانك ولدی اول جهتك خدمتنی ایفایه نااهل اولوبده عدم اهلیتی کندو مواجهه‌سنده وحضور حاکمده تبین ایدر ایسه اوحالده اول جهت اکا توجیه اولنمیوب اهل اولان آخر کمسنه‌یه توجیه اولنور بو صورتده متوفانك نااهل اولان ولدی مجرد بابامك اتمکیدر دیو اول جهته مداخله ایده‌من

(مسئله) ٣٧٦

جهاتك فراغ وقصريدى جائزدر

فقط توجيه حاكمه اقترانى شرطدر

شويله كه مفروغ لهك فراغ اولنان جهتنه اهليتى عندالحاكم تبين ايدرك طرف حاكمدن اول جهت فارغك قصر يدنده اكا توجيه اولنمدقجه فراغك اصلا حكمى يوقدر

(مسئله) ٣٧٧

خدمتلرينك اداسى برزمانه مصادف اولان ايكى جهتك برشخص عهده‌سنده جمعى جائز دكلدر

بناءً عليه بروجه محرر جمعى جائز اولميان ايكى جهت بر شخص عهده‌سنه توجيه اولنسه اول شخص او جهتلردن قنغيسنى اختيار ايدر ايسه عهده‌سنه ابقا اولنه‌رق ديكرندن كف يد ايتديريلور

(مسئله) ٣٧٨

واقف خدمهٔ وقفك عزل ونصبنى متولى‌يه شرط ايلسه اول وقفك توجيهاتنه حاكم مداخله ايده‌مز مكر متولى نااهله جهت توجيه‌ايتمك وياخودسبب مشروع اولميه‌رق بركيمسه عهده‌سندن بر جهت رفع ايتمك كبى نامشروع بر معامله‌ده بولنمش اوله اوصورتده حاكم مداخله ايدر

(مسئله) ٣٧٩

برجهت بركيمسه‌يه توجيه اولندقدنصكره اول جهت آخرددخى توجيه اولنوب فقط اولكيندن جهتك رفعنه تعرض اولنماسه

توجيه اول معتبر اولوب توجيه ثانی معتبر اولماز اما اولكندن جهتك رفعنی موجب بر سبب موجود اولديغی حالده اندن جهت رفع اولنه‌رق آخره توجيه اولنور ايسه اوصورتده توجيه ثانی معتبردر

فصل ثانی

استنابه‌يه وتعطيله دائردر

٣٨٠ (مسئله)

جهات اوقافده استنابه وتوكيل جائزدر .

فقط رأی حاكمله اولمليدر

بناءعليه بر كيمسه معذور اولماسه بيله عهده‌سنده بولنان جهتك خدمتنی ادايه اهل اولان ديكر كمسنه‌يی رأی حاكمله وكيل ايده‌بيلور

وكيل اداءخدمت ايتديكی مدتجه موكل وظيفه‌يه مستحق اولور ووكالت ايچون اجرت مقاوله اولنمش ايسه مدت وكالتنده وكيل دخی موكلدن اجرت آلور

فقط جهت متصرفنك بالنفس اداءخدمت ايتمسی‌واقف وياخود حين توجيهده حاكم طرفندن شرط قلنمش ايسه اوحالده‌جهت متصرفی معذور اولمدقچه ديكرينی توكيل ايده‌من

ايتمش اولسه مدت وكالتده وظيفه‌يه مستحق اولماز

٣٨١ (مسئله)

خدمات اوقافده بلا عذر ترك وتكاسلی وقوعبولان ارباب

جهاتك جهتلرى رفع اولنور

٣٨٢ (مسئله)

برجهت متصرفى آخردياره كيدوب اوچ آيدن زياده اول جهتك خدمتنى تعطيل ايلسه نظر اولور

اكر آخر دياره عزيمتى اسقاط فريضهٔ حج وصلهٔ رحم كبى بر سفر واجب ضمننده ايسه عزله مستحق اولماز فقط تعطيل مدتنده وظيفه‌سى قطع اولنور

واكر عزيمتى بر سفر واجب ضمننده دكل ايسه اوصورتده عزله مستحق اولور

باب ثالث عشر

ايجار وقفه دائردر

٣٨٣ (مسئله)

بر وقف عقارى غله‌سنك مشروط لهنه ايجار ايتمك صحيحدر مثلا غله‌سى اولاد واقفه مشروطه اولان بر منزل ويا دكانى متوليسى اولاد واقفدن برينه ايجار ايلسه صحيح اولور

٣٨٤ (مسئله)

بر وقف عقارى متوليسى ولو اجر مثليله اولسون نفسيچون خود بخود استيجار ايتمك جائز دكلدر

شوقدروار كه متولى حاكمه مراجعت ايدوبده حاكم اول عقارى اجر مثليله كندويه ايجار ايدر ايسه اوصورتده ايجار صحيح اولور

٣٨٥ (مسئله)

بر وقفك متوليسى اول وقفك عقارينى كندى لهنه شهادتلرى قبول اولنميان اقرباسنه اجر مثليله ايجار ايلسه بيله ايجار صحيح اولماز

بناءعليه بر وقفك متوليسى اول وقفك عقارينى اصول ويا فروعندن برينه وياخود زوج ويا زوجه‌سنه ايجار ايلسه صحيح اولماز

٣٨٦ (مسئله)

اجاره‌يى عاقد اولان متولينك وفاتيله عقد ايجاره منفسخ اولماز مثلا بر وقفك متوليسى اول وقفك عقارينى برسنه تمامنه دكين اجر مثليله ايجار وتسليم ايدوب بعده اثناى سنه‌ده متولى وفات ايتسه اجاره منفسخ اولماز

٣٨٧ (مسئله)

بر وقفك متوليسى اول وقفك عقاراتنى ايجار وتسليم ايدوب بعده مستأجرلر ذمتلرنده اولان اجاراتى قبض ايتمكسزين اول متولينك عزل ويا وفاتى وقوعبولوبده يرينه ديكر متولى نصب اولنسه اجاراتك حق قبضى متولئ لاحقه عائد اولور

يوقسه متولئ معزوله وياخود متولئ متوفانك ورثه‌سنه عائد اولماز

٣٨٨ (مسئله)

بر وقفك عقارينى متوليسى مدت معلومه ختامنه دكين ايجار واجرتى تماماً مستأجردن قبض ايتدكدن صكره اثناى مدتده اول

متولینك عزل ویاوفاتی وقوع بولوبده یرینه دیکری متولی نصب اولنسه متولیٔ سابقك بروجه محرر قبضی ثابت ایکن متولیٔ لاحق کندی زمان تولیتنه مصادف اولان مدت ایچون تکرار مستأجردن اجرت طلب ایدەمز

چونکه متولیٔ سابقك قبضیله مستأجرك ذمتی بری اولمش اولور

٣٨٩ (مسئله)

مال وقف اجر مثلیله ایجار اولنور

متولی اجر مثلندن ناقص بر اجرت تسمیه‌سیله ایجار ایلسه نظر اولنور

اکر نقصان فاحش ایسه ایجار صحیح اولماز

واکر یسیر ایسه صحیح اولور

٣٩٠ (مسئله)

اجاره‌دن نقصان فاحش خمس مقداری ویا دها زیاده اولان نقصاندر

مقدار یسیر خمس مقدارندن دون اولان نقصاندر

٣٩١ (مسئله)

وقف ایچون بر شی استیجار اولنمق لازم کلدکده اجر مثلیله استیجار اولنور

بناءعلیه متولی اجر مثلندن زیادهٔ فاحشه ایله زائد بر کرا تسمیه‌سیله وقف ایچون بر شی استیجار ایلسه صحیح اولماز

اما زیادهٔ یسیره اجاره‌نك صحتنه خلل ویرمز

اجاره‌ده زيادهٔ فاحشـه خمس مقـداری وياخود دهـا كثير اولان زياده‌در

زيادهٔ يسيره خمس مقدارندن اقل اولان زياده‌در

٣٩٢ (مسئله)

بر وقف عقـاری متوليسی اجر مثلندن نقصـان فاحشله ايجار ايلسه اجر مثلك اكمالی لازم كلور

مستأجر اجر مثلك اكمالندن امتناع ايدر ايسـه او صـورتده متولی اجاره‌يی فسخله اول عقاری اجرمثليله آخره ايجارايدر

مستأجر قبل‌الفسخ اول عقاری بر مدت تصرف ايلمش ايسـه اول مدت ايچون كندوسندن اجر مثل النور

٣٩٣ (مسئله)

بر وقف عقاری متوليسی مدت معلومه ختامنه دكين اجرمثلنه مساوی شوقدر غروش اجرت تسميه‌سيله ايجار ايتدكدنصكره بعض كيمسه‌لر لغرضٍ اجرت مذكوره اوزرينه برمقدار ضمله استيجاره طالب اولسه بو ضمه اعتبار ايدلمز

فقط اثنای مدتده رغبات ناس ايله حقيقةً اول عقارك اجرمثلی زيادهٔ فاحشـه ايله تزايد ايتسـه مدت باقيه ايچون مسـتأجر اوزرينه اجر مثلك اكمالی لازم كلور

بومقامده زيادهٔ فاحشـه‌دن مراد اجر مسمانك نصفی مقداری اولان زياده‌در

بناءعليه مقـدار مذكوردن دون اولان زياده زيادهٔ فاحشـه عد اولنماز

صورت مشروحه‌ده مستأجر اجر مثلی اکماله راضی اولمز ایسه
متولیٔ وقف اجاره‌یی فسخ ایله اول عقاری مستأجر یدندن
نزع واجر مثلیله طالبنه ایجار ایدر
بو صورتده متولی اجاره‌یی فسخ ایتمیوب مدت اجاره ختامنه
دکین مستأجر اول عقاری تصرف ایلسه جمع مدت ایچون
مستأجر اوزرینه اجر مسمی لازم کلور
متولی اندن زیاده مستأجردن نسنه مطالبه ایده‌مز

(مسئله) ۳۹٤

سکناسی موجود اولان بر وقف عقاری کرك متولیسی وکرك
مشروط لهی آخره ایجار ایده‌مز
فقط وقفجه بر مصلحت ویا ضرورت متحقق اولان صورتلر
مستثنادر (۱٦٥) مسئله‌یه مراجعت اولنه

(مسئله) ۳۹٥

غله‌سی مشروطه اولان بر وقف عقاری متولیسی اجر مثلیله
آخره ایجار مراد ایتدکده غله‌نك مشروط لهی اولان کیمسه‌لر
مجرد اول عقارك غله‌سی بزه مشروط اولمغله اول عقاری بز
تصرف ایدوب آخره ایجار ایتدیرمیز دیو متولی‌یه ایجاردن
منع ایده‌مزلر

(مسئله) ۳۹٦

بر وقف عقارك بعض مواقعی تعمیره محتاج اولوب متولیسی
آخر دیارده بولنمغله اول عقارك مستأجری امر حاکمله اووقفه

رجوع شرطيله مانندن قدر معروف مبلغ صرفيله محتاج تعمير اولان مواضعى تعمير ايلسه مصروفنى اجرته محسوب ايده بيلور

٣٩٧ (مسئله)

مال وقفده اجاره نك فسادى كرك اجرتك مجهول اولمسندن نشئت ايتسون وكرك سائر شرائط صحتك بولنمامسندن نشئت ايتسون هرحالده مستأجر اوزرينه بالغاً مابلغ اجر مثل لازم كلور

يوقسه املاكده اولديغى كبى ايكنجى صورتده اجر مثلك اجر مسمايى تجاوز ايتمامسى شرط دكلدر

٣٩٨ (مسئله)

بر وقف عقار اجارهٔ باطله ايله ايجار اولنسه بيله مستأجر اول عقارى تصرف ايتمكله كندوسنه اجر مثل لازم كلور

٣٩٩ (مسئله)

بر كيمسه وقف ايتديكى عقارى شهريه شوقدر غروشدن زياده اجرتله ايجار اولنمامسنى شرط ايلسه اول عقارك اجرمثلى مبلغ مزبوردن زياده اولمغله متوليسى اول عقارى اجر مثليله ايجار ايده بيلور (٣٨٩) مسئله يه مراجعت اولنه

٤٠٠ (مسئله)

بركيمسه وقف ايتديكى منازلده بلااجرت فقرانك ساكن اولمسنى شرط ايلسه متوليسى خلاف شرط واقف اول منازلده توجيه حاكمله ساكن اولان فقرادن اجرت طلب ايده منز

بو صورتده متولی اول منازلده ساکن اولان فقرادن اجرت
طلب ایدوب انلر دخی لازم کلور زعمیله برمدت متولی‌یه اجرت
ویرسه‌لر ویردکاری اجرتی متولیدن استرداد ایده‌بیلورلر

٤٠١ (مسئله)

بر متولی مال وقفی ایجار ایتدکدن صکره وقف حقنده انفع
اولمدقجه او اجاره‌یی فسخ واقاله ایده‌مز
ایتمش اولسه صحیح اولماز

باب رابع

غصب وقف حقنده‌در

٤٠٢ (مسئله)

منافع وقف مضموندر
بناءً علیه برکیمسه وقف اولان برمالی بر مدت تغلباً ضبط
وتصرف ایلسه اول مال کرك معدللاستغلال اولسون وکرك
اولمسون هر حالده او مدتده تصرفی ایچون کندی اوزرینه
وقف ایچون اجر مثل لازم کلور
مثلا برکیمسه معدللاستغلال اولمیان بروقف مکتب ویامدرسه‌یی
برمدت غصب ویا تصرف ایلسه اول مدتده کندی اوزرینه
اول مکتب ویا مدرسه‌نك اجر مثلی لازم کلور
فقط اوقاف صحیحه‌دن بر تارلایی برکیمسه بر مدت غصباً ضبط

وزراعت ایتمکله اول ترلایه نقصان ارض ترتیب ایلسه او صورتده نظر اولنور

اکر اول ترلانك نقصان ارضی اجر مثلندن ازید ایسه غاصب اوزرینه نقصان ارضله حکم اولنور

واکر اجر مثلی نقصان ارضدن ازید ایسه او صورتده اجر مثل ایله حکم اولنور

فقط تخصیصات قبیلندن اولان اراضیٔ موقوفه اراضیٔ امیریه حکمنده اولدیغندن اراضیٔ امیریه‌ده غاصب اوزرینه اجر مثل ویانقصان ارض لازم کلدیکی کبی تخصیصات قبیلندن اولان اراضیٔ موقوفه‌ده دخی غاصب اوزرینه اجر مثل ویاخود نقصان ارض لازم کلمز

٤٠٣ (مسئله)

مستغلات موقوفه‌نك اعاره‌سی جائز دکلدر

بناءعلیه بر وقفك متولیسی اول وقفك مستغلاتندن برشیئی عاریت صورتیله آخره ویرویده مستعیر دخی انی برمدت تصرف ایلسه مستعیر غاصب حکمنده اوله‌رق اوزرینه اول مدتده وقف ایچون اجر مثل لازم کلور

٤٠٤ (مسئله)

بر وقف خانه سکناسنك منحصراً مشروط لهی بولنان کیمسه اول خانه‌یی خلاف شرط واقف بر مدت آخره ایجار ایتمش اولسه اجرت کندوسنك اولور

یوقسه وقفك اولماز

بناءعلیه متولی اجرت وقفك اولمش اولور دیو اجرته مداخله ایده‌مز

٤٠٥ (مسئله)

بر کیمسه مال وقفی تأویل عقد ویا تأویل ملك ایله تصرف ایتسه بیله کندی اوزرینه اجر مثل لازم کاور

مثلا بر کیمسه آخردن ثمن معلوم مقابله سنده اشترا ایلدیکی بر عقاری بر مدت ضبط وتصرف ایتدکدن صکره بر وقفك متولیسی اول عقار متولیسی اولدیغم وقفك عقاراتندندر دیو دعوی ومدعاسنی بالبینه اثبات ایدوب اول عقار بر نهج شرعی وقف ایچون حکم اولنسه مشتری اوزرینه تصرف ایتدیکی مدتك اجر مثلی لازم کاور

بو صورتده او کیمسه بن اول عقاری ملك مشترام اولمق اوزره تأویل ملك ایله تصرف ایتدیکم جهتله اجر مثل ویرمم دیه من کذلك بر عقارك نصفی بر کیمسه نك ملکی ونصف دیکری وقف اولوبده اول عقاری او کیمسه بر مدت تغلباً ومستقلاً ضبط ایلسه وقف اولان نصف حصه ایچون او کیمسه اوزرینه مدت مذکوره نك اجر مثلی لازم کاور

٤٠٦ (مسئله)

مغصوب اولان مال وقف ایله غاصب انتفاع ایتماسه بیله کندویه اجر مثل لازم کاور

مثلا بر کیمسه بر وقف عرصه یی بر مدت غصب ایدوب فقط انکله انتفاع ایتمیوب تعطیل ایتسه بیله مدت غصبنده وقف ایچون کندی اوزرینه اول عرصه نك اجر مثلی لازم کلور

كذلك بر كيمسه غصب ايلديكی بر وقف منزل ويا دكانی قپالو براغوب اصلا تصرف وانتفاع ايلمسه بيله مدت غصبده وقف ايچون كندی اوزرينه اول منزل ويادكانك اجر مثلی لازم كلور

٤٠٧ (مسئله)

بر كيمسه مكتب ومعبد كبی مؤسسات خيريه‌دن برعقاری بغير حق تغلباً هدم ايلسه اول عقار كالاول كندوسنه بنا ايتديريلور اما مستغلات موقوفه‌دن برعقاری بر كيمسه تغلباً هدم ايلسه بناء مهدومك مبنياً قيمتی اوكيمسه‌يه تضمين ايتديريلور يوقسه اول عقاری كالاول بنا ايتمك اوزره جبر اولنماز

٤٠٨ (مسئله)

سكناسی برقاچ كشی‌يه مشروط اولان بروقف عقاردن مشروط لهلردن بريسی سائرلرينك اذنی اولميه‌رق برمدت تغلباً ومستقلاً اول عقارده ساكن اولسه سائر مشروط لهلرك حصه‌لری ايچون مستقلاً ساكن اولان كيمسه‌دن اجر مثل اولنور

باب خامس عشر

وقفه متعلق ترميمات وانشا آت حقنده اولوب ايكی فصلی مشتملدر

فصل اول

سكناسی مشروط وقف عقاری مشروط لهك تعمير وترميمی حقنده‌در

٤٠٩ (مسئله)

سكناسى مشروط اولان بر وقف منزلده مشروط لهى وقفه تبرع ايتميه‌رك كندى مالندن مرمت غير مستهلكه مقوله‌سندن بعض ترميمات اجرا ايلسه ترميمات مذكوره مشروط لهك كندى مالى اولمش اولور

بناءعليه مثلا سكناسى علمايه مشروط بر وقف منزلده توجيه حاكمله علمادن بر ذات ساكن ايكن اول منزله كندى ماليله نفسيچون بعض ابنيه انشا وعلاوه ايتدكدن صكره وفات ايلسه بروجه مشروح علاوه ايديلان بنا متوفاتك ورثه‌سنه موروث اولور

بوصورتده منزل مذكور علمادن ديكر بر ذاته توجيه اولنسه اوذات اول بنانك قيمتنى متوفانك ورثه‌سنه ادا ايدوب اول بنايه مالك اولور

اول بنانك قيمتنى ادادن امتناع ايتديكى تقديرجه اجرتدن اول بنانك قيمتى حاصل اولنجيه دكين منزل مذكور حاكم طرفندن آخره ايجار اولنور

اجرتدن قيمت مذكوره تماماً استيفا اولندقده منزل مذكور توجيه اولنان ذاته عائد اولور

٤١٠ (مسئله)

سكناسى مشروط اولان وقف منزلده من له السكنى اولان كيمسه صحتنده كندى ماليله بعض ابنيه انشا ايتدكدنصكره تبرعاً وقف ايچون بنا ايتدم ديو اشهاد ايدوب بعده وفات ايتسه ورثه‌سى

كندولرينه موروث اولمق اوزره اول بنايه مداخله ايده منزلر
سكناسی مشروط بر وقف منزلده مشروط لهی كندی مالندن
مرمت مستهلكه مقوله سندن بعض ترميمات اجرا ايلسه هر
حالده متبرع اولور

٤١١ (مسئله)

مصارف تعميريه وظائف اوزرينه مقدمدر

بناء عليه وقفده تعميره احتياج وار ايكن موجود بولنان غله
وظائفه صرف اولنه مز

بو صورتده متولی غلهٔ موجوده يی وظائفه صرف ايدوب
تعمير ايچون غله قالماسه متولی وظائفه صرف ايتديكی مبالغی
ضامن اولور

٤١٢ (مسئله)

سكناسی مشروط اولان وقف منزل خراب اولدقده نظر
اولنور

اكر اومنزلك غلهٔ وقفدن تعميری واقف طرفندن شرط قلنمش
ايسه شرط واقف موجبنجه وقفك غلهٔ موجوده سندن تعمير
ايديلور

واكر واقف طرفندن بروجه محرر شرط ايدلماسه وياخود
ايديلوبده وقفده غله موجود اولماسه اوصورتلرده سكنانك
مشروط لهی اول منزلی كندی مالندن تعمير ايدر

مشروط لهك تعميره اقتداری اولمديغی وياخود اولوبده
تعميردن امتناع ايتديكی تقديرجه اول منزل رأی حاكم ومعرفت

متولی ایله اجرتنه محسوباً تعمیر ایتمك اوزره آخره ایجار اولنور

٤١٣ (مسئله)

غله‌سی اولاده مشروط اولان وقف عقار خراب اولوب تعمیره محتاج اولدقده متولی حاصل اولان غله‌یی تعمیره صرف ایتمك استدکده اولاد راضی اولمیوب غله‌یی بینمزده اقتسام ایدرز دیه‌منزلر

فصل ثانی

وقف عرصه اوزرینه انشا اولنان ابنیه‌یه دائردر

٤١٤ (مسئله)

بر وقفك متولیسی اول وقفدن اولان بر عرصه‌یه بنا احداث ایلسه نظر اولنور

اکر اول بنایه مصروف اولان مبلغ مال وقف ایسه کرك نفسیچون ویاخود وقف ایچون بنا ایتدیکنی حین بناده بیان واشهاد ایتسون وکرك ایتمسون هر حالده بنا وقفك اولمش اولور

واکر مصروف اولان مبلغ مال وقف اولمیوبده کندی مالی ایسه اوصورتده حین بناده نفسیچون بنا ایتدیکنی بیان واشهاد ایتمش ایسه بنا کندوسنك مالی اولمش اولور

اما نفسیچون بنا ایتدیکنی حین بناده بیان واشهاد ایتمیوب سکوت ایتمش ایسه اوحالده بنا وقفك اولمش اولور

شو قدر وارکه کندی مالیله بنا ایدن متولی واقفك کندوسی

ایسه حین بناده تفسیچون بنا ایتدیکنی بیان واشهاد ایتمیوب سکوت ایتسه بیله اول بنا کندوسنك مالی اولمش اولور

٤١٥ (مسئله)

متولی اولمیان کیمسه کندی مالیله بر وقف عرصه‌یه بنا انشا ایلسه کرك حین بناده تفسیچون انشا ایتدیکنی بیان واشهاد ایتسون وکرك سکوت ایتسون هر حالده اول بنا کندوسنك مالی اولمش اولور

باب سادس عشر

استبدال وقف حقنده‌در

٤١٦ (مسئله)

بر وقف عقارك استبدال اولنمسی حقنده واقف طرفندن بر شرط در میان اولنمامش ایسه اوصورتده اول عقارك استبدالی جائز دکلدر فقط اول عقار وقف ایچون اصلا غله کتورمز ویاخود کتوردیکی غله اولی عقارك خرجنه وفا ایتمز بر حاله کلوبده استبدالنده وقف ایچون مصلحت متحقق اولور ایسه او صورتده واقف استبدالی صراحةً نهی ایتمش اولسه بیله رأی حاکم واذن سلطانی ایله استبدال جائزدر [*] (١٦٥) مسئله‌یه مراجعت اولنه

[*] ارادهٔ سنیه اولمقسزین وقف عقارك استبدالی اجرا اولنمامسی حقنده طقوز یوز اللی بر تاریخنده شیخ الاسلام اسبق ابوالسعود افندی مرحومك عرض وتلخیصی 'وزرینه فرمان همایون شرفصادر اولمشدر. بناءً علیه عتبهٔ کردون مرتبهٔ ملوکانه‌یه عرض ایتمکسزین وقف عقارده خود بخود استبدالك اجراسندن حکام ممنوعلردر .

٤١٧ (مسئله)

بدل النهجق ملك عقارك محل وموقعى وقف عقارك محل وموقعندن شرف ورغبتجه دون اولمامق شرطدر

بناءً عليه ملك عقارك موقعى شرفجه وقف عقارك موقعنه يامساوى ويا اندن اعلى اولمليدر

دون اولور ايسه استبدال صحيح اولماز

مثلا ديوان يولنده اولان بر وقف عقارى قاسم پاشا وياخود يكى بغچه‌ده اولان ملك برعقار ايله استبدال ايتمك صحيح اولماز هرنه قدر قاسم پاشا ويا يكى بغچه‌ده اولان ملك عقار ديوان يولنده اولان وقف عقاردن دها بيوك وغله‌سى دها زياده ايسه‌ده

٤١٨ (مسئله)

ملك عقار ايله وقف عقارك بربلده‌ده اولملرى استبدالك صحتنده شرط دكلدر

بناءً عليه بربلده‌ده اولان وقف عقارى ديكر بلده‌ده اولان ملك عقار ايله استبدال ايتمك صحيح اولور

مثلا استانبولده اولان بروقف عقارى ازميرده اولوب موقعجه اندن زياده شرف وقيمتلى اولان ملك عقار ايله استبدال ايتمك صحيح اولور

٤١٩ (مسئله)

وقف عقارك نقود ايله استبدالى جائزدر

٤٢٠ (مسئله)

استبدال مسجلك نقضى جائز اولەمز

شويله كه بر وقفك شرائط استبدالى موجود اولديغى حالده اذن حاكم وامر سلطانى ورأى متولى ايله استبدال اولنوب بعده لدى المرافعه حاكم اول استبدالك صحت ولزوميله حكم ايتدكدن صكره ارتق اول استبدالك نقضى جائز اولەمز

باب سابع عشر

وقفه متعلق دعاوى اولوب ايكى فصلى حاويدر

فصل اول

مسموع اولوب اولميان دعوالره دائردر

٤٢١ (مسئله)

اجارتينلو عقارات موقوفەده بدل فراغ دعواسى استماع اولنور (٢٢٣) مسئلەيه مراجعت اولنه

٤٢٢ (مسئله)

بر واقفك ذريتندن ويا قرابتندن اولديغنى دعوى ايدن كيمسه واقف ايله كندى بيننده اولان وسائطى بيان ايتمك لازمدر بيان ايدەمديكى تقديرده دعواسى مسموع اولماز

٤٢٣ (مسئله)

واقفك ذريتنه مشروطه بر توليت منحل اولدقده بر كيمسه ظهور

ایدوب بن واقفك ذریتندنم دیو تولیت مذکوره‌یی دعوی ایدوب لکن واقف ایله کندی بیننده اولان وسائطی بیان ایده‌ماسه دعواسی مسموع اولماز

شویله که‌او کیمسه مثلا بنم بابام فلان‌انك باباسی فلان‌انك باباسی واقف فلان اولوب اولوجهله بن‌واقفك ذریتندنم دیو کندوایله واقف بیننده اولان واسطه‌نك اسملرینی تعداد وبیان وسلسلهٔ نسبنی واقفه ایصال ایتمه‌دکجه دعواسی مسموع اولماز

شوقدر وارکه واقفك ذریتندن اولدیغی ثابت اولان کیمسه‌نك نسبندن ویا قرابتندن اولدیغی دعوی اولندیغی تقدیرده واقفه قدر اولان وسائطك بیانی لازم دکلدر

مثلا بروقف قدیمك تولیتی واقفك ذریتنه وبعدالانقراض بر مکتبك معلمنه مشروطه اولوب تولیت مذکوره‌یه واقفك ذریتندن اولدیغی ثابت اولان کیمسه متصرف ایکن وفات ایتدکده ذریت واقفك منقرض‌اولمق زعمیله اول‌مکتبك معلمی تولیت مذکوره‌یی ضبط ایدوب بعده دیکرکمسنه ظهور ایدرك بن متوفای مزبورك اوغلی اولوب اولوجهله واقفك ذریتندنم دیو دعوی ومتوفای مزبورك اوغلی اولدیغنی اثبات ایدوب تولیت‌مذکوره‌یی ضبط‌ایتمك استدکده مکتب‌مزبور معلمی‌اول کیمسه‌یه واقف یله کندی بیننده اولان وسائطی بیان واثبات ایتمدکجه تولیت مذکوره‌دن کف ید ایتمم دیه‌مز

کذلك تولیتی‌واقفك اولادینه واولاد اولادینه مشروطه وقفك

توليته واقفك اولادندن اولديغی ثابت اولان بر كيمسه متصرف
ايكن ديكر كمسنه ظهور ايدوب بن سنك لابوين قرنداشك اوغلی
اولوب اولوجهله واقفك اولاد اولادندنم ديو دعوی ووجه
شرعی اوزره اثبات ايدوب توليت مذكوره‌دن اول كيمسه‌يه
مشارك اولمق استدكده اول كيمسه مدعی‌يه واقف ايله كندك
بيننده اولان وسائطی بيان واثبات ايت والاتوليته سنی مداخله
ايتديرمم ديه‌من

كذا توليت وياغله‌سی واقفك اولادينه‌واولاد اولادينه مشروطه
وقفك توليته مثلا بطن خامسده اولاد اولاد واقفدن اولديغی
ثابت اولان كيمسه متصرف ايكن ديكر كمسنه ظهور ايدوب
بنده‌خی سنك عمی‌زاده‌ك اولوب اولوجهله ساكه بطن
ودرجه‌ده مساوی اولاد اولاد واقفدنم ديو دعوی ومدعی
عليهك عمزاده‌سی اولديغنی اثبات ايتديكی صورتده توليت
ويا غله‌ده اكا مشارك اولور

بوصورتده‌دخی مدعی‌يه واقف ايله كندی بيننده‌اولان وسائطی
بيان واثبات ايتمك لازم دكلدر

٤٢٤ (مسئله)

وقف دعواسنده واقفك اسمنی بيان شرط دكلدر
شويله‌كه برمحلك وقف اولديغی دعوی اولنوبده واقفك اسمی
بيان اولنماسه بيله دعوی صحيح اولوب استماع اولنور

٤٢٥ (مسئله)

بركيمسه اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف عقاری اذن متولی

ايله صورت قطعيه‌ده آخره فارغ اولدقدنصكره فراغ مذكور
استغلال اولنمق اوزره مفروغ‌له ايله بينمزده عقد مواضعه ايدوب
بعده حضور متوليده قطعى صورتده فراغى تقرير ايتمشدم ديو
مفروغ لهدن انكارينه مقارن دعوى ايدوبده مفروغ لهك امضا
وياختمنى حاوى ومواضعه‌يى ناطق برسند ابراز ايدرايسه
دعواسى استماع اولنور

اماوجه مشروح اوزره ابراز ايده‌مديكى تقديرجه حكام دعواى
مذكوره‌نك استماعندن باارادهٔ سنيه ممنوعدر

بناءً عليه حاكم دعواى مذكوره‌يى بلاسند استماع وفراغ مذكورك
استغلال اولديغنه مدعى طرفندن اقامه اولنان شهودى قبول
ايدرك فراغك استغلال اولديغنه حكم ايلسه حكمى نافذ اولماز

٤٢٦ (مسئله)

بركيمسه اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف عقارى بااذن متولى
صورت قطعيه‌ده فارغ اولوب قطعى اولمق اوزره سندى تحرير
اولندقدنصكره اوكيمسه بن اول عقارى اولنجه‌يه‌دكين كوروب
كوزتمك شرطيله مجاناً فارغ اولمشدم شمدى برموجب شرط
مذكور بنى كوروب كوزتمديكك جهتله اول عقارى سندن
استرداد ايدرم ديو مفروغ لهك انكارينه مقارن دعوى ايلسه
دعواى مذكوره‌يى استماعندن حكام باارادهٔ سنيه ممنوعدر [*]

[*] اشبو ممنوعيتك ارادهٔ سنيه‌سى بيك ايكيوز طقسان التى سنه‌سى
رجب الفردينك يكرمى سكزى تاريخيله شرفصادر اولمشدر

بنـاءً عليه حاكم دعوای مذكورهیی استماع وموجبنجه اول
عقارك مدعی‌يه رديله حكم ايلسه حكمی نافذ اولماز

٤٢٧ (مسئله)

بر كيمسه اجارتين ايله تصرفنده اولان برعقاری اذن متولی ايله
آخره فراغ ايدوب بعده حضور حاكمه كيدوب بن اول عقاری
بااذن متولی فراغ صحيح ايله فارغ اولدم ديو اقرار ايدوب حاكم
دخی استحكاماً مفروغ‌له يدينه برقطعه حجت ويردكدنصكره فارغ
دونوب بن اول عقـاری شومقوله شرط مفسـد ايله فراغ
ايتمشيدم ديو مفروغ لهدن دعوی ايلسه دعواسی استماع قلنماز

٤٢٨ (مسئله)

بر كيمسـه بالاجارتين تصرفنده اولان برعقاری اذن متولی ايله
ديكر كيمسنه‌يه فارغ اولدقدنصكره اوكيمسه بن اول عقاری نام
مستعار اوله‌رق مواضعةً سكا فارغ اولمشيدم ديو انكاره مقارن
دعوی وبروجه محرر مواضعه‌يی ناطق مفروغ لهك امضـا ويا
ختمنی حاوی شايان قبول برسند ابراز ايلسـه دعواسی استماع
اولنور

فارغ وفات ايدوبده اصحاب انتقـالدن اولان ورثه‌سی بروجه
مشروح دعوی وسـند ابراز ايلسه دعواسی مسـموع اولور
كذلك مفروغ‌له وفات ايدوبده اول عقاری مفروغ لهك اصحاب
انتقالدن اولان ورثه‌سی ضبط ايلسه فارغ مفروغ لهك امضـا
ويا ختمنی حاوی برسند ابراز ايدرك مفروغ لهك ورثه‌سـندن
دعوی ايلسه استماع اولنور

هم فارغ هم مفروغله اصحاب انتقالدن اولان ورثه‌لرینی ترك
ایدرك وفات ایتسه‌لر فارغك ورثه‌سی مفروغلهك ورثه‌سندن
بروجه مشروح برسند ابراز ایدرك دعوی‌ایلسه استماع اولنور
امامفروغله اصحاب انتقالدن اصلا وارثی اولمدیغی حالده وفات
ایدوبده اول‌عقار محلولاً وقفی طرفنه عائد اولدقدنصکره فارغ
بروجه مشروح برسند ابراز ایتسه بیله مواضعه دعواسی
استماع قلنماز

٤٢٩ (مسئله)

برکیمسه بروقف‌عقاری اجارتین‌ایله‌متولیسندن استیجاروتفوض
ایتدکدنصکره اول عقار قبل‌الاستیجار ملکم ایدی دیو دعوی
ایلسه مسموع اولماز

٤٣٠ (مسئله)

برکیمسه تصرفنده اولان برعقار ایچون فلان‌وقفدندر دیواول
وقفك متولیسنه اول‌عقارایچون برمدت اجرت ویردکدنصکره
اول عقار بنم ملکمدر دیو دعوی ایلسه مسموع اولماز

٤٣١ (مسئله)

برکیمسه اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عقاری شوقدر
اقچه بدل مقابله‌سنده دیکر کمسنه‌یه اذن متولی ایله فراغ وبدل
مذکوری تماماًقبض ایلدیکنی اقرار ایتدکدنصکره مفروغ‌لهدن
بدل دعوی ایلسه مسموع اولماز

٤٣٢ (مسئله)

برمتوفانك اولادی برعقاری بابامزدن موروث ملکمزدر دیو

بر كيمسه‌يه ثمن معلوم مقابلنده بيع وتسليم ايتدكدن صكره (اول عقار فلان وقف مستغلاتندن اولوب حياتنده بابامزك بالاجارتين تصرفنده ايدى بعد وفاته عادياً بزه انتقال ايلدى بناءً عليه اول عقارى ملكيت اوزره بيعمز صحيح دكلدر) ديو دعوى ايلسه‌لر مسموع اولماز

(مسئله) ٤٣٣

بر كيمسه متولى اولدقده مال وقفدن مقبوضم شوقدر مبلغدر ديو اقرار ايدوب بعده بر مدت مرورنده محاسبه‌سى كورلدكده اوقدر مبلغ مقبوضم اولميوب مقدما كاذباً اقرار ايتمشيدم ديو دعوى ايلسه مسموع اولماز

(مسئله) ٤٣٤

بر كيمسه اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف عقارى اذن متوليله آخره فراغ ايدوب اول عقاره متعلق دعوادن مفروغ لهك ذمتنى ابرا ايتدكدنصكره بن اول عقارى فراغ بالوفا ايله فراغ ايتمشيدم ديو مفروغ لهدن دعوى ايلسه مسموع اولماز

فصل ثانى

مرور زمانه دائردر

(مسئله) ٤٣٥

اصل وقفه متعلق دعوالرده مرور زمانك مدتى اوتوز التى سنه‌در

بناءً عليه اوتوز آلتى سنه بلاعذر ترك اولنمش اولان اصل وقف دعواسى استماع قلنماز

مثلا بر كيمسه بر عقارى بر وقفك متوليسى مواجهه‌سنده اوتوز آلتى سنه بر وجه ملكيت متصرف اولوب متولى بو مدتده بلاعذر سكوت ايتمشيكن حالا متولى اول عقار سنين مرقومه‌دن مقدم متوليسى اولديغم وقفك مستغلاتندندر ديو دعوى ايلسه استماع قلنماز

كذلك بر وقفك متوليسى بر عقارى اول وقفك مستغلاتندن اولمغى اوزره ديكر وقفك متوليسى مواجهه‌سنده اوتوز آلتى سنه مدت ايجار ايدوب وقف ثانى متوليسى بو مدتده بلاعذر سكوت ايتمشيكن حالا اول عقار اوتوز آلتى سنه اقدم بنم متولى اولديغم وقفك مستغلاتندندر ديو وقف اول متوليسندن دعوى ايلسه استماع قلنماز

كذا بر مزرعه‌يه اراضئ اميريه‌دن اولمق اوزره بر وقفك متوليسى مواجهه‌سنده اوتوز آلتى سنه مدت تصرف اولنوب اول وقفك متوليسى بو مدتده بلاعذر سكوت ايتدكدنصكره اول مزرعه سنين مذكوره‌دن مقدم متوليسى اولديغم وقفك مستغلاتندن ايدى ديو صاحب ارض حضورنده دعوى ايلسه دعواسى استماع قلنماز

كذلك بر وقف نقودك متوليسى ديكر كيمسه ايله بر بلده‌ده اوتوز آلتى سنه ساكن اولوب متولى مدت مذكوره‌ده او كيمسه‌دن نسنه دعوا ايتميوب بلا عذر سكوت ايتمشيكن حالا متولى سنين مرقومه‌دن مقدم وقف مزبورك نقودندن ذمتكده شو قدر غروش

وارددر ديوانكارينه مقارن اوكيمسه دن دعوى ايلسه استماع قلنماز

(٤٣٦) مسئله

بطناً بعد بطن اولاده مشروط وقف حقنده مرور زمانك مبدئى بطن اولك انقراضى تاريخندن معتبر اولور

مثلا توليت و غله سى بطناً بعد بطن واقفك اولادينه مشروطه وقف عقارى بطن اولده اولاددن برى آخره بيع و تسليم ايدوب مشترى دخى اول عقاره اوتوز بش سنه مقدارى وضع يد و تصرف ايتدكدنصكره بطن اول بالكليه منقرض اولمغله بطن ثانيده بولنان اولاد متولى اولوب برسنه مرورنده اول عقارى وقف اولمق اوزره مشتريدن دعواى ايلسه لر مسموع اولور

چونكه بطن اولك انقراضندن صكره انجق بر سنه مرور ايتمشدر

اندن اول كچن مدت مرور زمان مدتنه محسوب ايدلمز

كذلك واقفك بطناً بعدبطن اولادينه واولاد اولادينه مشروط برتوليتى اجانبدن بركيمسه واقفك بطن اولده اولادى مواجهه لرنده اون درت سنه ضبط ايدوب بعده بطن اول منقرض اولمغله بطن ثانيده بولنان اولاد برسنه مرورنده توليت مذكوره يى او كيمسه دن دعواى ايتدكارنده او كيمسه مجرد اون بش سنه مرور ايتمكله دعوا كز مسموع اولماز ديو مدعيلرك دعواسنى منع ايدمز

٤٣٧ (مسئله)

عقارات موقوفه نك تصرفنه متعلق دعوالرده مرور زمانك مدتی اون بش سنه‌در

بناءعليه اون بش سنه بلا عذر ترك اولنمش اولان تصرف دعواسی استماع قلنماز

مثلا بر كيمسه بر وقف عقاره ديكر كمسنه مواجهه‌سنده اون بش سنه بالاجارتين تصرف ايدوب ذكر اولنان مدتده او كمسنه بلا عذر سكوت ايتدكدنصكره حالا اول عقار مدت مذكوره‌دن اقدم بالاجارتين بنم تصرفمده‌در ديو دعوی ايلسه مسموع اولماز كذلك ايكی كيمسه اجارتينلو بر وقف عقاره اون بش سنه علی الاشتراك تصرف ايدوب بو مدتده يكديكرندن نسنه دعوی ايتماميشيكن حالا انلردن بری اول عقار سنين مذكوره‌دن مقدم مستقلا اجارتين ايله بنم تصرفمده ايدی ديو ديكرندن دعوی ايلسه دعواسی استماع قلنماز

كذلك بر كيمسه بر وقف عقاری اول وقفك متوليسی حضورنده اون بش سنه مدت اجارتين صورتيله ضبط وتصرف ايدوب بو مدتده متولی بلاعذر سكوت ايتمشيكن اول عقار طرف وقفدن سكا ايجار اولنميوب سن اول عقاری فضولاً ضبط ايدرسن ديو او كيمسه‌دن دعوی ايلسه مسموع اولماز

٤٣٨ (مسئله)

نقود موقوفه نك اصلنه متعلق دعوالرده مرور زمانك مدتی اوتوز التی سنه‌در

اما ربحنه متعلق دعوالرده مرور زمانك مدتی اون بش سنه‌در

۴۳۹ (مسئله)

فارغ ایله مفروغ لهك مدت تصرفلری بر برینه ضم وعلاوه ایدیلور

شویله‌كه مستغلات موقوفه‌دن بر عقاری برمدت فارغ وبرمدت مفروغ له تصرف ایدوبده بو ایكی مدتك مجموعی مرور زمان حدینه بالغ اولسه اومدتلرده بلاعذر ترك دعوی ایتمش اولان مدعینك دعواسی استماع قلنماز

مثلا بر كيمسه مستغلات موقوفه‌دن بر عقاری دیگر كمسنه مواجهه‌سنده اون بش سنه مدت بالاجارتین ضبط وتصرف وبعده آخره فراغ ایدوب مفروغ‌له دخی اول عقاری بش سنه مدت او كمسنه مواجهه‌سنده تصرف ایدوب بو ایكی مدتده اوكمسنه بلا عذر سكوت ایتمشیكن حالا اوكمسنه اول‌عقار سنین مذكوره‌دن مقدم تاریخله بالاجارتین بنم تصرفمده‌در دیو دعوی ایلسه بو دعواده مرور زمان بولندیغندن استماع قلنماز

۴۴۰ (مسئله)

منتقل‌منه ایله منتقل الیهك مدت تصرفلری بر برینه ضم‌وعلاوه ایدیلور

شویله‌كه بر كيمسه اجارتین ایله وقف عقاره بر مدت تصرف ایتدكدنصكره وفات ایدوب اول عقاری بر مدت دخی انتقال عادیه بناء متوفانك اصحاب انتقالدن اولان ورثه‌سی اجارتین

ايله ضبط وتصرف ايدوب بو ايكی مدتك مجموعی مرور زمان
حدينه بالغ اولسه اومدتلرده بلا عذر سكوت ايتمش اولان
مدعينك دعواسی استماع قلنماز

٤٤١ (مسئله)

مدعی عليهك تلقی ادعا ايلهسی مدعينك دعواسنده اولان مرور
زمانی دفع ايتماز

مثلا بركيمسه بر وقف عقاری ديگر كمسنه مواجههسنده بلا نزاع
اون بش سنه بالاجارتين متصرف اولوب بعده او كمسنه اول
عقاری سنين مذكورهدن مقدم بنم تصرفمده ايدی سن غصباً
ضبط ايدرسن ديودعوی ايتدكده اوكيمسه دخی فی الحقيقه اول
عقار مقدما بالاجارتين سنك تصرفنده ايدی لكن اول عقاری
اون بش سنه اقدم باذن متولی قطعياً بكا فراغ ايتمشيدك ديسه
مدعينك دعواسنده اولان مرور زمان مندفع اولماز
بناءعليه اوكيمسهنك تلقی مدعاسنه بينه طلب اولنميوب بلا بينه
اول عقار آنك يدنده ابقا اولنور

٤٤٢ (مسئله)

بر كيمسه بر عقاری اوتوز التی سنهدن زياده بر مدت تصرف
ايتدكدنصكره بر وقفك متوليسی اول عقار متوليسی اولديغم
وقفك مستغلاتندن اولوب مدت مذكورهده سكا ايجار ايتمشيدم
ديو دعوی ايتدكده اوكيمسه دخی اول عقار بنم ملكمدر ديو
متولينك دعواسنی انكار ايلسه نظر اولنور
اگر مدت مذكورهده طرف وقفدن اوكيمسهيه ايجار اولنديغی

بین الناس معروف ومشهور ایسه متولینك دعواسی استماع اولنور

واگر معروف ومشهور دکل ایسه او صورتده استماع اولنماز

٤٤٣ (مسئله)

دعوانك استماعنه مانع اولان مرور زمان مدتنك بلا دعوی کچمش اولمسی شرطدر

بناء علیه بر کیمسه بر خصوصی آرالقده حضور حاکمده دیکر کمسنه‌دن دعوی ایدوب لکن دعوالری فصل اولنه‌میوب بو وجهله مرور زمان بولنسه اومرور زمان دعوانك استماعنه مانع اولماز

شوقدر وارکه هر ایکی دعوی بیننه تخلل ایدن مدت مرور زمان حدینه بالغ اولمامایدر

مدت متخلله مرور زمان حدینه بالغ اولور ایسه دعوی استماع قلنماز

مثلا بر کیمسه دیکر کمسنه‌دن بوندن اقدم بالاجارتین تصرفکده اولان فلان وقف عقاری بر سنه اول اذن متولی ایله بکافراغ ایتمشیدك تسلیم ایت دیو اوکمسنه‌نك انکارینه مقارن حضور حاکمده دعوی ایدوب لکن دعواسی فصل اولنه‌میوب بعده اون سنه مرورنده ینه خصوص مذکوری حضور حاکمده دعوی ایدوب کالاول فصل دعوی اولنه‌میوب بو حال اوزره یدی سنه دها مرور ایتدکدنصکره حالا خصوص مذکوری دعوی ایلسه دعواسی مسموع اولور

اما صورت مذكورده اك اولكى دعوادن اون بش سنه مرور ايتدكدنصكره دعوى ايلسه دعويين بيننده كذران ايدن مدت مرور زمان حدينه بالغ اولديغى جهتله مسموع اولماز .

٤٤٤ (مسئله)

جهل مرور زمانده اعذار معتبره‌دن دكلدر

مثلا بر كيمسه ديكر بر كمسنه مواجهه‌سنده بر وقفك توليتنه اون اون بش سنه متصرف اولوب او كمسنه اومدتده بلا عذر سكوت ايتدكدنصكره حالا سنين مذكوره‌دن مقدم شرط و قف موجبنجه اول توليته بن مستحق ايدم لكن شمدى‌يه دكين شرط واقف مجهولم بولنديغى جهتله دعوى ايده‌مامش ايدم شمدى ايسه شرط واقفه اطلاع كسب ايتديكمدن دعوى ايدرم ديسه دعواسى استماع اولنماز

٤٤٥ (مسئله)

بر وقف متوليسنك اول وقف عليهنده وقوع بولان اقرارى صحيح و نافذ اولماز

بناء عليه متولينك وقف عليهنده وقوع بولان اقراريله مرور زمان مندفع اولماز

شويله كه بر وقفك متوليسى بر عقارى اول وقفك مستغلاتندن اولمق اوزره ديكر كيمسه مواجهه‌سنده اون بش سنه ضبط وتصرف ايدوب او كيمسه او مدتده بلاعذر سكوت ايتدكدنصكره اول عقار سنين مذكوره‌دن مقدم تاريخ ايله بنم ملكمدر ديو دعوى و متولى دخى اول عقار آنك ملكى اولديغنى اقرار

ایلسه مدعینك دعواسنده اولان مرور زمان مندفع اولماز
بناءً علیه مدعینك دعوای مذکورەسی استماع قلنماز .
کذلك بر وقفك متولیسی برعقاری اول وقفك مستغلاتندن
اولمق اوزره دیکر وقفك متولیسی مواجهەسنده اوتوز التی سنه
مدت ضبط وتصرف ایدوب وقف ثانی متولیسی بومدتده بلا
عذر سکوت ایتمشیکن حالا اول عقار متولیسی اولدیغم وقفك
مستغلاتندندر دیو وقف اول متولیسندن دعوی ایتدکده وقف
اول متولیسی دخی اول عقار وقف ثانی مستغلاتندن اولدیغنی
اقرار ایلسه وقف ثانی متولیسنك دعواسنده اولان مرورزمان
مندفع اولماز
بناءً علیه وقف ثانی متولیسنك دعوای مذکورەسی استماع
قلنماز

٤٤٦ (مسئله)
ربح وغلهٔ وقف حقنده مرور زمانك مدتی اون بش سنەدر
بناءعلیه اون بش سنه بلاعذر متولیٔ وقف طرفندن ترك اولنمش
اولان ربح وغله دعواسی مسموع اولماز

٤٤٧ (مسئله)
تخصیصات قبیلندن اولان اراضیٔ موقوفەنك تصرفنه متعلق
دعوالرده مرور زمانك مدتی اون سنەدر .
اما رقبەسنه متعلق دعوالرده اوتوز التی سنەدر .

٤٤٨ (مسئله)
مرور زمانده معتبر اولان سنه سنهٔ قمریەدر

يوقسه سنهٔ شمسيه دكلدر
بناءً عليه مرور زمان مدتی سنهٔ قمريه‌دن حساب ايدلمك لازم
كلور

٤٤٩ (مسئله)

منافعی عمومه عائد ومشروط اولان مؤسسات خيريه دعوالرنده
مرور زمان جاری اولماز

باب ثامن عشر

خصم اولوب اولميانلره دائردر

٤٥٠ (مسئله)

اجارتينلو عقارات موقوفه‌نك كرك رقبه وكرك تصرف عاديسنه
متعلق هرنوع دعواده متولئ وقفك حضوری شرطدر
اول عقارك مستأجری كرك مدعی بولنسون وكرك مدعی‌عليه
بولنسون
فقط اجارتينلو بر وقف عقار غصب اولنسه انی غاصبدن مستأجر
دعوی ايده بيلور متولينك حضوری شرط دكلدر
مثلا بر كيمسه ديكر كمسنه‌نك يدنده اولان برعقاری فلان‌وقفك
مستغلاتندن اولمق اوزره بالاجارتين بنم تصرفمده‌در ديودعوی
ايلسه بو دعوانك صحتنده اول وقفك متوليسی حاضر بولنمق
شرطدر
كذلك بر وقفك مسقفاتندن اولمق اوزره اجارتين صورتيله

برکیمسه‌نك یدنده اولان بر عقار ایچون دیکر کیمسنه اول عقار مالکمدر ویاخود بالاجارتین بنم تصرفمده‌در دیو متولیٔ وقف حاضر اولمیه‌رق یالکز اول کیمسه‌دن دعوی ایلسه دعواسی صحیح اولماز

بناءً علیه حاکم صور مشروحه‌ده بلا حضور المتولی دعوای مذکوره‌یی استماع وحکم ایتسه حکمی نافذ اولماز

اما برکیمسه دیکر کیمسه‌نك یدنده اولان اجارتینلو بر وقف عقار ایچون اول عقار بالاجارتین بنم تصرفمده ایکن سن اول عقاری غصباً ضبط ایتدك دیو متولیٔ وقف حاضر اولمیه‌رق او کیمسه‌دن دعوی ایلسه دعواسی استماع قانور

٤٥١ (مسئله)

مدعابه اولان وقف عقار برقاچ وقف ایله مخلوط بولنسه اول وقفلرك جمله‌سنك متولیلری حاضر بولنمق شرط اولوب بعضیسنك حضوری کافی دکلدر

٤٥٢ (مسئله)

عرصه‌سی مقاطعه‌لو وقف وابنیه واشجار کبی مشتملاتی ملك اولان عقارك مشتملاتنه متعلق دعواده متولیٔ وقفك حضوری شرط دکلدر

اما عرصه‌سنه متعلق دعواده متولیٔ وقفك حضوری شرطدر

٤٥٣ (مسئله)

برکیمسه اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عقاری آخره ایجار

ایدوبده آندنطولایی مستأجردن اجارهٔ مجتمعه دعوی ایلسه
بو دعواده متولیٔ وقفك حضوری شرط دکلدر

(مسئله) ٤٥٤

بدل فراغ دعواسنده متولینك حضوری شرط دکلدر
شویله که برکیمسه دیکرکمسنه‌دن مستغلات موقوفه‌دن بالاجارتین
تصرفنده اولوب با اذن متولی سکا فراغ ایتمش اولدیغم فلان
عقار بدلندن ذمتکده شو قدر مبلغ الاجقم واردر دیو دعوی
ایلسه متولینك حضوری شرط دکلدر

(مسئله) ٤٥٥

آیرو آیرو وقفلردن بربرینه متصل ایکی باب اجارتینلو عقارك
متصرفلرندن بریسی دیکرندن کندی تصرفنده اولان عقاره
تجاوز ایلدیکنی دعوی ایتدکده اول وقفلردن هر برینك متولیسی
حاضر بولنمق شرطدر

(مسئله) ٤٥٦

برکیمسه دیکرکمسنه‌نك اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عقاری
بر مدت غصباً ضبط ایلسه اومدتده غاصب اوزرینه لازم کلان
اجر مثلی دعواده خصم متولیٔ وقفدر
یوقسه بالاجارتین مستأجر دکلدر
مکر متولی دعوای مذکورده مستأجری توکیل ایتمش اوله

(مسئله) ٤٥٧

واقفی برذات اولان وقفك مشروط لهلری منفعت مشروطه‌یه
متعلق دعواده کرك مدعی اولسون وکرك مدعی علیه اولسون

انلردن بريسی سائری طرفندن خصم اوله بيلور

٤٥٨ (مسئله)

اشتراك ومشروطيت اوزره بر قاچ كشينك متصرف اولدقلری توليته ديكر بر كيمسه استحقاق دعوی ايلسه توليت متصرفلرندن يالكز بری مدعی يه خصم اولوب ديكرلرينك حضوری شرط دكلدر

بناءً عليه برينك عليهنده لاحق اولان حكم سائرينه دخی سرايت ايدر

فقط حكم واقعك سائر ورثه يه سرايتی مدعينك دعواسی ثابت اولمسی شرطيله مشروطدر

مثلا توليتی واقفك اولادينه مشروطه وقفك توليتنه واقفك اولاد اولادندن بر قاچ كشيلر متصرفلر ايكن ديكر بر كيمسه ظهور ايدوب بن دخی واقفك اولاد اولادندنم ديو توليت متصرفلرندن يالكز بری مواجهه سنده دعوی ومدعاسنی بالبينه اثبات ايدوب موجبنجه حكم اولنسه بو حكم سائر متصرفلره دخی سرايت ايدر

كذلك توليتی بطناً بعد بطن ذريت واقفه مشروطه اولان وقفك توليتنه بطن ثانيده اولان اولاد واقفدن بر قاچ كشی متصرفلر ايكن ديكر بر كيمسه ظهور ايدوب بطن اولده واقفك اولادندنم ديو توليت متصرفلرينك يالكز بری مواجهه سنده دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ايدوب حكم اولنسه بو حكم سائر متصرفلره دخی سرايت ايدر

بناءً عليه بو صورتده توليت متصرفلرك جمله سندن رفع اولنه رق

مدعى يه توجيه اولنور

٤٥٩ (مسئله)

بر وقفك توليتى منحل اولوب شرط واقف موجبنجه اول توليتك هنوز مشروط لهى متعين اولمامغله ايكى كيمسه دن هر برى توليت مذكوره يه كندوسنك مستحق اولديغنى دعوى ايلاسه آنلردن برى آخره خصم اولهمز

بناءً عليه انلره خصم اولمق اوزره طرف حاكمدن اول وقفه بر قائمقام نصب اولنهرق قائمقام مواجههسنده دعوى ايدرلر

٤٦٠ (مسئله)

سكنا ويا غلهسى مشروطه اولان عقارات موقوفهيى دعوانده خصم متولئ وقفدر

يوقسه سكنا ويا غلهنك مشروط لهى دكلدر

مثلا بر كيمسه ديكر كمسنهيدنده اولان بر خانهيى سكنا وياخود غلهسى بكا مشروطه وقفدر ديو دعوى ايدوبده اول وقفك توليتى مدعى عهدهسنده اولمديغى حالده مجرد مشروط له اولمغله دعواسى استماع قلنماز

فقط حاكم مشروط لهى دعوايه مأذون قيلهرق آنك خصومتنى رأى ايدر ايسه اوصورتده مشروط له دخى خصم اولهبيلور

٤٦١ (مسئله)

منافعى عمومه عائد ومشروط اولان مؤسسات خيريهيى دعوادە عامهدن برى خصم اوله بيلور

باب تاسع عشر

وقف حقنده شهادته دائر اولوب اوچ فصلی حاویدر

فصل اول

مقبول اولوب اولمیان شهادت حقنده‌در

٤٦٢ (مسئله)

اصل وقف حقنده وقفك اهنه مرتزقه‌سنك شهادتی مقبولدر مثلا بر وقف نقودك متولیسی بر کیمسه‌دن اصل مال وقفدن ذمتکده شوقدر اقچه واردر دیو دعوی ایتدکده اول وقفك مرتزقه‌سندن بعض کمسنه‌لر متولینك مدعاسنه شهادت ایلسه‌لر قبول اولنور

کذلك بر وقفك متولیسی دیگر کیمسه‌نك یدنده اولان بر عقار ایچون اول وقفك مستغلاتندندر دیو دعوی وذوالید دخی ملکمدر دیو متولینك دعواسنی انکار ایتدکده متولینك مدعاسنه اول وقفك مرتزقه‌سندن بعض کمسنه‌لر شهادت ایتسه‌لر قبول اولنور

٤٦٣ (مسئله)

وقفه متعلق بر دعواده متولی‌یه شهود اقامه‌سی لازم کلدکده متولی شاهدم یوقدر دیدکدنصکره شاهد اقامه ایلسه قبول

اولنور (٣٣٤) مسئله يه مراجعت اولنه

٤٦٤ (مسئله)

ربح وغلهٔ وقف حقنده وقفك اهنه مرتزقه سنك شهادتی مقبول دکلدر

مثلا بر وقف نقودك متوليسی ديكر كيمسه دن نقود موقوفه دن سكا اقراض ايتمش اولديغم اقچه ايچون اوزرينه وجه مشروع اوزره شوقدر اقچه ربح الزام ايتمشيدم ديو دعوی واو كيمسه دخی انكار ايتدكده متولينك مدعاسنه اول وقفك مرتزقه سندن بعض كيمسه لر شهادت ايتسه لر قبول اولنماز

كذلك بر وقفك متوليسی ديكر كيمسه يه اول وقفك عقاراتندن فلان عقاری سكا ايجار ايتمشيدم انك اجرتندن مجتمع ذمتكده شوقدر اقچه واردر ديو دعوا واو كيمسه دخی انكار ايتدكده متولينك مدعاسنه اول وقفك مرتزقه سندن بعض كمسنه لر شهادت ايلسه لر قبول اولنماز

٤٦٥ (مسئله)

بر محلك وقف قديم اولديغنه شهادت ايدن شاهدلر واقفك اسمنی بيان ايتماسه لر بيله شهادتلری قبول اولنور

٤٦٦ (مسئله)

بر كيمسه نك ذريت واقفدن اولديغنه شهادت ايدن شاهدلر او كيمسه ايله واقف بيننده اولان وسائطی بيان ايتمك لازمدر بناءً عليه شاهدلر بروجه محرر وسائطی بيان ايتميدرك او كيمسه نك

مطلقا ذريت واقفدن اولديغنه شهادت ايلسه‌لر شهادتلری قبول اولنماز

شوقدروار كه‌مدعی‌واقفك ذريتندن‌اولديغی ثابت‌اولان‌برشخصك ذريت ويا اقرباسندن اولديغنی دعوی ايلديكی تقديرده شاهدلر دخی بو وجه اوزره شهادت ايلسه بوشهادت كافی اولوب مدعی ايله واقف بيننده اولان وسائطی بيان ايتمك لازم دكلدر بوكا دائر تفصيلات (٤٢٣) مسئله‌ده مرور ايتمشدر اورايه مراجعت اولنه

استطراد

(مسئله) ٤٦٧

بر حاكمك منفعتی كنديه مشروطه بر وقفك كرك اصلی وكرك غله‌سی حقنده كندی لهنه حكمی نافذ اولماز

مثلا غله‌سی بر بلده حاكمنه مشروطه اولان وقفك متوليسی اول بلده‌ده واقع ديكر كمسنه‌نك ملكيت اوزره يدنده اولان بر عقاری اول وقفك مستغلاتندندر ديو حاكم حضورنده اوكمسنه‌دن انكارينه مقارن دعوی ومدعاسنه اثباته بينه ايدوبده موجبنجه اوحاكم دخی حكم ايتسه حكمی نافذ اولماز

اول بلده‌ده بو مقوله خصوصات وقضيه‌يی استماعه مأذون ديكر حاكم وارايسه انك حضورنده مرافعه‌لری اجرا اولنور

ديكر حاكم يوق‌ايسه مجلهٔ احكام عدليه‌نك ١٨٠٩ نجی ماده‌سنه توفيقاً معامله اولنور

فصل ثانی

تسامعله شهادته دائردر

٤٦٨ (مسئله)

ذوالیدك تصرفی اسباب ملکدن برسبب شرعی‌یه مستنداولمادقجه اصل وقف حقنده تسامعله شهادت قبول اولنور

بو مقامده اصل وقفدن مراد وقفه متعلق اولوب صحت وقفك موقوف علیهی بولنان شیلردر

مثلا بر کیمسه‌نك یدنده اولان برعقار ایچون وقفك متولیسی اول وقفك مالیدر دیو دعوی واوکیمسه دخی اسباب ملکدن بر سبب بیان ایتمیه‌رك اول عقار بنم ملکمدر دیو ملك مطلق ادعا وبووجهله متولینك دعواسنی انکارایتدکده متولینك مدعاسنه بعض کیمسه‌لر تسامعله شهادت ایلسه‌لر قبول اولنور

اما ذوی الیدك تصرفی شرا وهبه وارث کبی اسباب ملکدن بر سبب شرعی‌یه مستند اولور ایسه اوصورتده اصل وقف حقنده تسامعله شهادت قبول اولنمیوب تسجیل وقفی اثبات لازمدر

تسجیل حقنده‌ایسه تسامعله شهادت قبول اولنماز

مثلا برکیمسه برعقاری اخردن اشترا ایدرك ملکیت اوزره اکا متصرف ایکن بر وقفك متولیسی اول عقار وقف مزبور مستغلاتندندر دیو دعوی ایتدکده متولینك مدعاسنه بعض

كيمسه‌لر تسامعله شهادت ايلسه‌لر بو شهادت قبول اولنماز

٤٦٩ (مسئله)

محض شروط وقف حقنده تسامعله شهادت قبول اولنماز

مثلا برجهته مشروطه اولمق اوزره ضبط اولنه كلان بر عقارك حقنده واقفك اولاد واولادندن بر كيمسه اول عقارك غله‌سنی واقف اولادينه واولاد اولادينه شرط ايتمشدر ديو دعوی ايتدكده مدعاسنه بعض كمسنه‌لر تسامعله شهادت ايلسه قبول اولنماز

اما اصل وقف خصم طرفندن انكار اولنوبده اصله سماعله شهادت ضمننده شروط وقفه دخی سماعله شهادت ايلسه‌لر قبول اولنور

فصل ثالث

ترجيح بيناته دائردر

٤٧٠ (مسئله)

صحت بينه‌سی مرض موت بينه‌سندن اولادر

مثلا بركيمسه ملك عقارينی وقف متولی‌يه تسليم ايدوب تسجيل شرعی ايتديردكدنصكره وفات ايدوب ثلث مساعد اولمامغله ورثه‌سی مرض موتنده وقف ايتمشدی ديو دعوی ومتولی وقف دخی صحتنده وقف ايتمشيدی ديو دعوی ايدوب طرفيندن هربری مدعاسنه بينه اقامه ايتسه متولينك بينه‌سی ترجيح ايديلور

كذلك اصحاب انتقالدن اصلاوارثی اولمیان بر کیمسه اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عقاری آخره با اذن متولی فراغ ایتدکدن صکره وفات ایتدکده متولی فارغ مرض موتنده فراغ ایتمشیدی بناءً علیه فراغ صحیح اولمیوب اول عقار محلولاً طرف وقفه عائددر دیو دعوی ومفروغ له دخی صحتنده فراغ ایتمشیدی بناءً علیه فراغ صحیحدر دیو دعوی ایدوب طرفین مدعالرینه اقامهٔ بینه ایتمك استسه‌لر مفروغ لهك بینه‌سی ترجیح ایدیلور

٤٧١ (مسئله)

بر کیمسه اجاره ایله تصرفنده اولان وقف عرصه‌یه کندی مالیله بنا احداث ایتدکدنصکره متولی سن بنم امرمله مصروفك اجرته محسوب اولمق اوزره بنا ایتمشیدك دیو دعوی مستأجر دخی نفسم ایچون بنا ایتمشیدم دیو دعوی ایدوب آنلردن هر بری مدعاسنه اقامهٔ بینه ایتمك استسه متولینك بینه‌سی ترجیح اولنور

٤٧٢ (مسئله)

تقیید بینه‌سی اطلاق بینه‌سی اوزرینه ترجیح اولنور شویله‌که بر وقفك غله‌سنه واقفك بطن اولده اولان اولادی متصرفلر ایکن واقفك بطن ثانیده بولنان اولادی اول وقفك غله‌سی واقفك مطلقا اولادینه واولاد اولادینه مشروطه‌در دیو دعوی وواقفك بطن اولده اولان اولادی غلهٔ مذکوره واقفك بطناً بعد بطن اولادینه و اولاد اولادینه مشروطه‌در دیو دعوی ایدوب طرفین مدعالرینه اقامهٔ بینه ایتمك استسه‌لر

بطن اولده بولنان اولادك بينه‌سی ترجيح اولنور

توليت دخی غله كبيدر

٤٧٣ (مسئله)

بر محلده واقع اراضی ايچون بر وقفك متوليسی اول وقفك اراضيسندندر ديو دعوی وصاحب ارض اراضیٔ اميريه‌دندر ديو دعوی ايدوب هر بری مدعاسنه اقامهٔ بينه ايتمك استسه شهرت شايعه قنغی طرفده ايسه اول طرفك بينه‌سی ترجيح اولنور

شويله كه اول اراضينك وقفيتی حقنده شهرت شايعه وار ايسه متولينك بينه‌سی ترجيح اولنور

وبالعكس شهرت شايعه اول اراضينك اراضیٔ اميريه‌دن اولمسنده ايسه صاحب ارضك بينه‌سی ترجيح اولنور

هيچ بر طرفده شهرت شايعه يوق ايسه نظر اولنور

اكر اول اراضی‌يه وضع يد طرف وقفده ايسه خارج اولان صاحب ارضك بينه‌سی ترجيح اولنور

واكر وضع يد طرف بيت المالده ايسه خارج اولان متولينك بينه‌سی ترجيح اولنور

٤٧٤ (مسئله)

وقف دعواسی ملك مطلق دعواسی قبيلندندر

بناءً عليه ايكی وقفك متوليلرندن هر بری بر محلك كندو وقفندن اولديغنی دعوی ايدوبده انلردن بری ذی اليد ديكری خارج بولنسه خارجك بينه‌سی ترجيح اولنور

کذلك بر محلی بر کیمسه ملکمدر دیو ملك مطلق دعواسی ایدوب
بر وقفك متولیسی دخی وقفدر دیو دعوی ایدوبده انلردن بری
ذی الید دیکری خارج بولنسه خارجك بینه‌سی ترجیح اولنور
شویله که اکر اول محل ملکیت دعوی ایدن کیمسه‌نك یدنده ایسه
متولینك بینه‌سی ترجیح اولنور
واکر متولینك یدنده ایسه ملکیت دعواسی ایدنك بینه‌سی
ترجیح اولنور

٤٧٥ (مسئله)

وقف مورخ دعواسنده تاریخی مقدم اولان طرفك بینه‌سی
راجحدر
شویله که بر محل حقنده ایکی وقفك متولیلرندن هر بری تاریخ
وقفی بیان ایدرك وقفیت دعوی ایدوبده برینك تاریخی دیکرندن
مقدم اولسه تاریخی مقدم اولان متولینك بینه‌سی ترجیح اولنور

باب عشرین

متولی‌یه یمین توجه ایدوب ایتمیان مواد حقنده‌در

٤٧٦ (مسئله)

وقفه متعلق دعاویده کندی اوزرینه عقد ادعا اولنمیان متولی‌یه
یمین توجه ایتمز
مثلا وقف اولمق اوزره متولی یدنده اولان بر عینی بر کیمسه
ملکمدر دیو دعوی ایدوبده مدعاسنی اثبات ایده‌مزسه متولی‌یه
یمین ویردیره‌مز

كذلك بر وقف نقودك متوليسى ديكر كيمسه‌دن سلفم اولان متولينك ادانه‌سيله وقفه شوقدر غروش دينك واردر ديو دعوى واول كيمسه‌دخى بن مبلغ مزبورى سلفك اولان متولى‌يه زمان توليتنده تماماً ادا ايتمشيدم ديو دفعه تصدى ايدوب لكن دفعنى اثبات ايده‌ماسه حالا متولى‌يه يمين ويرديره‌مز

كذا بر كيمسه فلان وقفه شوقدر غروش دينم واردر ديواقرار ايتدكدن صكره دونوب بنم اول وقفه اول قدر غروش دينم اولميوب كاذباً اقرار ايتمشيدم ديو دعوى ايلسه اقرارنده كاذب اولمديغى حقنده اول وقفك متوليسنه يمين ويرديره‌مز

اما كندى اوزرينه عقد ادعا اولنان متولى‌يه يمين توجه ايدر مثلا بر وقفك مستغلاتندن اولمق اوزره متوليسى يدنده اولان عقار حقنده بر كيمسه اول عقارى مدت معلومه تمامنه دكين بكا ايجار ايتمشدك تسليم ايت ديو متولينك انكارينه مقارن دعوى ايدوبده مدعاسنى اثبات ايده‌ماسه اول عقارى كندويه ايجار ايتمديكنه متولى‌يه يمن ويرديره بيلور

كذلك بر كيمسه بر وقفك متوليسندن اول وقفك لوازمى چون بندن شوقدر اشيا اشترا وقبض ايتمشيدك ثمننى ور ديو دعوى ومتولى انكار ايدوبده مدعاسنى اثبات ايده‌ماسه متولى‌يه يمين ويرديره بيلور

كذلك بر وقف عقارك مستأجرندن متوليسى اجرت مجمعه دعوى ايتدكده مستأجر اجرت مذكوره‌يى تماماً سكا ادا وتسليم ايدوب ذمتمده نسنه قالمامشدر ديو متولينك انكارينه مقارن دفعه تصدى

ايدوبده دفعنی اثبات ايده‌ماسه متولی‌يه يمين ويرديره بيلور

٤٧٧ (مسئله)

تعيين ماده ايدلميه‌رك وقف حقنده بركونه خيانت ايتمديكنه دائر متهم اولان متولی حاكم طرفندن تحليف ايديله بيلور

باب حادی وعشرين

اقراره دائردر

٤٧٨ (مسئله)

متولينك وقف عليهنه اقراری جائز دكلدر

مثلا بركيمسه وقف اولمق اوزره متولی يدنده بولنان برعقاری ملكمدر ديو دعوی ايتدكده متولی مدعينك دعواسنی اقرار واعتراف ايتسه متولينك اشبو اقراری وقف عليهنده جائز ومعتبر دكلدر

بناءً عليه اقرار مذكور مدار حكم اوله مز

٤٧٩ (مسئله)

بركيمسه يدنده اولان بر عقار ايچون اول عقار وقفدر ديسه بوسوز اول عقارك مقدما وقف ايدلمش اولديغنی اقراره محمولدر يوقسه ابتداءً انشاء وقفه محمول دكلدر

بناءً عليه آنده شرائط وقف آرانمز

٤٨٠ (مسئله)

بروقفك غله ويا سكناسنك ويا توليتنك مشروط الهی اولان كيمسه

مشروط له اولدیغی ثابت اولمیان دیکر برکمسنه ایچون اول دخی
وقفك مشروط لهیدر دیو اقرار ایلسه مقرك بو اقراری انجق
کندی حقنده نافذ اولور
سائر مشروط لهلر وار ایسه انلرك حقلرنده نافذ اولماز
بناءً علیه بروجه محرر مقرله اولان کمسنه یالکز مقرك حصه‌سنده
مقره شریك اولور
سائر حصه‌دارلر اولدیغی تقدیرده انلره حصه‌لرنده شریك
اوله‌مز
صورت مشروحه‌ده مقر وفات ایتسه اقرارك حکمی قالماز
بناءً علیه متوفانك اقرار مذکور ایله اولادی الزام اوله‌مز

٤٨١ (مسئله)

اجارتینلو وقف عقارك رقبه‌سنه دائر بر خصوصده بالاجارتین
متصرفنك وقف علیهنه اقراری صحیح ومعتبر دکلدر
مثلا بر وقفك اجارتینلو مستغلاتندن اولمق اوزره بر کیمسه‌نك
بالاجارتین تصرفنده اولان برعقار ایچون دیکر کمسنه ملکمدر
دیو دعوی ایتدکده اول کیمسه دخی اول عقار مدعینك ملکی
اولدیغنی اقرار ایلسه بو اقرار وقف حقنده نافذ ومعتبر اولماز
بناءً علیه حاکم اقرار مزبوره بناءً اول عقارك مدعینك ملکی
اولدیغنه حکم ایلسه حکمی صحیح اولماز
کذلك بروقفك اجارتینلو مستغلاتندن اولمق اوزره برکیمسه‌نك
بالاجارتین تصرفنده اولان برعقار ایچون دیکر وقفك متولیسی
بنم وقفم مستغلاتندندر دیو دعوی ایتدکده اول کیمسه دخی اقرار
ایلسه صحیح ونافذ اولماز

٤٨٢ (مسئله)

بر وقف نقودك متوليسی بر كيمسه‌دن متولئ سابقك ادانه‌سيله
مال وقف مزبوردن ذمتكده شوقدر غروش الاجق واردرديو
دعوى واول كيمسه دخى انكار ايله برابر اكر متولئ سابق
كلوب بابكا اول‌قدر غروش ادانه ايتمش اولديغنى بيان ايدرايسه
مبلغ مزبورى ادا ايدرم ديو وعد ايدوب بعده متولئ سابق
كلوب اوكيمسه‌يه اولقدر غروش ادانه ايتمش اولديغنى بيان
ايدوب لكن اوكيمسه تصديق ايتماسه مجرد وعد مذكورينه
بناء اوكيمسه مبلغ مزبورى اقرار ايتمش عد اولنه‌مز
بوصورتده حاكم مجرد وعد مذكوره بناءً مبلغ مزبورك اداسيله
اوكيمسه اوزرينه حكم ايلسه حكمى صحيح اولماز
امامتولئ سابق بروجه محرر بيان ايتدكدنصكره اوكيمسه‌دخى
انى تصديق ايلسه اوصورتده مبلغ مزبورى اقرادر ايتمش
اوله‌جغندن مبلغ مزبورك اداسيله الزام اولنور

